

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Diplomová práce
Dědictví s mezinárodním prvkem

Zpracoval: Miroslav Michálek
Plzeň, 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslav MICHÁLEK**
Osobní číslo: **R09M0162P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Dědictví s mezinárodním prvkem**
Zadávací katedra: **Katedra mezinárodního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Dědické právo v právním řádu České republiky
 - 2.1 Dědický statut
 - 2.2 Zvláštní kolizní normy
 - 2.3 Odúmrť
 - 2.4 Pravomoc ve věcech dědických
3. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012
4. Vybraná srovnání české úpravy s úpravou dědictví ve Španělském království
5. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- Kučera Zdeněk: Mezinárodní právo soukromé, 7. vyd., Aleš Čeněk, ISBN 978-80-7239-231-5.
- Štefanková Natália; Lysina Peter a kol.: Medzinárodné právo súkromné, C.H.Beck, ISBN 978-80-7400-351-6.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., LL.M.

Katedra mezinárodního práva

Datum zadání diplomové práce:

18. března 2013

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2014

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Petr Dobiáš, Ph.D.
pověřená osoba

V Plzni dne 13. února 2013

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen 2014

Miroslav Michálek

Obsah

Obsah.....	5
Seznam použitých zkratk.....	7
Úvod.....	9
1 Dědické právo v právním řádu České republiky.....	12
1.1 Historický exkurz do úpravy římského práva.....	13
1.2 Od počátků moderního dědického práva do současnosti.....	14
1.3 Procesní úprava řízení o dědictví.....	17
2 Mezinárodní právo soukromé.....	18
2.1 K rekodifikaci mezinárodního práva soukromého.....	19
2.2 Soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem.....	20
2.3 Druhy norem mezinárodního práva.....	23
2.3.1 Přímé normy.....	23
2.3.2 Kolizní normy.....	24
2.3.3 Procesní normy.....	25
2.4 Kvalifikační problém.....	26
2.5 Zpětný a další odkaz.....	26
2.6 Předběžné otázky.....	26
2.7 Zjišťování a používání zahraničního práva.....	27
2.8 Mezinárodní právo procesní.....	28
2.9 Uznání a výkon cizích rozhodnutí.....	29
3 Dědické právo v mezinárodním právu soukromém.....	30
3.1 Haagská konference mezinárodního práva.....	30
3.2 Dědický statut (lex successionis).....	31
3.3 Hraniční určovatel v úpravě dědického práva.....	31
3.3.1 Podrobněji k hraničnímu určovateli obvyklého pobytu.....	32
3.4 Pravomoc soudů ve věcech dědických.....	34
3.5 Zvláštní kolizní normy pro dědění ze závěti.....	36
3.6 Odúmrť.....	37
3.7 Uznání cizích rozhodnutí ve věcech dědických.....	38
3.8 Smlouvy o právní pomoci a kolizní normy.....	38
4 Nařízení č. 650/2012 (nařízení o dědictví).....	39

4.1	Vztah nařízení o dědictví a mezinárodních smluv	41
4.2	Mezinárodní příslušnost.....	42
4.3	Rozhodné právo	44
4.4	Požízení pro případ smrti	45
4.5	Odúmrť	46
4.6	Uznávání a výkon rozhodnutí v dědických věcech	47
4.7	Přijímání a výkon veřejných listin v dědických věcech	48
4.8	Evropské dědické osvědčení.....	49
5	Vybraná srovnání české úpravy s úpravou dědictví ve Španělském království..	51
5.1	Přijetí či odmítnutí dědictví	52
5.2	Závěť.....	53
5.2.1	Allografní závěť	54
5.2.2	Otevřená závěť	54
5.2.3	Uzavřená závěť.....	54
5.2.4	Nakládání s majetkem v závěti.....	55
5.3	Řízení o pozůstalosti.....	55
5.3.1	Vypořádání pozůstalosti dohodou	56
5.3.2	Soudní rozhodnutí	56
5.3.3	Vypořádání pozůstalosti pověřenou osobou.....	57
	Závěr.....	58
	Resumé	63
	Seznam literatury.....	64
	Seznam příloh.....	69

Seznam použitých zkratk

ABGB	Všeobecný zákoník občanský z roku 1811 ¹ (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch)
CE	Constitución Española de 1978 (Španělská ústava z roku 1978)
CC	el Código Civil (občanský zákoník Španělska)
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
EU	Evropská unie
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
LZPS	Listina základních práv a svobod vyhlášena usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
NZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Nařízení	
Brusel I bis	Nařízení evropského parlamentu a rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení	
č. 650/2012	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení ze dne 4. července 2012
Notářský tarif	Vyhláška č. 196/2001 Sb. o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)
o.s.ř.	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹ ABGB platil na našem území do r. 1950. V Rakousku a Lichtenštejnsku platí novelizován doposud.

Smlouvy o právní pomoci	V textu je odkazováno na smlouvy o právní pomoci s příslušnými státy, přičemž jejich úplné názvy se nachází v seznamu literatury
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
Španělsko	Španělské království
Ústava	Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
ZMPSaP	Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Úvod

Na úvod této práce je třeba zmínit, že v průběhu nynějšího akademického roku² nás čeká podstatná změna v oblasti soukromého práva (v předmětném případě zejména práva dědického), a to nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, konkrétně zákona č. 89/2012 Sb. Je tedy zcela nepochybné, že při zpracovávání diplomové práce v tomto akademickém roce bude nutné vycházet z úpravy dědického práva dle nadcházející úpravy účinné od 1. 1. 2014. Na druhou stranu by nebylo dost dobře možné vycházet jen a pouze z právní úpravy dle NOZ, neboť dědická řízení se budou po nějakou dobu projednávat souběžně dle staré i nové právní úpravy, a to vždy vzhledem k datu úmrtí příslušného zůstavitele.³ Ze své dosavadní praxe vím, že některá dědická řízení se projednávají po dobu třeba i několika let. Není tomu tak proto, že by notáři a jejich zaměstnanci vykonávali svoji práci nezodpovědně, ale každé řízení má svá specifika. Dle složitosti toho kterého případu, a pochopitelně i vzhledem k ne vždy bezproblémové spolupráci s účastníky řízení, se mohou některá řízení neúměrně protáhnout. Vzhledem k výše uvedenému jsem se tedy rozhodl pracovat jak s úpravou NOZ, tak s úpravou OZ, zejména z důvodu srovnání rekonstruované úpravy oproti té původní tam, kde to bude vhodné. Co se týče procesních záležitostí, spolu s přijetím NOZ dědictví nově upravuje také zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, a to v nové terminologii „řízení o pozůstalosti“.⁴

Kromě již naznačené změny právní úpravy dědického práva v NOZ a ZŘS nás čeká rovněž změna právní úpravy mezinárodního práva soukromého, která se nyní nachází v zákoně č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním. Tento zákon obsahuje mimo jiné úpravu tzv. kolizních norem, které jsou důležité pro volbu práva ve vztazích s mezinárodním prvkem. Od roku 2014 budeme mít novou právní úpravu této oblasti, a to zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu

² Akademický rok 2013/2014.

³ Čl. odst. 2 ZŘS: *Řízení o dědictví upravené v zákoně č. 99/1963 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se použije na projednání dědictví v případech, kdy smrt zůstavitele nastala do 31. prosince 2013.*

⁴ § 98-288 ZŘS.

soukromém. Výraznou změnou projde zejména úprava kolizních norem, respektive hraničního určovatele ve vztahu k řízení o dědictví (nově řízení o pozůstalosti), přičemž této problematice se chci, kromě jiného, ve svojí práci podrobněji věnovat.

V rámci Evropské unie došlo dne 4. července 2012 k přijetí Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012⁵ o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, které nabude účinnosti (vyjma některých ustanovení) dne 17. srpna 2015. Vzhledem k dopadu tohoto nařízení na problematiku dědického řízení je nutné a účelné z jeho textu pro potřeby této práce rovněž vycházet.

Na půdě EU došlo před několika lety k vytvoření webové stránky⁶ „Successions in Europe“ (v překladu „Dědictví v Evropě“), která na jednom místě shrnuje právní úpravu dědictví v členských státech EU. K tomuto kroku došlo proto, aby si občané EU mohli snadno a zdarma vyhledat a nastudovat potřebné informace pro případ dědického řízení v kterémkoliv členském státě. Dále se Rada notářů Evropské unie⁷ (CNUE) za podpory EU rozhodla uspořádat sérii školení⁸ pro notáře a jejich zástupce (v souvislosti s přijetím nařízení o dědictví) pod názvem „Europe for Notaries – Notaries for Europe“, neboli Evropa pro notáře – notáři pro Evropu. Počínaje lednem 2013 proběhne v deseti členských státech EU celkem čtrnáct seminářů, které mají být zakončeny závěrečnou konferencí v září roku 2014 v Paříži. Semináře se zabývají zejména problematikou procesních záležitostí s mezinárodním prvkem v dědickém řízení.

S přihlédnutím k výše uvedenému je zcela nepochybné, že zvolené téma – Dědictví s mezinárodním prvkem – je tématem velmi aktuálním. Úprava dědictví se

⁵ Nařízení č. 650/2012 [online]. 2013 [cit. 2013-12-06]. Dostupné na WWW:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:201:0107:0134:CS:PDF>.

⁶ Succession law in European countries. Successions in Europe [online]. © 2010 [cit. 2013-12-06].

Dostupné na WWW: <http://www.successions-europe.eu/>.

⁷ Nevládní organizace sdružující notářské organizace členských států EU. Založena v roce 1993 v Bruselu a zde má i své sídlo. Notářská komora ČR je členem CNUE od roku 2004.

⁸ Notaries of Europe. Training 2013/2014 [online]. 2013 [cit. 2013-12-06]. Dostupné na WWW:

<http://www.notaries-of-europe.eu/services/services-for-notaries/training/overview>.

týká nás všech a vzhledem k čím dál častější mobilitě fyzických osob nabývá na důležitosti úprava mezinárodní. Vzhledem k tomu, že se jedná o velice komplikovanou oblast práva, dochází ze strany EU ke snahám o určitá zjednodušení, konkrétně o stanovení kritérií pro určení pravomoci soudů a pro určení rozhodného práva.

Můj osobní vztah k této oblasti je následující. Před započítím studia na právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni jsem pracoval jako administrativní pracovník na notářském úřadě v Třebíči, kde jsem momentálně zaměstnán na pozici notářského tajemníka. Díky mé dosavadní pracovní praxi, studiu na právnické fakultě v Plzni a v souvislosti s absolvováním předmětu „Derecho de Familia y Sucesiones“ (Rodinné a dědické právo) během mého studijního pobytu ve Španělsku v rámci programu Erasmus jsem se rozhodl pro zpracování diplomové práce na téma „Dědictví s mezinárodním prvkem“.

Cílem této práce je rozebrat problematiku dědictví s mezinárodním prvkem a poukázat na změny, ke kterým dojde ve vztahu k přijetí nové úpravy v České republice od roku 2014 a dále ve vztahu k nařízení č. 650/2012 (nařízení o dědictví). Nejprve se budu stručně zabývat úpravou dědického práva v ČR s určitým historickým exkurzem do práva římského a do počátků moderního dědického práva. Dále budou následovat kapitoly zabývající se mezinárodním právem soukromým, jeho rekodifikaci a následně konkrétně dědictvím s mezinárodním prvkem. Samostatně bude rozebrána a zhodnocena úprava v nařízení o dědictví a její předpokládaný dopad na rekodifikovanou úpravu NZMPS. Na závěr této práce provedu srovnání některých vybraných institutů české úpravy s úpravou dědictví ve Španělském království, jelikož úprava dědictví ve Španělském království je podobná té, která přichází (navrací se) s přijetím NOZ. Z tohoto důvodu bych chtěl případné zájemce upozornit na určité odlišnosti.

Nejprve jsem si pohrával s myšlenkou zpracování rozsáhlejšího srovnání dědictví v ČR a ve Španělském království, nicméně vzhledem k rekodifikaci soukromého práva na našem území a vzhledem ke krokům ze strany EU mi přišlo zvolené téma pro tuto chvíli aktuálnější a pro vlastní praxi užitečnější.

1 Dědické právo v právním řádu České republiky

Dědické právo je v ČR upraveno (mimo již vyjmenované zákony) také v Čl. 11 odst. 1 LZPS, kde se píše, že každý má právo vlastnit majetek a že **dědění se zaručuje**. Dědické právo vzniká smrtí zůstavitele a vyjadřuje právo dědice na určitou část majetku zůstavitelem zanechaným, a to ke dni jeho úmrtí.⁹ Smrtí zanikají pouze taková práva a povinnosti, která nelze od osoby zůstavitele oddělit. V terminologii NOZ je dědické právo právem na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní.¹⁰ Zůstavitelem může být **pouze osoba fyzická**, přičemž v případě úmrtí se její majetek stává předmětem dědického řízení (řízení o pozůstalosti v terminologii NOZ). Pokud jde o osobu dědice, tím může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická.

Dle úpravy OZ bylo možné dědit na základě dvou **dědických titulů**, a to:

- ze zákona a
- ze závěti.

Úprava dědictví ze zákona je úpravou subsidiární k úpravě dědictví ze závěti, což znamená, že sepsáním závěti lze úpravu dědictví ze zákona obejít (vyjma nepominutelných dědiců, neboť takto učiněná závěť by byla v této části relativně neplatná^{11,12}). Pokud by dědictví nenabyl ani závětní ani zákonný dědic, připadlo by dědictví jako **odúmrt'** státu, přičemž stát se za této situace nepovažuje za dědice.

NOZ upravuje v ustanovení § 1476 nový dědický titul. Vyjma dědění ze závěti a ze zákona upravuje rovněž i institut **dědických smluv**, přičemž dědické smlouvy mají přednost před nabýváním dědictví ze závěti a ze zákona.¹³ Dále se

⁹ Srovnej s úpravou tzv. ležící pozůstalosti uvedenou dále.

¹⁰ Dědické právo: Obecně o dědickém právu. NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK [online]. 2013 [cit. 2014-01-15]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/obecne/>.

¹¹ § 479 OZ: *Nezletilým potomkům se musí dostat aspoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona, a zletilým potomkům aspoň tolik, kolik činí jedna polovina jejich dědického podílu ze zákona. Pokud závěť tomu odporuje, je v této části neplatná, nedošlo-li k vydědění uvedených potomků.*

¹² § 1492 NOZ: *Pořízením pro případ smrti nelze zkrátit povinný díl nepominutelného dědice, který se práva na povinný díl nezřekl a nedošlo-li ani k vydědění. Pokud tomu pořízení pro případ smrti odporuje, náleží nepominutelnému dědici povinný díl.*

¹³ § 1476 NOZ: *Dědí se na základě dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona. Tyto důvody mohou působit i vedle sebe.*

rekodifikací zavádí, respektive znovu obnovuje institut odkazu, který byl z naší úpravy odstraněn úpravou OZ. Právo na **odkaz** se uplatňuje přímo vůči příslušné osobě, bez součinnosti soudu (notáře). Nově bude možné učinit také darování pro případ smrti¹⁴ (donatio mortis causa).¹⁵

Právní úprava dědického práva prošla od svého počátku do současnosti řadou změn a zpracování historického vývoje této oblasti by stačilo na samostatnou diplomovou práci. Rozeberme si však na několika řádcích alespoň zásadní informace s touto problematikou související.

1.1 Historický exkurz do úpravy římského práva

Úprava dědického práva má své kořeny již v právu římském, neboť už tehdy bylo možné dědit jak ze zákona, tak ze závěti (testamentu). Již v římském právu tedy měla vyšší váhu vůle zůstavitele než dědictví ze zákona. Zajímavostí oproti dnešní úpravě však bylo, že římské právo neumožňovalo odmítnutí dědictví. Co však bylo se dnešní úpravou shodné, je, že dědictví se nabývalo již okamžikem smrti zůstavitele. V počátcích této úpravy neměla závěť zůstavitele písemnou formu. Tato se začala později objevovat nejprve jako důkazní prostředek k předchozím zcela formálním ústním úkonům učiněným na veřejnosti. Písemná forma závěti, tak jak ji známe dnes, má pak své kořeny v právu praetorském. Takováto listina byla doplněna o pečeti osob, které se osobně účastnily pořízení závěti. Již v právu římském bylo možné poříditi závěť jak holografní (psána vlastní rukou zůstavitele), tak závěť allografní (zůstavitelem pouze diktována, sepsána rukou jiné osoby). Oproti úpravě v OZ však existovala úprava i některých dalších forem závětí, a to například závěti pořízené na venkově či učiněné v době epidemie atd.¹⁶

Již v římském právu bylo tedy možné určit si dědice pořízením závěti, dokonce bylo možné určit si i dědice náhradního pro případ, kdy by z určitých

¹⁴ § 2063 NOZ.

¹⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013, str. 37-39.

¹⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013, str. 9-11.

důvodů původní dědic dědictví dle závěti nenabyl. V římském právu se nacházela také nám dnes notoricky známá úprava tzv. **nepominutelných dědiců**¹⁷, tedy specificky určených osob, které (nedošlo-li k jejich vydědění) měly vždy nabýt alespoň část z majetku zůstavitele, přičemž výše takto určené části se v čase měnila. I v římském právu existovala možnost vydědění. Římské právo znalo též institut odkazu. V tomto případě se jedná o **singulární sukcesi** (v případě závěti jde o sukcesi univerzální), kdy se daná osoba nestává dědicem a získává tak určitý majetkový prospěch, aniž by na ni přecházely dluhy zůstavitele. Dalším institutem římského práva bylo darování pro případ smrti, kdy se jednalo o dvoustranný právní úkon (v případě pořízení závěti či odkazu jde o úkon jednostranný), přičemž k účinkům takového pořízení docházelo pouze v případě, kdy osoba obdarovaná přežila zůstavitele. Na závěr tohoto ohlednutí do úpravy římského práva je třeba zmínit, že vzhledem k možnosti učinit změny poslední vůle zůstavitele za jeho života, nedošlo v římském právu k zavedení institutu dědických smluv, což je úprava, která se nově objevuje v úpravě NOZ.¹⁸

1.2 Od počátků moderního dědického práva do současnosti

Pokud jde o počátky moderního dědického práva, za tyto lze zcela jednoznačně považovat úpravu **Všeobecného zákoníku občanského z roku 1811** známého jako ABGB. Tento zákoník byl platný na území dnešní České republiky v letech 1812 až 1950. Je zcela nepochybné, že úpravou ABGB byli inspirováni tvůrci NOZ¹⁹, neboť ABGB je i v současné době považován za velmi kvalitní právní předpis.²⁰ Pro lepší

¹⁷ § 479 OZ a § 1492 NOZ ve spojení s § 1642 a násl. NOZ.

¹⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013, str. 11-14.

¹⁹ Dle důvodové zprávy k NOZ (str. 17) je zdrojem rekonstrukce vládní návrh občanského zákoníku bývalého Československa z r. 1937 s tím, že tento vládní návrh sledoval modernizační revizi rakouského všeobecného zákoníku občanského (ABGB) z roku 1811. [online]. 2013 [cit. 2014-01-15]. Dostupné na WWW:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

²⁰ Důvodová zpráva k NOZ (str. 1). [online]. 2013 [cit. 2014-01-15]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

orientaci v NOZ tedy poslouží znalosti tohoto na svoji dobu velmi kvalitního kodexu. Za úsměvnou můžeme považovat situaci, kdy dobové komentáře k ABGB, a s ním související judikatura, mohou paradoxně pomoci při aplikaci a výkladu NOZ.²¹ V této souvislosti bych mohl zmínit také nabídku společnosti Wolters Kluwer ČR, a.s., která od února 2014 nabízí v edici „Klasická právnícká díla“ Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému s tím, že: „*Více jak 70 let staré klasické dílo české civilistiky nabývá v čase rekodifikace soukromého práva na nebyvalé aktuálnosti.*“²²

Výjimkou oproti nám známé úpravě v OZ a rovněž i v NOZ bylo, že dle ABGB nedocházelo k nabytí dědictví k okamžiku smrti zůstavitele, avšak smrtí zůstavitele se jím zanechaný majetek označoval za tzv. **ležící pozůstalost**. Případní dědicové museli na výzvu soudu podávat **dědické přihlášky** a následně bylo dědictví projednáno příslušným soudem a přihlášeným dědicům odevzdáno. Za tímto účelem byla vyhotovována odevzdací listina, což byl doklad o vlastnictví projednávané pozůstalosti zůstavitele.²³

Na právní úpravu ABGB navázaly rekodifikační práce z roku 1920, jejichž cílem bylo úpravu ABGB modernizovat. V roce 1937 došlo k vypracování vládního návrhu československého občanského zákoníku, který upravoval například institut odkazu či dědických smluv, avšak tato úprava nebyla vzhledem k tehdejší politické situaci přijata.²⁴

Úprava dědického práva byla jak v ABGB, tak i ve vládním návrhu zákona z roku 1937 poměrně rozsáhlá. Oproti tomu právní úprava následujícího občanského zákoníku z roku 1950 dědické právo velice zestručnila a omezila, neboť měla za cíl

²¹ SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013, str. 22.

²² Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Dostupné na WWW: <http://obchod.wkcr.cz/obchod/pravo/knihy-klasicka-pravnicka-dila/komentar-k-ceskoslovenskemu-obecnemu-zakoniku-obcanskemu-a-obcanske-pravo-platne-na-slovensku-a-v-podkarpatske-rusi.html>.

²³ SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013, str. 30.

²⁴ Důvodová zpráva k NOZ (str. 1-2). [online]. 2013 [cit. 2014-01-15]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

omezení soukromého vlastnictví. Právě v občanském zákoníku z roku **1950** bylo zavedeno, že **dědictví se nabývá smrtí zůstavitele**, přičemž tuto úpravu máme v České republice dodnes. Nově byla upravena možnost odmítnutí dědictví, čímž byla nahrazena dřívější úprava podávání dědických přihlášek. V úpravě do 31. 12. 1950 se tedy případný dědic musel explicitně vyslovit, že chce po zůstaviteli dědit. Nově naopak mohl dědictví odmítnout.²⁵

Pokud jde o všem dobře známý občanský zákoník z roku 1964, tento se nahrazuje od 1. 1. 2014 úpravou zákona č. 89/2012 Sb., který je odborné veřejnosti znám zejména pod zkratkou NOZ. Úprava OZ navázala na úpravu z roku 1950 v tom, že dědictví se nabývá dnem úmrtí zůstavitele. Co se týče institutu vydědění, úpravou OZ byl nejprve zrušen a následně znovu zaveden od roku 1983. Asi jako každý rozsáhlejší právní předpis i úprava OZ byla podrobena řadě novelizací. V roce 1992 bylo například doplněno, že závěť (v tomto případě formou notářského zápisu) může učinit osoba ve věku 15 až 18 let²⁶, přičemž obdobnou úpravu obsahoval ABGB pro osoby ve věku 14 až 18 let. Novinkou pak bylo zavedení možnosti zřídit závěti nadaci. Ve vztahu k notářství byla tato novela zásadní v tom, že dědická řízení do této doby projednávala státní notářství a s účinností od roku 1993 přešla tato pravomoc na soudy. V neposlední řadě je třeba zmínit ještě novelu OZ z roku 2004, která zavedla institut správce dědictví, což je osoba, která se stará o majetek zůstavitele po dobu projednávání dědictví, tedy od smrti zůstavitele do vydání usnesení o výsledku dědického řízení příslušným soudem (notářem). Dle ustanovení § 480d odst. 2 OZ je nutno ustanovit správce dědictví formou notářského zápisu.²⁷

Následovaly rekodifikační práce, které vyústily v přípravu zcela nového občanského zákoníku, který podstatně zasahuje právě i do úpravy dědického práva, a to s účinností od 1. ledna 2014. NOZ přichází s tradičními instituty dědického práva, které úprava OZ neznala. Nově je například možné zříci se dědického práva ve

²⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013, str. 33-34.

²⁶ § 476d odst. 2 OZ: *Nezletilí, kteří dovršili 15. rok, mohou projevit poslední vůli pouze formou notářského zápisu*.

²⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd., Praha: Linde Praha, 2013, str. 34-35.

smlouvě se zůstavitelem²⁸, přičemž takovýto úkon je třeba učinit formou veřejné listiny. Dle ustanovení § 3071 NOZ se bude takováto smlouva považovat za platnou i v případě, pokud k jejímu uzavření dojde před nabytím účinnosti NOZ, byť úprava OZ tento institut nezná. V souvislosti s tématem své práce bych chtěl upozornit na skutečnost, že pokud jde o odmítnutí dědictví, toto prohlášení je třeba učinit ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy byla daná osoba o tomto právu a jeho důsledcích vyrozuměna. Pokud má však dědic své jediné bydliště mimo Českou republiku, má možnost odmítnout dědictví ve lhůtě tří měsíců od vyrozumění o tomto právu.²⁹

1.3 Procesní úprava řízení o dědictví

Co se týče procesní úpravy řízení o dědictví, tato byla vyňata z o.s.ř. a nově byla zařazena do ZŘS jako **řízení o pozůstalosti**. Změna pojmenování vychází z nové terminologie NOZ, avšak při rekodifikaci nedošlo ke stejnému pojmenování v NZMPS, neboť zde se stejně jako v úpravě ZMPSaP nadále užívá označení dědické řízení. ZŘS obsahuje úpravu řízení o pozůstalosti v ustanoveních § 98-288. Původní úprava v o.s.ř. se nacházela v ustanoveních § 38 a § 175a-175ze. Dosavadních 32 paragrafů bylo navýšeno na současných 191 paragrafů. Úkony v dědickém řízení (řízení o pozůstalosti) i nadále činí notář jako soudní komisař pověřený pro dané případy příslušným soudem.

Notář je jako soudní komisař pověřován k vyřízení pozůstalosti z toho důvodu, že v ČR není možné si notáře pro daný případ zvolit. Přidělování jednotlivých řízení probíhá na základě předem stanoveného rozvrhu za účelem zajištění nestrannosti. Řízení o pozůstalosti se zahajuje zpravidla bez návrhu, přičemž podkladem pro takové zahájení ze strany soudu je zaslání úmrtního listu příslušným matričním úřadem. Účelem řízení o pozůstalosti je vydání usnesení, kterým se příslušným dědicům potvrzuje, jaký majetek z pozůstalosti nabyli. Odměna notáře za vyřízení dědictví se řídí dle notářského tarifu.³⁰

²⁸ § 1484 NOZ.

²⁹ § 1487 NOZ.

³⁰ Notářská komora České republiky. Pozůstalost. [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupné na WWW: <http://www.nkcr.cz/index.php?page=dedictvi>.

2 Mezinárodní právo soukromé

Mezinárodní právo soukromé je odvětvím právního řádu, které obsahuje právní normy výlučně pro soukromoprávní poměry s **mezinárodním prvkem**. Tato problematika je upravena na vnitrostátní úrovni, avšak na mezinárodní úrovni dochází k její unifikaci.³¹

Počátky dnešní úpravy mezinárodního práva soukromého nalezneme již v ABGB, neboť tato právní úprava obsahovala (společně s dalšími předpisy) ustanovení mezinárodního práva soukromého ve svých § 4, § 34-37 a dále v § 300. Prvním československým zákonem pak byl zákon č. 41/1948 Sb. o mezinárodním a mezioblastním právu soukromém a o právním postavení cizinců v oboru práva soukromého, přičemž se jednalo o sjednocení právní úpravy v českých zemích a na Slovensku. Tento zákon obsahoval vyjma norem kolizních i některé procesní normy mezinárodního práva soukromého, avšak od roku 1950 byla původní rakouská úprava civilního procesu nahrazena zákonem č. 142/1950 Sb., občanský soudní řád.

ZMPSaP platný a účinný na území ČR do 31. prosince 2013 ve své době nahradil předchozí úpravu zákona č. 41/1948 Sb., ale i zákona č. 142/1950 Sb., neboť **nově obsahoval** na jednom místě **jak úpravu kolizních norem, tak úpravu procesních norem mezinárodního práva soukromého**. Úprava ZMPSaP však nebyla ucelená, neboť kolizní normy se nacházely i v řadě dalších předpisů, například v zákoně směněčném a šekovém³² či v zákoně o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů³³. Úprava vztahů s jinými státy se nacházela rovněž i v obchodním zákoníku³⁴, o.s.ř.³⁵ (úprava dědického práva), v zákoně o rodině³⁶, v insolvenčním zákoně³⁷ či v zákoníku práce³⁸. Původní ZMPSaP byl považován za kvalitní předpis,

³¹ Důvodová zpráva k ZMPS, str. 41-42. [online]. 2013 [cit. 2014-03-13]. Dostupné na WWW:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf>;

³² Čl. I § 91-98 a čl. II §69-75 zákona č. 191/1950 Sb., zákon směněčný a šekový.

³³ § 36-40 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

³⁴ § 21-26 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

³⁵ § 175z zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

³⁶ § 5 a § 7 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb. o rodině.

³⁷ § 426-430 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

³⁸ § 48 odst. 3 a § 319 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

a proto nedocházelo příliš často k jeho novelizacím. Novelizován byl například ve vztahu k dědictví, a to v souvislosti se zrušením bývalých státních notářství a přesunu těchto pravomocí na soudy.³⁹

Rovněž i nařízení č. 650/2012 (nařízení o dědictví) obsahuje úpravu jak kolizních, tak i procesních norem mezinárodního práva soukromého.⁴⁰

2.1 K rekodifikaci mezinárodního práva soukromého

Jak již bylo naznačeno v úvodu, do úpravy dědického práva ve vztahu k mezinárodnímu právu zasáhla změna právní úpravy ve formě přijetí NZMPS. Autorem rekodifikované úpravy je profesor Zdeněk Kučera, který je také autorem učebnice – Mezinárodní právo soukromé – v jejím doposud 7. vydání. NZMPS obsahuje zejména tzv. **kolizní normy**, ale reaguje pochopitelně rovněž i na **novou terminologii** (například svéprávnost) či nové instituty zavedené v NOZ (například dědické smlouvy). Úprava NZMPS nahrazuje původní ZMPSaP. Rekodifikovaný právní předpis má za cíl řešení kolizí právních řádů (odtud název kolizní normy), tedy úpravu situací, kdy na určitý právní vztah dopadají právní úpravy více než jednoho státu. Obsahuje rovněž i úpravu mezinárodního práva procesního, aby nedošlo k oddělení kolizních a procesních norem do různých předpisů.

NZMPS nabízí postup pro situace:

- **určení pravomoci soudu** (tuzemského či zahraničního) a
- **volby práva pro konkrétní právní vztah** (tuzemské či zahraniční).⁴¹

Nově NZMPS oproti předchozímu ZMPSaP výslovně upravuje některé instituty, jako jsou například kvalifikační problém či nutně použitelná ustanovení.⁴² Na druhou

³⁹ Důvodová zpráva k ZMPS (str. 41). [online]. 2013 [cit. 2014-03-13]. Dostupné na WWW:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf>;

⁴⁰ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. LXV.

⁴¹ KOMISE PRO APLIKACI NOVÉ CIVILNÍ LEGISLATIVY PŘI MINISTERSTVU SPRAVEDLNOSTI ČR; Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Informační brožura*, 2013, str. 2-4. [online]. 2013 [cit. 2014-03-13]. Dostupné na WWW:

http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozury/MS_brozura_ZMPS.pdf

stranu neobsahuje úpravu (či jen v omezené míře), která se nachází v přímo použitelných právních předpisech EU, jako jsou Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, Nařízení Brusel I či Nařízení Brusel IIa.⁴³

Oproti ABGB v naší zemi přetrvává úprava mezinárodního práva soukromého **samostatným zákonem** a nikoliv jako součást občanského zákoníku⁴⁴, jak tomu je například v občanském zákoníku (el Código Civil) Španělského království.⁴⁵ Úpravu mezinárodního práva soukromého v samostatném zákoně má dále například Polsko, Rakousko či Itálie, ale třeba i Čína. Československá úprava samostatným zákonem z roku 1948 však byla jednou z prvních.⁴⁶

2.2 Soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem

Soukromoprávní vztahy se obvykle uskutečňují na území jednoho konkrétního státu. Některé ze soukromoprávních vztahů však mohou být významné v tom smyslu, že mohou být ve vztahu k více státům současně (mají v některém svém prvku vztah k zahraničí). V těchto případech hovoříme o soukromoprávních vztazích s mezinárodním prvkem. Profesor Zdeněk Kučera, autor NZMPS, ve své učebnici uvádí, že mezinárodní prvek v soukromoprávním vztahu je dán tehdy, jestliže je vztah k zahraničí u:⁴⁷

- **subjektu právního vztahu** (cizí státní příslušník);
- **skutečnosti právně významné pro vznik a existenci právního vztahu** (například k ní došlo v zahraničí);

⁴² PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 19.

⁴³ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 15.

⁴⁴ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 16.

⁴⁵ El Código Civil. CAPÍTULO IV: Normas de derecho internacional privado. [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné na WWW: <http://www.boe.es/buscar/pdf/1889/BOE-A-1889-4763-consolidado.pdf>.

⁴⁶ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. LXII.

⁴⁷ KUČERA, Zdeněk: *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 17-18.

- **předmětu právního vztahu** (je umístěn v cizině);
- **právního vztahu v souvislosti k jinému právnímu vztahu** (za předpokladu, že tento jiný právní vztah se řídí cizím právem).

Pakliže nahlédneme do ZMPSaP, zjistíme, že se v jeho ustanovení § 1 užívá pojmu mezinárodní prvek, nicméně nenachází se zde jeho definice.⁴⁸ Stejně tak je tomu i v případě NZMPS a jeho ustanovení § 1. Důvodová zpráva k NZMPS hovoří o vymezení mezinárodního prvku v zákoně jako o **nežádoucím** a přenechává tak volnou ruku praxi a úvaze soudů v konkrétních případech.⁴⁹ Prof. Zdeněk Kučera k tomuto uvádí, že právní vztah lze považovat za soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem v případě, jestliže je vztah k zahraničí **dostatečně významný** a **není zjevně zanedbatelný**.⁵⁰ Bohumil Poláček v této souvislosti ve své učebnici dodává, že pokud by v daném případě vztah k zahraničí **nebyl** dostatečně významný a přesto by se s daným případem zacházelo jako se vztahem s mezinárodním prvkem, použití cizího práva na základě kolizní normy by bylo v těchto případech zjevně nepřiměřené a takové řešení by neodpovídalo představám účastníků.⁵¹

Pomocí mezinárodního práva soukromého je tedy možné určovat, kterým právním řádem se bude řídit konkrétní právní vztah. Je však na každém státu, aby si upravil soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem zvláštními normami, pokud tak není učiněno například mezinárodními smlouvami či právem EU.

Existence rozdílných úprav mezinárodního práva soukromého však může v praxi vyvolávat řadu problémů. Zejména je tak narušena právní jistota pro účastníky soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem. Konkrétní situace totiž

⁴⁸ § 1 ZMPSaP: *Účelem tohoto zákona je stanovit, kterým právním řádem se řídí občanskoprávní, rodinné, pracovní a jiné podobné vztahy s mezinárodním prvkem, upravit právní postavení cizinců, jakož i stanovit postup československých justičních orgánů při úpravě těchto vztahů a rozhodování o nich a tím napomáhat mezinárodní spolupráci.*

⁴⁹ Důvodová zpráva k ZMPS. [online]. 2013 [cit. 2014-02-25]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf>;

⁵⁰ KUČERA, Zdeněk: *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 18.

⁵¹ POLÁČEK, Bohumil: *Praktikum mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 47.

může být v každém státě řešena rozdílně. V praxi proto dochází k uzavírání mezinárodních smluv za účelem sjednocování úpravy kolizních norem. Následně by pak měly kolizní normy těchto smluvních států odkazovat na **stejně rozhodné právo**. Různé mezinárodní smlouvy se však mohou vzájemně dostat do střetu, přičemž v těchto případech je potřeba stanovit, kterou konkrétní smlouvu v dané kauze aplikovat.

V neposlední řadě je nutné zmínit i vliv Evropské unie v této oblasti. EU totiž může vydávat **nařízení**, která mají **aplikační přednost**⁵² před vnitrostátním právem, stejně jako úprava mezinárodních smluv⁵³. ZMPSaP (do 31. prosince 2013) a NZMPS (od 1. ledna 2014) se tedy použijí **pouze** pro případy neexistence úpravy na mezinárodní úrovni.⁵⁴ Dalo by se říci, že vnitrostátní úprava mezinárodního práva soukromého je důležitá zejména pro právo rodinné, neboť toto není na mezinárodní úrovni příliš sjednocováno.⁵⁵ Pokud jde o případy dědického práva, do této úpravy nám nově zasáhne **nařízení č. 650/2012** (nařízení o dědictví), o kterém bude pojednáno samostatně.

Co se týče vztahu mezinárodních smluv a práva EU, přímo aplikovatelná úprava EU de facto potlačuje dříve uzavřené mezistátní smlouvy o právní pomoci mezi jednotlivými státy EU, neboť nařízení EU se užijí přednostně právě i před touto úpravou.⁵⁶ Na situace neupravené mezinárodními smlouvami a právem EU se uplatní vnitrostátní úprava jednotlivých států.⁵⁷

⁵² Čl. 288 Smlouvy o fungování EU a § 2 NZMPS.

⁵³ Čl. 10 Ústavy ČR.

⁵⁴ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 16.

⁵⁵ KOMISE PRO APLIKACI NOVÉ CIVILNÍ LEGISLATIVY PŘI MINISTERSTVU SPRÁVEDLNOSTI ČR; Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Informační brožura*, 2013, str. 6. [online]. 2013 [cit. 2014-03-13]. Dostupné na WWW: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozura/MS_brozura_ZMPS.pdf.

⁵⁶ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014*. 1. vyd., Praha: Leges, 2013, str. 15.

⁵⁷ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. LIII.

K problematice dědictví s mezinárodním prvkem se vyjadřuje rovněž i **Instrukce Ministerstva spravedlnosti**⁵⁸, konkrétně ve svém ustanovení § 64: „Řízení o dědictví se eviduje jako řízení s mezinárodním prvkem v případě, že zůstavitel nebyl v době své smrti státním občanem ČR nebo jestliže alespoň část dědictví se nachází v cizině.“

2.3 Druhy norem mezinárodního práva

Mezi normy mezinárodního práva soukromého řadíme:⁵⁹

- normy **vnitrostátní** a
- normy **mezinárodní**.

Konkrétně se pak jedná o:

- **přímé normy**,
- **kolizní normy** a
- **procesní normy**.

2.3.1 Přímé normy

Přímé normy na rozdíl od norem kolizních samy upravují **práva a povinnosti účastníků** soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem a užije se jich bez předchozí aplikace norem kolizních.⁶⁰ Tyto **hmotně právní normy** se zpravidla nacházejí v mezinárodních smlouvách a přímými adresáty jsou soukromé osoby.⁶¹ Úprava konkrétní přímé normy však nemusí vždy řešit veškeré aspekty takového

⁵⁸ Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 11. června 2010, č.j. 59/2010-MOC-J, kterou se upravuje POSTUP JUSTIČNÍCH ORGÁNŮ VE STYKU S CIZINOU VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH A OBCHODNĚPRÁVNÍCH. [online]. [cit. 2014-02-23].

Dostupné na WWW: http://www.nkr.cz/doc/instr_msp_instrukce.pdf.

⁵⁹ POLÁČEK, Bohumil: *Praktikum mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 49.

⁶⁰ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. LXVIII.

⁶¹ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 30.

soukromoprávního vztahu a pro otázky přímou normou neupravené se užije právo dle norem kolizních.⁶²

2.3.2 Kolizní normy

Kolizní normy jsou normy, které **nestanovují přímo práva a povinnosti** pro konkrétní případy. Kolizní normy nám pouze pomáhají v určení, kterým právním řádem (právním řádem kterého státu) se bude ten který právní vztah řídit. Český soud tedy nemůže v případě existence mezinárodního prvku řešit konkrétní kauzu okamžitě dle české právní úpravy. Nejprve je nutné za pomoci kolizních norem vyřešit otázku, zda se bude pro daný případ aplikovat právo tuzemské či zahraniční. Je tedy možné, že určitý případ bude rozhodovat sice český soud, ale podle práva jiného státu. Aby mohlo dojít k **určení rozhodného práva**, je třeba při užití kolizních norem vycházet z tzv. hraničního určovatele. Hraniční určovatel by měl být v konkrétních případech stanoven tak, aby byl výsledek daného právního vztahu pro jeho účastníky co nejpříznivější.⁶³

Vyjma základních kolizních norem mohou být stanovena rovněž **podpurná kolizní pravidla**, aby se jimi zabránilo nechtěným výsledkům za užití práva určeného kolizní normou základní. Dále je možné stanovit, že pro určité specifické vztahy se užije vždy práva tuzemského, přičemž pro danou oblast se tímto způsobem **vyloučí** jinak zvolené rozhodné právo zahraniční.⁶⁴

Kolizní normy tedy určují konkrétní právní řád pro daný právní poměr z více možností, nejméně však vždy ze dvou různých právních řádů. Z uvedeného vyplývá, že existují situace, kdy je nutno užít cizí právo. Cílem této úpravy je spravedlivé řešení předmětné situace, neboť může existovat užší vztah k tomuto cizímu právu.

⁶² POLÁČEK, Bohumil: *Praktikum mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 63 a 65.

⁶³ KOMISE PRO APLIKACI NOVÉ CIVILNÍ LEGISLATIVY PŘI MINISTERSTVU SPRAVEDLNOSTI ČR; Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Informační brožura*, 2013, str. 5. [online]. 2013 [cit. 2014-03-13]. Dostupné na WWW: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozury/MS_brozura_ZMPS.pdf.

⁶⁴ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 21.

Kolizní úprava by měla vést k právní jistotě, předvídatelnosti rozhodování, případně by měla respektovat vůli stran daného právního poměru. **Aplikaci konkrétních kolizních norem však vždy předchází vyřešení otázky pravomoci**, čímž se zabýval ve svém stanovisku například i Nejvyšší soud ČSSR.⁶⁵

NZMPS obsahuje také úpravu pro výjimečné a podpůrné určení rozhodného práva.⁶⁶ Ve výjimečných případech tedy je možné **nepoužít** právní řád, který by se jinak dle tohoto zákona použít měl. Namísto něho by se použil takový právní řád, který by lépe odpovídal rozumnému a spravedlivému řešení dané situace. Pro případy, kdy by snad nemohlo být rozhodné právo určeno vůbec, má se užít takové právo, které bude v nejužším vztahu k danému právnímu poměru.

2.3.2.1 Rozsah a navázání kolizních norem

Kolizní normy se skládají ze dvou částí, a to z rozsahu a navázání. **Rozsah** nejprve určuje okruh právních otázek, na které se kolizní norma vztahuje. **Navázání** následně provádí spojení rozsahu s právem konkrétního státu. Kritériem pro navázání je hraniční určovatel (například obvyklý pobyt či státní příslušnost zůstavitele v době jeho smrti).⁶⁷

2.3.3 Procesní normy

Procesní normy mezinárodního práva soukromého upravují **řízení o soukromoprávních věcech**, pokud je v takovém řízení zastoupen mezinárodní prvek.⁶⁸

⁶⁵ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27. 8. 1987, Cpjf 27/86, publikováno jako R 26/1987 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, str. 248-249.

⁶⁶ § 24 odst. 2 NZMPS.

⁶⁷ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 31.

⁶⁸ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. LXIX.

2.4 Kvalifikační problém

Bohumil Poláček ke kvalifikačnímu problému uvádí, že se jedná o: „*řešení otázky, pod rozsah které kolizní normy se má **podřadit** určitý právní poměr nebo určitá otázka.*“ NZMPS upravuje kvalifikační problém v ustanovení § 20, původní ZMPSaP se kvalifikačním problémem výslovně nezabýval. Cílem kvalifikace je tedy **nalezení kolizní normy pro konkrétní právní poměr**, přičemž zpravidla se provádí dle českého právního řádu. Hraniční určovatel se hodnotí dle českého práva vždy.

2.5 Zpětný a další odkaz

Pokud jde o **zpětný odkaz**, v těchto případech přikazuje vnitrostátní kolizní norma použití práva zahraničního a následně kolizní norma tohoto státu přikazuje užití práva státu původního. Co se týče **dalšího odkazu**, v těchto případech vnitrostátní kolizní norma přikazuje užití práva zahraničního a následně kolizní norma tohoto státu přikazuje užití práva dalšího (třetího) státu. ZMPSaP upravuje zpětný a další odkaz v ustanovení § 35, přičemž výslovně uvádí, že: „*takové odkazy lze přijmout, odpovídá-li to rozumnému a spravedlivému uspořádání vztahu, o který jde.*“ Úprava NZMPS v ustanovení § 21 je konkrétnější, neboť v případě zpětného odkazu na české právo se má použít hmotněprávních ustanovení českého práva a v případě dalšího odkazu se má použít právo třetího státu pouze v případě, že tomu odpovídá úprava jeho kolizních norem. V ostatních případech se explicitně stanoví použití hmotně právní úpravy práva českého. **Dle rekodifikované právní úpravy nemá být užito zahraničního právního řádu, pokud si to dle svých kolizních norem nepřeje.**⁶⁹

2.6 Předběžné otázky

V případě, kdy se základní otázka řídí jiným než tuzemským právem, nastává problém, jakým právem se má řídit případná předběžná otázka. Může se totiž řídit buď dle kolizních norem práva tuzemského či dle kolizních norem práva státu, dle kterého se řídí samotný právní poměr. Důvodová zpráva k NZMPS k této

⁶⁹ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 23.

problematice uvádí **příklad s dědictvím**, kdy je nutné k projednání těchto záležitostí užít cizí právo, avšak nejprve je třeba prověřit, zda došlo k platnému osvojení jednoho z účastníků tohoto řízení. V této souvislosti se pro předběžné otázky upřednostňuje užití práva tuzemského, což je označováno jako tzv. **samostatné navázání**. Dle ustanovení § 22 NZMPS by tomu však nebylo v případě, kdyby pro předmětnou předběžnou otázku nebyla dána pravomoc českých soudů za situace, kdyby se o ní rozhodovalo samostatně.⁷⁰ Postup dle kolizní normy cizího práva, kterým se řídí rovněž i otázka základní, je označován za tzv. **nesamostatné navázání**. Pokud však již bylo o předběžné otázce rozhodnuto v minulosti a takovéto rozhodnutí naplňuje podmínky pro jeho uznání, soud z takového rozhodnutí vychází.

2.7 Zjišťování a používání zahraničního práva

V této kapitole jsme si uvedli, že na základě úpravy **kolizních norem** mohou nastat případy, kdy je nutné pro soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem užít práva jiného státu. ZMPSaP v ustanovení § 53 odst. 1 stanoví, že: *„K zjištění cizího práva učiní justiční orgán všechna potřebná opatření; pokud mu obsah cizího práva není znám, může si za tím účelem vyžádat také informaci od ministerstva spravedlnosti.“*

Rekodifikovaná úprava NZMPS je ve svém ustanovení § 23 opět **konkrétnější**, neboť stanoví, že:

- zahraniční právo se použije **i bez návrhu**;
- užije se tak, jak se ho používá na daném území;
- příslušná ustanovení se užijí bez ohledu na jejich systematické zařazení;
- nesmí však jít o rozpor s nutně použitelnými předpisy českého práva.

Bohumil Poláček v této souvislosti odkazuje na rozhodčí nález Rsp 78/92 Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, ve kterém se uvádí, že dle § 53 ZMPS **není povinností znát cizí právo, ale pouze zjistit jeho obsah**. Jedná se však jen o rozhodné právo v souvislosti s kolizní normou a není tedy povinností zjišťovat existenci a obsah též imperativních předpisů, které **nejsou** v dané věci rozhodné. Pokud se tedy někdo takových ustanovení dovolává, má prokázat

⁷⁰ Důvodová zpráva k ZMPS. [online]. 2013 [cit. 2014-02-25]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf>.

jejich existenci a text.⁷¹ Pokud jde o vnitrostátní nutně použitelné normy, těchto se dle ustanovení § 3 NZMPS užije vždy, a to i pokud se daný vztah s mezinárodním prvkem řídí právním řádem jiného státu. Ustanovení § 23 odst. 5 na závěr dodává: „*Jestliže se nepodaří v přiměřené době zahraniční právo zjistit nebo je-li to nemožné, použije se české právo.*“

2.8 Mezinárodní právo procesní

Mezinárodní právo procesní upravuje „*postup soudů a jiných orgánů, účastníků řízení, dalších osob a vztahy mezi v řízeních o soukromoprávních věcech s mezinárodním prvkem,*“ přičemž dle ustanovení § 8 odst. 1 NZMPS české soudy postupují v řízení podle českých procesních předpisů. **Pravomoc českých soudů může být výlučná, fakultativní či vyloučená.**⁷²

Úprava mezinárodního práva procesního se na rozdíl od dřívější úpravy nenachází odděleně od zbytku textu NZMPS. Nejprve je totiž vždy nutné zabývat se otázkou procesní, tedy **pravomocí** ve vztahu k zahraničí a až posléze určit **rozhodné právo** a aplikovat příslušnou právní úpravu pro rozhodnutí ve věci. Při rekodifikaci bylo tedy zachováno spojení úpravy mezinárodního práva soukromého s mezinárodním právem procesním. Stejný postup zvolily i jiné státy, například Švýcarsko či Itálie, ale i Turecko, Québec či Tunisko. Je tomu tak i v některých mezinárodních smlouvách či v nařízeních o dědictví.⁷³ Rekodifikovaná úprava NZMPS v ustanovení § 6 odst. 1 uvádí, že: „*pravomoc českých soudů je dána, jestliže je podle procesních předpisů pro řízení místně příslušný soud na území České republiky.*“ Jedná se tedy o **subsidiární ustanovení**, použitelné pro všechny případy, kdy není pravomoc soudu upravena speciálním ustanovením. Výjimky se nacházejí v ustanovení § 7 NZMPS.

⁷¹ POLÁČEK, Bohumil: *Praktikum mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 62.

⁷² PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 53.

⁷³ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. LXIV.

V případě potřeby je u jednotlivých ustanovení uvedena zvláštní úprava o pravomoci soudů ČR pro řízení v těchto specifických případech. Na prvním místě se tak může nacházet ustanovení o pravomoci, následně úprava kolizních norem za účelem určení rozhodného práva a je-li to nutné, následuje rovněž úprava uznávání cizích rozhodnutí. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že úprava mezinárodního práva procesního se nenachází v NZMPS jako celek, ale je uvedena na různých místech zákona (u příslušných ustanovení).⁷⁴

2.9 Uznání a výkon cizích rozhodnutí

Co se týče zahraničních rozhodnutí a jejich uznání a výkonu v ČR, v těchto případech je nutné, aby nejprve v zemi původu nabyla **právní moci** a následně byla **uznána v ČR**. Uznáním se přisoudí takovému rozhodnutí účinky, jakoby rozhodl v dané věci český soud. V majetkových věcech český orgán k cizímu rozhodnutí pouze přihlédně.⁷⁵ V ostatních případech je však nutné cizí rozhodnutí uznat zvláštním rozhodnutím. K takovému úkonu je příslušný okresní soud, který o uznání rozhoduje rozsudkem.⁷⁶ Výjimku tvoří problematika rozvodu manželství (jde-li o občana ČR), neboť k uznání takovýchto rozhodnutí je příslušný dle ustanovení § 52 odst. 2 NZMPS Nejvyšší soud ČR. Pokud je pro nařízení výkonu cizího rozhodnutí potřeba předchozí prohlášení jeho vykonatelnosti, je možné podat spolu s návrhem na prohlášení vykonatelnosti učinit také návrh na nařízení výkonu rozhodnutí dle o.s.ř. **V úpravě Nařízení Brusel I bis však již prohlášení o vykonatelnosti není vyžadováno.**⁷⁷

Pokud jde o uznání cizích **pravomocných rozhodnutí ve věcech dědických**, tato se dle ustanovení § 79 NZMPS (za splnění zde uvedených podmínek) **uznávají bez dalšího**, nebrání-li tomu úprava pravomoci soudů ČR.⁷⁸

⁷⁴ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 18.

⁷⁵ § 16 odst. 1 NZMPS.

⁷⁶ § 16 odst. 2 NZMPS.

⁷⁷ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 62-63.

⁷⁸ Jedná se například o výjimku v souvislosti s úpravou odúmrti dle § 78 NZMPS.

3 Dědické právo v mezinárodním právu soukromém

Úprava dědického práva s mezinárodním prvkem se v ZMPSaP nacházela v ustanoveních § 17 a § 18, přičemž právní poměry dědické se řídily právním řádem (dědickým statutem) státu, jehož byl zůstavitel státním příslušníkem v době smrti. V případě existence závěti pak byla rozhodná státní příslušnost v době projevu takové vůle s tím, že pokud šlo o formu jejího učinění či zrušení, v těchto případech stačilo vyhovět právní úpravě státu, kde došlo k takovému pořízení. Úprava dědického práva v NZMPS se nachází v ustanoveních § 74 až § 79, z čehož je na první pohled patrné, že se jedná o úpravu rozsáhlejší a budu se jí dále podrobněji zabývat.

3.1 Haagská konference mezinárodního práva

Co se týče mezinárodní úpravy, dne 2. října 1973 došlo Haagskou konferencí mezinárodního práva soukromého k přijetí **Úmluvy o mezinárodní správě dědictví**, která je dle svého článku 44 platná a současně závazná pro ČR od 1. července 1993.⁷⁹ Cílem této úmluvy je zjednodušení institutu správy dědictví v případech, kde je obsažen mezinárodní prvek. Osobě označované jako správce dědictví lze vystavit mezinárodní průkaz, který ji opravňuje ke správě movitého majetku zůstavitele, přičemž tento doklad je možné vydat ve státě trvalého bydliště zemřelé osoby. V roce 1988 došlo k vypracování **Úmluvy o právu rozhodném pro dědění**, která však nevstoupila v platnost a ČR není jejím signatářem. ČR není signatářem ani **Úmluvy o právu použitelném na formu závěti** přijaté dne 5. října 1961.⁸⁰

Vzhledem k tomu, že kolizní úprava dědického práva není doposud sjednocena na mezinárodní úrovni, je v tuto chvíli třeba vycházet zejména z úpravy NZMPS.⁸¹

⁷⁹ Její text lze nalézt jako Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o mezinárodní správě pozůstalosti č. 218/1995 Sb.

⁸⁰ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 140.

⁸¹ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 139.

3.2 Dědický statut (*lex successionis*)

Kolizní úprava dědického práva se může lišit napříč různými státy. Konkrétně se může jednat například o to, zda se při volbě rozhodného práva činí rozdíl mezi věcmi movitými a nemovitými. Můžeme tedy hovořit o:

- **jednotném dědickém statutu** a
- **rozštěpeném dědickém statutu.**

V případě jednotného dědického statutu se volí pouze jedno rozhodné právo, a to pro celé dědictví. Ve druhém případě se užijí dva různé hraniční určovatelé, jeden pro právní poměry ohledně nemovitostí (dle jejich umístění) a jiný pro právní poměry ohledně věcí movitých. Bylo by tedy nutné užít dvou různých právních řádů pro dané řízení o pozůstalosti.

Právní úprava v ČR vychází z **jednotného dědického statutu**, přičemž hraniční určovatel stanoví rozhodné právo pro celé dědictví.⁸² Právní řád (dědický statut) je tedy možno určovat dle **státního občanství** (*lex patriae*), **domicilu** (*lex domicilii*) či nově dle **obvyklého pobytu** zůstavitele.⁸³ Úprava NZMPS se vychází obecně „ze zásady jednotného statutu pro právní jednání a jím založený právní poměr. *Nepřichází v úvahu tzv. štěpení statutu.*“⁸⁴

3.3 Hraniční určovatel v úpravě dědického práva

Pro případy dědictví obsahoval původní ZMPSaP úpravu kolizních norem ve svých ustanoveních § 17 a § 18. Hraničním určovatelem bylo v této úpravě pro volbu dědického práva **státní občanství**, neboť právní poměry dědické se řídily právním řádem státu, jehož byl zůstavitel příslušníkem v době smrti a pro případy závětí byla rozhodující státní příslušnost v době projevu takovéto vůle.

Pokud jde o úpravu NZMPS, tato ve svém ustanovení § 76 upravuje rozhodné právo pro právo dědické takto: „*Právní poměry dědické se řídí právním řádem státu,*

⁸² KUČERA, Zdeněk: *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 18.

⁸³ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 139.

⁸⁴ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 24.

ve kterém měl zůstavitel **obvyklý pobyt v době smrti**“, přičemž zároveň zavedl výjimku z tohoto pravidla, a to: „*Jestliže zůstavitel byl státním občanem České republiky a alespoň jeden z dědiců má v České republice obvyklý pobyt, použije se český právní řád.*“ Hraničním určovatelem pro volbu práva byl tedy nově zvolen obvyklý pobyt zůstavitele v době jeho úmrtí s uvedenou výjimkou ohledně případného dědice s obvyklým pobytem na území České republiky a zůstavitele státního občana ČR.⁸⁵

Pro případy nechtěného následku určením rozhodného práva na základě užití kolizních norem slouží úprava výhrady veřejného pořádku (public order) v ustanovení § 4 NZMPS. Tato úprava by se však užila až ve chvíli, kdy by byla použita příslušná kolizní norma.⁸⁶

3.3.1 Podrobněji k hraničnímu určovateli obvyklého pobytu

V průběhu rekodifikace mezinárodního práva soukromého bylo rozhodnuto, že pro dědictví se bude nadále užívat hraniční určovatel obvyklého pobytu. Tato volba se mi jeví jako správná, neboť lidé čím dál častěji vlastní nemovitosti v různých státech, čím dál více cestují a mohou žít se svými partnery v jiném státě, než je jejich státní občanství (což je i případ mého nejlepšího kamaráda). V některých situacích je tedy nutné upřednostnit skutečný vztah dané osoby ke konkrétnímu místu (státu) před zcela formálním vztahem ke státu jinému.⁸⁷ **Jako nevýhodu však vnímám problematiku určení obvyklého pobytu, neboť pro soud (notáře) může být tato skutečnost obtížně zjistitelná a bude se muset vycházet ze sdělení účastníků dědického řízení.**

Změna hraničního určovatele ze státní příslušnosti na obvyklý pobyt se může jevit jako logické vyústění této právní úpravy, neboť občané často žijí mimo území

⁸⁵ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd., Praha: Leges, 2013, str. 342-343.

⁸⁶ K výhradě veřejného pořádku podrobněji v: PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 37-47.

⁸⁷ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé.* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 22.

svých států, nabývají zde nemovitosti atd. Musíme si však uvědomit, že v anglickém jazyce se toto slovní spojení správně označuje jako „**habitual residence**“, ovšem v českém jazyce máme dvě velmi podobná slovní spojení, a to:

- **obvyklý pobyt** a
- **obvyklé bydliště.**

Na tuto skutečnost upozorňuje například Magdalena Pfeiffer, přičemž ve svém článku uvádí, že: „*v žádném jiném jazykovém znění unijních předpisů mezinárodního práva soukromého z rodinně právní oblasti obdobnou terminologickou dualitu nezjistila.*“ Jako příklad této možné nejednotnosti uvádí několik nařízení EU, kdy jednou se pojem „**habitual residence**“ překládá jako obvyklý pobyt a vícekrát jako obvyklé bydliště. Jako vhodnější se pochopitelně jeví překlad obvyklý pobyt, neboť tento se užívá v úpravě NZMPS a rovněž i v nařízení o dědictví. Dále se ve zmíněném článku uvádí, že „*pojem habitual residence se objevuje ve všech dosud přijatých či navrhovaných unijních nařízeních z oblasti mezinárodního rodinného práva.*“ V žádném z uvedených nařízení se však nenachází jeho definice.⁸⁸

Zvolení obvyklého pobytu namísto státní příslušnosti jako hraničního určovatele (ve věcech rodinného práva a dědictví) pro užití kolizních norem považuji za krok správným směrem, nicméně vzhledem k výše uvedenému by bylo vhodné termín „habitual residence“ na úrovni EU definovat a v případě ČR sjednotit překlad tohoto spojení jako obvyklý pobyt a nepoužívat slovní spojení obvyklé bydliště, neboť takovýto překlad by mohl inklinovat k trvalému bydlišti dané osoby, což rozhodně nebylo úmyslem této právní úpravy.

Svůj názor bych rád podpořil rozhodnutím Nejvyššího soudu, který se k překladu „obvyklé bydliště“ v čl. 8 odst. 1 nařízení Rady ES č. 2201/2003 vyslovil tak, že **by bylo vhodnější tento termín překládat jako „obvyklý pobyt“**, neboť takový překlad by lépe vystihoval: „*místo, v němž má osoba těžiště svého života*“, přičemž za důležité označil rodinné a sociální vazby k danému místu.⁸⁹

⁸⁸ PFEIFFER, Magdalena; Obvyklý pobyt v evropském rodinném právu. *Soudní rozhledy*, 2013, roč. 19, č. 3, s. 87-89.

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2244/2011.

3.4 Pravomoc soudů ve věcech dědických

Dle ustanovení § 74 odst. 1 NZMPS je „pravomoc českých soudů k projednání dědictví dána, měl-li zůstavitel v době své smrti **obvyklý pobyt v České republice.**“ Toto ustanovení se uplatní, pakliže mezinárodní smlouva či úprava EU nestanoví jinak.⁹⁰ **Ohledně nemovitostí nacházejících se na území ČR je však dána pravomoc českých soudů výlučně,** přičemž takováto úprava se nachází zpravidla i v mezinárodních smlouvách o právní pomoci.⁹¹

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pravomoc dle § 74 odst. 1 je **fakultativní** a český soud by v tomto případě postupoval dle § 98 ZŘS, kde se stanoví podmínky příslušnosti soudu pro řízení o pozůstalosti, a to konkrétně **dle obvodu soudu:**

- trvalého pobytu zůstavitele
- bydliště zůstavitele
- místa, kde se zůstavitel zdržoval
- místa, kde se nachází nemovitý majetek zůstavitele
- místa, kde zůstavitel zemřel.

Příslušnost daného soudu se určí v takto uvedeném pořadí.

Pravomoc projednat dědictví má soud, avšak rozhodnutí ve věci samé v řízení o pozůstalosti vydává v ČR notář.⁹²

Justiční orgány ČR sice běžně respektují pravomoc orgánů cizích států pro projednání dědictví na našem území, avšak pro určité situace je i v těchto případech stanovena pravomoc českých soudů. Jedná o situace, kdy zůstavitel sice neměl obvyklý pobyt v ČR, avšak justiční orgány daného státu by nerespektovaly pravomoc a rozhodnutí českých soudů či by byly v daném případě nečinné. Tato úprava má za cíl odstranění právní nejistoty v dědických věcech, neboť by jinak mohlo dojít v některých případech k neprojednání pozůstalosti.⁹³ **České soudy však mohou**

⁹⁰ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 484.

⁹¹ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 288.

⁹² § 123 odst. 1 ZŘS.

⁹³ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 482.

projednat dědictví vždy, pokud byl zůstavitel státním příslušníkem ČR a takovéto projednání navrhnul některý z dědiců, která má obvyklý pobyt na území ČR.⁹⁴

Novinkou v úpravě NZMPS je, že dle § 74 odst. 4 může český soud vydat účastníkům řízení **potvrzení** o tom, že projednání dědictví nespadá do pravomoci českých soudů. Tuto veřejnou listinu vydává přímo soud a nikoliv notář.⁹⁵ I v těchto případech je však možné provést alespoň **předběžné šetření**, aby se tak usnadnil následný postup v řízení o předmětné pozůstalosti. Pokud by šlo o projednání majetku zůstavitele, který se nachází v cizině, projedná český soud takovéto dědictví jen v případě, že daný stát uznává rozhodnutí českých soudů v těchto věcech.⁹⁶

Pravomoc českých soudů je dána také pro případy, kdy zůstavitel sice neměl obvyklý pobyt na území ČR, avšak vlastnil jen **nepatrný majetek** (dle důvodové zprávy k NZMPS v hodnotě cca 10-15 tis. Kč), který se v těchto případech vydává vypraviteli pohřbu či jiné osobě dle rozhodného práva. V těchto případech se nejedná o dědění, ale o zvláštní způsob nabytí majetku. Není zde právní nástupce zůstavitele a osoba, které byl nepatrný majetek vydán, tak ani neodpovídá za pasiva dědictví.⁹⁷

Co se týče výlučné pravomoci českých soudů pro případy nemovitého majetku, tato je dána zejména z toho důvodu, že po projednání dědického řízení je nutné provést zápis nového vlastníka do **evidence katastru nemovitostí**. Hraniční určovatel místa polohy nemovitosti tak usnadňuje katastrálním úřadům zápisy věcných práv do svých evidencí.⁹⁸

V případech, kdy by nebyla dána pravomoc soudů ČR a zároveň by měl být vydán majetek do ciziny, je nutné dle § 74 odst. 5 NZMPS o této skutečnosti

⁹⁴ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 288.

⁹⁵ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 495.

⁹⁶ § 75 NZMPS.

⁹⁷ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 496-497.

⁹⁸ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 490-491.

vyrozumět tuzemské dědice a případné věřitele, a to oznámením na úřední desce soudu po dobu 15 dní s tím, že známým účastníkům řízení je povinnost takové oznámení doručit. Následně by došlo dle § 104 odst. 1 o.s.ř. k zastavení takového řízení pro nedostatek pravomoci.

Co se týče pravomoci ohledně majetku nacházejícího se v cizině, český soud může takové dědictví projednat pouze za předpokladu, že by následně bylo rozhodnutí českého soudu uznáno v zahraničí. Pro tyto případy je možné získat vyjádření Ministerstva spravedlnosti ČR.⁹⁹

3.5 Zvláštní kolizní normy pro dědění ze závěti

Již bylo zmíněno, že úprava NZMPS obsahuje zvláštní kolizní normy pro dědění ze závěti. Nově je dokonce možné provést **volbu rozhodného práva**, neboť ustanovení § 77 odst. 4 stanoví, že: „*Zůstavitel může v závěti stanovit, že se namísto jinak rozhodného práva budou právní poměry dědické řídit právním řádem státu, v němž má zůstavitel v době pořízení závěti obvyklý pobyt, a to i pro nemovité dědictví, nebo může stanovit, že právní poměry dědické, a to i pro nemovité dědictví, se budou řídit právním řádem státu, jehož občanem je v době pořízení závěti.*“ **Stejná volba je možná i pro dědické smlouvy a jiná pořízení pro případ smrti.**¹⁰⁰

Vzhledem k tomu, že pro případy existence závěti je kritérium hraničního určovatele určeno jak obvyklým pobytem, tak státním občanstvím zůstavitele, je zde patrná jasná snaha o zachování platnosti takového pořízení pro případ smrti. Dokonce **postačí, pokud závěť vyhovuje jednomu z právních řádů dle:**

- státní příslušnosti v době projevu vůle/v době úmrtí
- území, kde byla vyhotovena
- obvyklého pobytu v době projevu vůle/v době úmrtí
- jeho použití ve smyslu § 76 NZMPS
- místa nemovitosti.

⁹⁹ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 290.

¹⁰⁰ § 77 odst. 5 NZMPS.

Kolizní úpravu ohledně forem závětí nalezneme i v příslušných smlouvách o právní pomoci.¹⁰¹

3.6 Odúmrť

Z vlastní praxe vím, že slovo odúmrť není běžné veřejnosti vždy známo. Jedná se o institut, který umožňuje v případě neexistence dědiců ze zákona ani ze závěti, aby majetek zůstavitele **připadl státu**, který se však v těchto případech nepovažuje za dědice. Tedy pokud by jím nebyl ustanoven závětí zůstavitele¹⁰², což by byl zajisté zcela ojedinělý případ. NOZ upravuje odúmrť v § 1634, který explicitně stanoví, že stát v těchto případech nemá právo odmítnout dědictví.

Úprava odúmrti v NZMPS zní: „**Zůstavitelovy věci a práva umístěná na území České republiky případnou České republice, jestliže není žádný dědic; rozhodnutí o tom přísluší do pravomoci českých soudů. Za dědice se nepovažuje stát nebo jiný územní útvar nebo pro tyto případy existující instituce, ledaže by byly dědicem ustanoveným v závěti.**“ Předchozí ZMPSaP úpravu institutu odúmrti neobsahoval.

Kolizní normy v souvislosti s odúmrtí se nacházejí rovněž v některých smlouvách o právní pomoci. Movitý majetek tak zpravidla připadá státu dle občanství zůstavitele v době jeho úmrtí a nemovitý majetek zpravidla připadá státu dle jeho umístění. Jedná se například o smlouvu o právní pomoci s Polskem (čl. 41).

Způsob a podmínky hospodaření s majetkem ČR a vystupování státu v právních vztazích upravuje zákon č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. V řízeních o pozůstalosti, kde není žádných dědiců, zastupuje ČR pověřená osoba Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.¹⁰³

¹⁰¹ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd., Praha: Leges, 2013, str. 294-299.

¹⁰² Úprava dědění státu ze závěti se nachází v § 13 zákona č. 219/2000 Sb.

¹⁰³ Web ÚZSVM je dostupný na WWW: <http://www.uzsvm.cz/>.

3.7 Uznání cizích rozhodnutí ve věcech dědických

Za splnění určitých podmínek se rozhodnutí ve věcech dědických uznávají bez dalšího, tedy bez zvláštního řízení. K projednání dědictví v těchto případech byla dána pravomoc jiného než českého soudu. K rozhodnutí zahraničního soudu ve věcech dědických se tedy **pouze přihlédne** dle § 16 NZMS. Není však možné uznat rozhodnutí, pokud by odporovalo úpravě o odúmrti, neboť v těchto případech se staví do popředí zájem českého státu jako nabyvatele zůstavitelova majetku bez závětních i zákonných dědiců. Pokud se tedy jedná o pravomocné rozhodnutí v řízení o dědictví, které není v rozporu s ustanovením o odúmrti a zároveň nebyla v daném případě dána pravomoc českého soudu, je možné takovéto rozhodnutí dle § 79 NZMPS uznat, respektive k němu přihlédnout.¹⁰⁴

3.8 Smlouvy o právní pomoci a kolizní normy¹⁰⁵

Co se týče smluv o právní pomoci a jejich vztahu k dědictví s mezinárodním prvkem, tyto vycházejí buď z jednotného dědického statutu, nebo z rozštěpeného dědického statutu, jak bylo vysvětleno výše. Pro ilustraci na tomto místě uvádím příklady jednotlivých zemí.

Z rozštěpeného dědického statutu vycházejí smlouvy o právní pomoci s: Uzbekistánem¹⁰⁶, KLDŘ¹⁰⁷, Mongolskem¹⁰⁸, Albánií¹⁰⁹, Ukrajinou¹¹⁰ či Vietnamem¹¹¹. **Z jednotného dědického statutu vycházejí smlouvy o právní pomoci s:** Kubou¹¹², bývalou Jugoslávií¹¹³ a bývalým SSSR¹¹⁴.

¹⁰⁴ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 517-519.

¹⁰⁵ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 293-294.

¹⁰⁶ Čl. 42 smlouvy o právní pomoci Uzbekistánem.

¹⁰⁷ Čl. 25 smlouvy o právní pomoci s KLDŘ.

¹⁰⁸ Čl. 39 smlouvy o právní pomoci s Mongolskem.

¹⁰⁹ Čl. 32 smlouvy o právní pomoci s Albánií.

¹¹⁰ Čl. 38 smlouvy o právní pomoci s Ukrajinou.

¹¹¹ Čl. 35 smlouvy o právní pomoci s Vietnamem.

¹¹² Čl. 35 smlouvy o právní pomoci s Kubou.

4 Nařízení č. 650/2012 (nařízení o dědictví)

V této kapitole se budu zabývat nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení ze dne 4. července 2012.¹¹⁵ Zmíněné nařízení nabyde účinnosti dnem **17. srpna 2015**, přičemž do této doby se bude užívat zejména národní úprava mezinárodního práva soukromého, pochopitelně s přihlédnutím k mezinárodním smlouvám pro konkrétní případy. V ČR se jedná o zákon č. 91/2012 Sb. (NZMPS).

Po nabytí účinnosti nařízení o dědictví bude tedy třeba dát přednost jeho úpravě kolizních a procesních norem¹¹⁶, avšak pro otázky jím neupravené se i nadále bude užívat úprava národní.¹¹⁷ **Od 17. srpna 2015 tedy dojde k nahrazení převážné části kolizních i procesních ustanovení NZMPS nařízením o dědictví.**¹¹⁸ Dle článku 84 nařízení o dědictví nabydou některá ustanovení účinnosti již dnem 16. ledna 2014¹¹⁹, respektive nabyly účinnosti dnem 5. července 2012¹²⁰, avšak v těchto případech se jedná o postup členských států vůči Komise EU a následném postupu samotné Komise EU. V praxi se tedy nařízení o dědictví, pokud jde o jeho aplikaci pro dědická řízení, bude užívat až od 17. srpna 2015.

Cílem tohoto nařízení je **sjednocení postupu** v dědických řízeních s mezinárodním prvkem v členských státech EU, konkrétně sjednocení postupu pro určení příslušnosti soudu a rozhodného práva.

¹¹³ Čl. 36 smlouvy o právní pomoci s bývalou Jugoslávií.

¹¹⁴ Čl. 40 smlouvy o právní pomoci s bývalým SSSR.

¹¹⁵ Nařízení č. 650/2012 [online]. 2014 [cit. 2014-03-09]. Dostupné na WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:201:0107:0134:CS:PDF>.

¹¹⁶ Čl. 288 Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹¹⁷ Jedná se například o úpravu odúmrti, tedy přechodu majetku zůstavitele na stát, který se v těchto případech nepovažuje za dědice.

¹¹⁸ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. LIV.

¹¹⁹ Čl. 77 a 78 nařízení o dědictví (povinnosti členských států).

¹²⁰ Čl. 79, 80 a 81 nařízení o dědictví (postup Komise EU).

Nařízení o dědictví však nebude platit v Dánsku, Velké Británii a Irsku.¹²¹ V ostatních státech EU bude jeho úprava dopadat na dědictví po zůstavitelích s datem úmrtí od 17. srpna 2015.

Nařízení o dědictví ve svém článku 1 stanoví, že se **použije** na „**dědění majetku zemřelých osob**“. Nepoužije se však v této souvislosti na daňové, celní a správní otázky. Z oblasti působnosti nařízení o dědictví jsou dále vyloučeny například otázky osobního stavu fyzických osob, způsobilosti fyzických osob k právům a právním úkonům (právní osobnost a svéprávnost v terminologii NOZ) či problematika platnosti **ústně provedených pořízení pro případ smrti**.¹²² Preambule nařízení ve svém odst. (14) hovoří o tom, že „*práva a majetek vytvořené či převedené jiným způsobem než děděním, například prostřednictvím darů, by měly být rovněž z oblasti působnosti tohoto nařízení vyloučeny.*“ V této souvislosti by mohl být problematický výklad ustanovení § 2063 NOZ (darování pro případ smrti), neboť se sice jedná o dar, avšak zároveň se v něm hovoří o tom, že „*darování závislé na podmínce, že obdarovaný dárcem přežije, se posuzuje zpravidla jako odkaz.*“ Nařízení o dědictví se nepoužije také na otázky řešené obchodním právem, tedy například na situace přechodu práv k akciím či obchodním podílům po smrti zůstavitele.¹²³

Nařízení o dědictví obsahuje úpravu **rozhodného práva** (články 20-38) a rovněž tak úpravu **mezinárodní (soudní) příslušnosti**. Dle článku 3 odst. 2 se soudem nepochybně myslí i **soudní komisaři**, kteří projednávají dědickou agendu v České republice.¹²⁴ Tato skutečnost vyplývá i z odst. (20) a násl. preambule tohoto nařízení.

¹²¹ Čl. 82 a 83 nařízení o dědictví.

¹²² PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 26.

¹²³ Taxativní výčet ohledně oblasti působnosti nařízení o dědictví se nachází v jeho Čl. 1.

¹²⁴ Čl. 3 odst. 2: nařízení o dědictví: „*Pro účely tohoto nařízení se „soudem“ rozumějí veškeré soudní orgány a všechny ostatní orgány a právní odborníci s pravomocí v dědických věcech, kteří vykonávají soudní funkce nebo jednají na základě zmocnění soudním orgánem nebo pod dohledem soudního orgánu.*“

Soudní příslušnost se dle nařízení o dědictví odvozuje od místa **obvyklého pobytu**¹²⁵, přičemž daný soud rozhoduje o dědictví **jako o celku**. Jedná se tedy o jednotný dědický statut. Nařízení o dědictví obsahuje jak úpravu kolizních norem, tak možnost volby práva, ale i specifická ustanovení ohledně pořízení pro případ smrti či ohledně odúmrti.¹²⁶

4.1 Vztah nařízení o dědictví a mezinárodních smluv

Co se týče mezinárodních smluv, tyto nejsou dotčeny nařízením o dědictví a budou i nadále uplatňovány smluvními stranami, a to i na případy, které upravuje nařízení o dědictví.¹²⁷ Záleží však na tom, zda se jedná o smlouvy uzavřené výhradně mezi členskými státy EU či zda se jedná o smlouvy, kde figurují i jiné než členské státy EU. V případě smluv mezi jednotlivými členskými státy se upřednostní nařízení o dědictví. Pokud by se však jednalo o mezinárodní smlouvy, kde je členský stát EU pouze jedním ze signatářů, uplatní se i nadále tato mezinárodní smlouva. Jedná se především o smlouvy o právní pomoci uzavřené mezi ČSSR a bývalými socialistickými státy.¹²⁸

Tato úprava se nachází v článku 75 nařízení o dědictví s tím, že *„zejména pak členské státy, jež jsou smluvními stranami **Haagské úmluvy ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závětí, používají pro formální platnost závětí a společných závětí i nadále namísto článku 27 tohoto nařízení ustanovení uvedené úmluvy.**“ Česká republika ani Slovensko však nejsou jejími signatáři.*

Stejně jako naše úprava NZMPS i zde zmíněná úmluva vychází vstříc co možná největšímu zachování platnosti závěti zůstavitele. Stačí totiž alternativně dodržet požadavky státu:¹²⁹

¹²⁵ Čl. 20 nařízení o dědictví.

¹²⁶ Čl. 21, 22 a 33 nařízení o dědictví.

¹²⁷ Tato úprava se nachází v odst. (73) a (74) preambule a Čl. 75 nařízení o dědictví.

¹²⁸ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 485.

¹²⁹ Čl. 1 Úmluvy o právu použitelném na formu závěti přijaté dne 5. října 1961.

- místa pořízení závěti;
- dle státní příslušnosti v době pořízení/úmrťi;
- dle trvalého bydliště v době pořízení/úmrťi;
- dle místa obvyklého pobytu v době pořízení/úmrťi či
- místa polohy nemovitosti (co se týče nemovitých věcí).

Stejná úprava dopadá rovněž i na případy zrušení poslední vůle zůstavitele.

4.2 Mezinárodní příslušnost

Úprava mezinárodní příslušnosti se nachází v ustanoveních článků 4 až 11 nařízení o dědictví. Jedná se o **soudní příslušnost členských států EU** pro sporná i nesporná řízení, přičemž zde převažuje koncentrační princip. Soud příslušný k projednání dědictví dle nařízení tedy rozhoduje jak ve věcech movitého majetku, tak ve věcech nemovitého majetku zůstavitele, a to bez ohledu na to, ve kterém státě se nachází. Dokonce je takový soud příslušný jednat i o majetku zůstavitele nacházejícím se na území třetích států. O nemovitém majetku, který se nachází v zahraničí, tedy může být vedeno řízení u tuzemského soudu a naopak.

Úprava nařízení však nedopadá na provedení zápisů práv k majetku zůstavitele do **veřejných rejstříků**,¹³⁰ a to včetně účinků s těmito úkony souvisejících.¹³¹ Provedení zápisu do katastru nemovitostí se tedy učiní dle národní právní úpravy včetně účinků s tím souvisejících. **Nařízení o dědictví explicitně hovoří o tom, že je na členském státě, zda takový zápis bude mít povahu deklaratorní či konstitutivní, tedy zda dojde k nabytí majetku ke dni úmrtí zůstavitele či k jinému datu.**¹³² V každém případě však musí každý členský stát uznávat tzv. **evropské dědické osvědčení** vydané jiným členským státem. Takovýto dokument pak může být podkladem k zápisu práva k majetku zůstavitele do příslušného rejstříku.¹³³

¹³⁰ Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

¹³¹ Článek 1 odst. 2 písm. k) a l) nařízení o dědictví.

¹³² Ustanovení odst. (19) preambule nařízení o dědictví.

¹³³ Ustanovení odst. (18) preambule nařízení o dědictví.

Mezinárodní příslušnost se stanoví dle kritéria (hraničního určovatele) **obvyklého pobytu zůstavitele v době jeho smrti**. V této souvislosti není stanovena žádná minimální doba pro určení, zda se jedná o obvyklý pobyt, avšak předpokládá se určité **zapojení dané osoby do společenského života v daném státě**.¹³⁴ Nařízení neumožňuje ohledně soudní příslušnosti volbu jiného soudu, než je stanoveno dle kritéria obvyklého pobytu, avšak účastníci dědického řízení se mohou písemně dohodnout na soudní příslušnosti státu, kterého byl zůstavitel státním příslušníkem, pokud zůstavitel provedl volbu takového práva dle článku 22 nařízení o dědictví. V této souvislosti se nabízí otázka, proč není umožněno zůstaviteli, aby si společně s volbou práva mohl zvolit i příslušnost soudu tohoto státu. Český občan s obvyklým pobytem na území jiného státu si tedy může zvolit české právo, avšak nemůže si současně zvolit český soud k projednání svého dědictví. Takovouto volbu by mohli provést až následně účastníci dědického řízení, a to za předpokladu, že by tak učinili ve shodě a pouze písemnou formou.

Za podmínek uvedených v člancích 11 a 12 nařízení o dědictví může rozhodnout soud členského státu i v případě, že by jinak nebyl k takovému řízení příslušný (zůstavitel by měl obvyklý pobyt mimo EU). Musí zde však být dostatečná vazba k danému členskému státu.

Co se týče prohlášení o přijetí či odmítnutí dědictví, odkazu nebo povinného dědického podílu, takováto prohlášení lze učinit nejen u soudu příslušného k rozhodnutí o dědictví dle nařízení o dědictví, ale i u soudu členského státu dle obvyklého pobytu osoby, která má takovéto prohlášení učinit. Stejná možnost platí ohledně odpovědnosti za závazky pozůstalosti, kdy v české úpravě se jedná o výhradu soupisu upravenou v § 1674 a násl. NOZ. Jedinou podmínkou v těchto případech je, aby tato prohlášení mohla být učiněna podle práva daného státu.¹³⁵ Takovéto prohlášení je co do jeho formy platné, pokud vyhoví požadavkům rozhodného práva pro dědění, právu zvolenému dle článku 22 nařízení o dědictví či právu státu, ve kterém má osoba činící toto prohlášení obvyklý pobyt.¹³⁶

¹³⁴ Ustanovení odst. (24) preambule nařízení o dědictví.

¹³⁵ Čl. 13 nařízení o dědictví.

¹³⁶ Čl. 28 nařízení o dědictví.

4.3 Rozhodné právo

Rozhodné právo¹³⁷ v dědických věcech je dle nařízení o dědictví možné určit dle obecného pravidla či na základě volby práva. Pokud by k žádné volbě práva nedošlo a nestanoví-li nařízení jinak, rozhodné právo pro dědictví se určí dle obvyklého pobytu zůstavitele v době jeho smrti.¹³⁸ **Nařízení vychází ve svém článku 21 z jednotného dědického statutu.** Zároveň se však stanoví určitá výjimka, a to, že: *„Je-li ze všech okolností věci zřejmé, že v době smrti měl zůstavitel zjevně užší spojení s jiným státem, než je stát, jehož právo by se použilo na základě odstavce 1, bude právem rozhodným pro dědění výjimečně právo tohoto jiného státu.“* Dle odst. (25) preambule nařízení o dědictví by se mohlo jednat o případy, kdy by se obvyklý pobyt zůstavitele určoval na základě velmi krátkého časového horizontu. V tomto případě však není možné provést volbu takového práva, přičemž tato nemožnost mi přijde jako legislativní nedopatření, neboť **nařízení tak sice umožňuje užití práva státu, s nímž měl zůstavitel „užší spojení“, neumožňuje mu však takovéto právo dobrovolně zvolit.** Volba práva je tedy dle nařízení o dědictví omezena a zůstavitel si může zvolit právo, jímž se bude řídit dědictví jako celek, pouze dle:

- státní příslušnosti v době takové volby či
- státní příslušnosti v době své smrti.

Působnost rozhodného práva je stanovena v článku 23 nařízení o dědictví.

S tímto souvisí také skutečnost, že jakákoliv **volba práva či pořízení pro případ smrti učiněné před datem 17. srpna 2015 se budou považovat za platné, vyhoví-li požadavkům nařízení o dědictví, případně vyhoví-li národní úpravě platné a účinné v době jejich pořízení.** V zájmu zachování jejich platnosti lze vycházet jak z hraničního určovatele místa obvyklého pobytu, tak z hraničního určovatele státní příslušnosti.¹³⁹ Nařízení o dědictví však vychází zejména

¹³⁷ Dle článku 20 nařízení o dědictví se: *„právo určené tímto nařízením použije bez ohledu na to, zda je či není právem členského státu.“*

¹³⁸ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 503.

¹³⁹ Přejícná ustanovení článku 83 odst. 2 a 3 nařízení o dědictví.

z hraničního určovatele místa obvyklého pobytu, čemuž po rekodifikaci odpovídá i česká národní úprava.

Rozhodné právo stejně jako mezinárodní příslušnost jsou dle nařízení o dědictví stanoveny vždy pro dědictví jako celek, tedy příslušným právním řádem se řídí dědění veškerého majetku zůstavitelem zanechaným, bez ohledu na jeho umístění. Existuje však určitá výjimka, a to v ustanovení článku 30 nařízení o dědictví, který obsahuje zvláštní úpravu, pokud jde o dědění nemovitých věcí. V případech, kdy právní řád státu, kde se nachází předmětné nemovitosti, stanoví z určitých důvodů specifická pravidla týkající se dědění takového majetku, tato pravidla je nutné použít, „*pokud jsou podle práva tohoto státu použitelná nezávisle na právu rozhodném pro dědění.*“

4.4 Pořízení pro případ smrti

Pořízením pro případ smrti se dle nařízení o dědictví myslí závěť, společná závěť či dědická smlouva.¹⁴⁰

Úprava pořízení pro případ smrti se nachází v ustanoveních článků 24 až 27 nařízení o dědictví. Veškerá pořízení pro případ smrti (vyjma dědických smluv) se řídí právem, které se určí dle obvyklého pobytu zůstavitele ke dni učinění takového pořízení. **Je však přípustná volba práva státu dle státní příslušnosti zůstavitele** (ke dni učinění takové volby).¹⁴¹ V nařízení je však tato problematika specifikována velmi komplikovaně, neboť text o rozhodném právu zní následovně: „*Jiné pořízení pro případ smrti než dědická smlouvy se co do své přípustnosti a věcné platnosti řídí právem, které by se dle tohoto nařízení bylo použilo na dědění majetku po osobě, která pořízení učinila, pokud by tato osoba byla zemřela v den, kdy bylo pořízení učiněno.*“

¹⁴⁰ Čl. 3 písm. d) nařízení o dědictví.

¹⁴¹ Ustanovení odst. (51) preambule nařízení o dědictví v této věci uvádí: „*Odkazuje-li se v tomto nařízení na právo, kterým by se bylo řídilo dědění po osobě, jež učinila pořízení, v případě její smrti v den, kdy bylo pořízení vyhotoveno, změněno nebo odvoláno, je tento odkaz třeba vykládat buď jako odkaz na právo státu jejího obvyklého pobytu k danému dni, nebo – pokud provedla volbu práva podle tohoto nařízení – na právo státu její státní příslušnosti k danému dni.*“

Co se týče **dědických smluv**, tyto mají speciální úpravu, neboť se rozlišuje mezi případy, kdy by se jednalo o dědění po jedné či více osobách. Kritérium obvyklého pobytu zůstavitele či volba práva státu dle státní příslušnosti zůstavitele jsou stanoveny shodně i zde, avšak **při dědění po více osobách je nutné, aby toto umožňovaly právní řády všech států**, které by byly použity pro dědění v těchto případech. Následně by se platnost a účinky takové dědické smlouvy i podmínky pro její případné zrušení řídily právním řádem, ke kterému by měl daný právní poměr nejužší vztah. V praxi bude v těchto případech velmi obtížné určit, který z možných právních řádů má k příslušné dědické smlouvě nejužší vztah.¹⁴²

Pokud jde o platnost písemných pořízení pro případ smrti, tato jsou platná, pokud jejich písemná forma vyhovuje kritériím, která jsou shodně stanovena v Úmluvě o právu použitelném na formu závěti přijaté dne 5. října 1961. Jediným rozdílem je, že úmluva se užije pouze na jednostranná pořízení pro případ smrti, zatímco nařízení o dědictví dopadá rovněž i na dědické smlouvy. Jak jsme si již vysvětlili, nařízením o dědictví není dotčena aplikovatelnost mezinárodních úmluv, a proto tedy signatáři úmluvy o právu použitelném na formu závěti budou i nadále vycházet z jejího textu, nikoliv však v případě dědických smluv, neboť u těchto forem pořízení pro případ smrti by i signatáři předmětné úmluvy museli vycházet (co do platnosti jejich formy) z textu nařízení o dědictví.

Již bylo zmíněno, že nařízení o dědictví se nevztahuje na formální platnost ústně provedených pořízení pro případ smrti.¹⁴³

4.5 Odúmrť

Článek 33 nařízení o dědictví explicitně umožňuje úpravu odúmrti členskými státy tak, aby v případě neexistence závětních ani zákonných dědiců mohlo dojít k nabytí zůstavitelem zanechaného majetku státem, pokud se takový majetek nachází na jeho území. Nutnou podmínkou však je, aby tímto způsobem nebyla krácena práva

¹⁴² DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 297-298.

¹⁴³ Čl. 1 odst. 2 písm. f) nařízení o dědictví.

věřitelů.¹⁴⁴ Nařízení o dědictví však nehovoří o odúmrti, ale o pozůstalosti bez dědiců. Ohledně konkrétních nároků věřitelů vůči danému státu by se uplatnilo národní právo, neboť nařízení o dědictví bližší úpravu v této věci, a to ani ohledně minimální výše uspokojení případných věřitelů, nestanoví.¹⁴⁵

4.6 Uznávání a výkon rozhodnutí v dědických věcech

Rozhodnutím se dle nařízení o dědictví myslí jakékoliv rozhodnutí soudu členského státu v dědických věcech bez ohledu na jeho označení.¹⁴⁶

Rozhodnutí členských států týkající se dědictví jsou dle nařízení o dědictví v ostatních členských státech uznávána bez zvláštního řízení. Zvláštní řízení ohledně uznání takového rozhodnutí se vede pouze v případě, že jej navrhne jedna ze stran, pokud je sporné, zda má být takové rozhodnutí uznáno či ne. Důvody pro neuznání rozhodnutí ve věcech dědických mohou být: rozpor s veřejným pořádkem, nedoručení návrhu na zahájení řízení odpůrci v dostatečném předstihu, či existence jiného rozhodnutí v téže věci. **Rozhodnutí jiného státu však nelze přezkoumávat ve věci samé.**¹⁴⁷ Smlouvy o právní pomoci, jejichž signatářem je ČR, neobsahují zvláštní úpravu ohledně uznávání rozhodnutí ve vztahu k dědictví.¹⁴⁸ Pokud jde o výkon takovýchto rozhodnutí, tento je možný pouze za předpokladu, že budou na žádost dotčené strany **prohlášena za vykonatelná.**¹⁴⁹ Nařízení Brusel I bis sice od požadavku prohlášení vykonatelnosti v rámci EU ustupuje, avšak **nařízení o dědictví i nadále na tomto požadavku trvá.**¹⁵⁰ Místní příslušnost ohledně návrhu na

¹⁴⁴ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 300.

¹⁴⁵ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 515-516.

¹⁴⁶ Čl. 3 písm. g) nařízení o dědictví.

¹⁴⁷ Čl. 41 nařízení o dědictví.

¹⁴⁸ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 301-302.

¹⁴⁹ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé.* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, str. 146.

¹⁵⁰ Čl. 43 nařízení o dědictví v souladu s postupem dle článků 45-58 tohoto nařízení.

prohlášení vykonatelnosti se určuje dle bydliště osoby, vůči které je takový výkon navrhován, nebo dle místa předmětného výkonu.¹⁵¹

V případě podání návrhu¹⁵² na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí v dědické věci je nutné doložit jedno vyhotovení takového rozhodnutí a dále potvrzení vydané členským státem původu, k čemuž slouží předepsaný formulář. Na žádost by bylo nutné doložit rovněž úřední překlad těchto písemností. Po splnění formálních náležitostí zde uvedených se příslušné rozhodnutí prohlásí za vykonatelné, přičemž osoba, vůči které je výkon takového rozhodnutí navrhován, nemá oprávnění v této věci činit jakákoliv podání. Pouze se jí doručí rozhodnutí o tomto návrhu. Kterákoliv ze stran však může následně podat opravný prostředek ve lhůtě 30 dnů, respektive ve lhůtě 60 dní, pokud má osoba, vůči níž je výkon rozhodnutí navrhován, bydliště v jiném členském státě, než kde bylo prohlášení o vykonatelnosti vydáno. Řízení o prohlášení vykonatelnosti je dle článku 58 nařízení o dědictví bezplatné.

4.7 Přijímání a výkon veřejných listin v dědických věcech

Veřejnou listinou se dle nařízení o dědictví myslí jakýkoliv dokument v dědické věci, který byl buď **vyhotoven**, či **registrován** jako veřejná listina v jednom ze členských států EU, a jejíž pravost byla ověřena.¹⁵³

Veřejné listiny vydané v dědických věcech mají v jiném členském státě důkazní účinky stejné či alespoň co nejvíce srovnatelné za předpokladu, že to není v rozporu s veřejným pořádkem daného členského státu. Na žádost oprávněné osoby by měl orgán, který předmětnou veřejnou listinu vydal, vyplnit předepsaný formulář, ve kterém uvede, jaké důkazní účinky má daná veřejná listina ve státě původu, a to za účelem jejího následného užití v jiném členském státě. Takovouto listinu lze napadnout co do důvodu její pravosti ve státě původu a dle práva tohoto státu. Do vydání příslušného rozhodnutí by taková veřejná listina nevyvolávala žádné důkazní účinky v jiných členských státech.¹⁵⁴

¹⁵¹ Čl. 45 odst. 2 nařízení o dědictví.

¹⁵² Čl. 46 a násl. nařízení o dědictví.

¹⁵³ Čl. 3 písm. i) nařízení o dědictví.

¹⁵⁴ Čl. 59 nařízení o dědictví.

Co se týče vykonatelnosti veřejných listin v dědických věcech, situace je obdobná jako u výkonu rozhodnutí. Na návrh lze veřejnou listinu vykonatelnou v členském státě původu prohlásit za vykonatelnou i v jiném členském státě. Rovněž je možné podat opravný prostředek, přičemž soud zruší prohlášení vykonatelnosti příslušné veřejné listiny jen v případě, že by takový výkon byl zjevně v rozporu s veřejným pořádkem práva státu, kde by byl takovýto výkon navrhován.¹⁵⁵

4.8 Evropské dědické osvědčení

Nařízení o dědictví přináší novinku v podobě Evropského dědického osvědčení, které má sloužit případným dědicům, odkazovníkům, vykonavatelům závětí či správcům dědictví k prokázání svého statusu či k výkonu potřebných práv v ostatních členských státech. Jedná se o veřejnou listinu dokládající právní nástupnictví po zůstaviteli, kterou bude možné získat ve státě, kde se bude předmětné dědictví projednávat. **Evropské dědické osvědčení bude možno na území členských států užívat bez zvláštního řízení.**¹⁵⁶ Dle článku 90 odst. 3 nařízení o dědictví je platnost tohoto osvědčení omezena na dobu **šesti měsíců** od jeho vydání.

Vydat toto osvědčení bude možné pouze na základě žádosti oprávněné osoby a nebude možné jej vydávat z úřední povinnosti. Pro podání takové žádosti bude možné využít předepsaný formulář, není to však nezbytně nutné. Pro tyto situace jsou tedy stanoveny náležitosti takového podání. Bylo by však velmi nepraktické takového formuláře nevyužít. Oproti tomu nařízení však obligatorně stanoví formulář pro vydání osvědčení soudem, jehož použití bude bezpodmínečně nutné. Příslušný soud tedy o žádosti oprávněné osoby rozhodne, a to tak, že jí buď vyhoví, nebo ji zamítne. Proti takovému rozhodnutí bude přípustný opravný prostředek. Důležitým faktem je, že příslušný soud si vždy ponechá originál vydávaného osvědčení, neboť žadateli poskytne pouze jeho ověřenou kopii.¹⁵⁷

¹⁵⁵ Čl. 60 nařízení o dědictví.

¹⁵⁶ Čl. 69 nařízení o dědictví.

¹⁵⁷ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 520.

Co se týče možných oprav, změn či zrušení tohoto osvědčení, případné formální chyby se opraví na žádost oprávněné osoby či z úřední povinnosti. Je však přípustná i změna či úplné zrušení vydaného osvědčení za situace, kdy vyjde najevo, že údaje v něm uvedené nejsou pravdivé. Následně je však nutné o provedených opravách, změně či zrušení takového osvědčení vyrozumět veškeré osoby, kterým byla v minulosti vydána ověřená kopie takového osvědčení.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Čl. 71 nařízení o dědictví.

5 Vybraná srovnání české úpravy s úpravou dědictví ve Španělském království¹⁵⁹

Úprava dědictví ve Španělsku se nachází v občanském zákoníku¹⁶⁰, který obsahuje jak úpravu **vnitrostátní**, tak úpravu **mezinárodního práva soukromého**.¹⁶¹ Stejně jako LZPS v ČR, rovněž již Ústava Španělska¹⁶² ve svém článku 33 odst. 1 zaručuje vlastnické právo a právo na dědictví.¹⁶³ Dědictví se ve Španělsku řídí **jednotným dědickým statutem**, kdy hraničním určovatelem je vždy **státní příslušnost**.¹⁶⁴ Není možná volba práva.¹⁶⁵ V případě úmrtí zůstavitele se užije úprava občanského zákoníku či zákonů dle autonomních oblastí Španělska (Aragonie, Baleárských ostrovů, Katalánska, Galicie, Navarry nebo Baskicka).¹⁶⁶ Na rozdíl od České a Slovenské republiky je Španělsko signatářem Haagské úmluvy ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závěti.

Co se týče **pravomoci**, v případě majetku nacházejícího se na území Španělska je dána výlučná pravomoc španělských soudů (pro movité i nemovité věci). Movitý majetek nacházející se mimo území Španělska se v případě státních občanů Španělska s obvyklým pobytem ve Španělsku projedná pouze na žádost.

¹⁵⁹ V této kapitole byly kromě uváděných zdrojů využity rovněž vlastní poznámky z přednášek předmětu „Derecho de Familia y Sucesiones“ (Rodinné a dědické právo) pod vedením Dr. Antonio José Vela Sánchez v akademickém roce 2013/2014 na univerzitě Pablo de Olavide v Seville.

¹⁶⁰ Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil (občanský zákoník Španělského království). [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné na WWW: <http://www.boe.es/buscar/pdf/1889/BOE-A-1889-4763-consolidado.pdf>.

¹⁶¹ CC: CAPÍTULO IV – Normas de derecho internacional privado.

¹⁶² Constitución Española. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné na WWW: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1978-31229>.

¹⁶³ Čl. 33 odst. 1 CE: *Se reconoce el derecho a la propiedad privada y a la herencia.*

¹⁶⁴ Čl. 9 odst. 8 CC.

¹⁶⁵ Čl. 12 odst. 1 CC: *La calificación para determinar la norma de conflicto aplicable se hará siempre con arreglo a la ley española.*

¹⁶⁶ Dědictví v Evropě. Dědictví ve Španělsku. *Kdo dědí a v jaké výši v případě, že neexistuje závěť?* [online]. 2012-02-10 [cit. 2013-03-23]. Dostupné na WWW: http://www.successions-europe.eu/cs/spain/topics/in-the-absence-of-a-will_who-inherits-and-how-much.

Ohledně nemovitého majetku mimo území Španělska je pravomoc španělských soudů vyloučena.¹⁶⁷

Dle článku 658 CC lze dědit **ze závěti**, v případě neexistence závěti se dědí **ze zákona**.¹⁶⁸ Jmění zůstavitele je od doby jeho úmrtí do doby projednání dědictví označováno jako **ležící pozůstalost**¹⁶⁹ s tím, že dle článků 440 CC a 657 CC se dědictví nabývá již smrtí zůstavitele, z čehož vyplývá, že ležící pozůstalost ukončením dědického řízení zaniká. V případě neexistence závětních ani zákonných dědiců nabývá dědictví jako odúmrt' stát dle článku 956 CC.

5.1 Přijetí či odmítnutí dědictví

Co se týče možnosti přijetí či odmítnutí dědictví, tato možnost je upravena v článku 992 CC. Dle článku 1004 CC však nelze po dědicích požadovat takovéto vyjádření dříve, než uplyne devět dní od smrti zůstavitele. Přijetí dědictví lze učinit dvěma způsoby¹⁷⁰, a to:

- bez výhrad či
- s výhradou soupisu.

Přijetí dědictví **bez výhrad** lze učinit dle článku 999 CC výslovně i mlčky, přičemž je možné toto prohlášení učinit jak soukromou, tak veřejnou listinou. V případě přijetí dědictví bez výhrad odpovídá tento dědic za dluhy zůstavitele dle článku 1003 CC veškerým svým majetkem. Přijetím dědictví **s výhradou soupisu** odpovídá takový dědic za dluhy zůstavitele dle článku 1023 CC pouze do výše hodnoty majetku nabytého dědictvím. V případě existence více dědiců mohou dle článku 1007 CC někteří přijmout dědictví bez výhrad a jiní s výhradou soupisu. Přijetí dědictví

¹⁶⁷ Dědictví v Evropě. Dědictví ve Španělsku. *Které státní orgány jsou příslušné?*

Na koho se mám obrátit? [online]. 2012-02-10 [cit. 2013-03-23]. Dostupné na WWW:

<http://www.successions-europe.eu/en/spain/topics/which-is-the-competent-authority-who-should-i-contact>.

¹⁶⁸ Čl. 658 CC: *La sucesión se defiere por la voluntad del hombre manifestada en testamento y, a falta de éste, por disposición de la ley.*

¹⁶⁹ Institut ležící pozůstalosti se španělsky označuje jako „**herencia yacente**“.

¹⁷⁰ Čl. 998 CC: *La herencia podrá ser aceptada pura y simplemente o a beneficio de inventario.*

s výhradou soupisu lze učinit dle článku 1011 CC před notářem či před příslušným soudem.

Co se týče odmítnutí dědictví, toto lze učinit pouze výslovně, nikoliv mlčky. Významným rozdílem oproti české úpravě však je, že dle článku 923 CC v případě odmítnutí dědictví nevstupují do dědického podílu potomci daného dědice, přičemž jeho podíl nabývají ostatní povolání dědicové.

5.2 Závěť

Závěť mohou dle článku 663 CC učinit osoby starší 14 let, pokud nejsou nesvéprávné. Dle článku 669 CC nelze platně pořídit společnou závěť více osob. V případě omezené svéprávnosti může být závěť učiněna dle článku 665 CC před notářem, který v těchto případech ustanoví dva lékaře, kteří musejí schválit takovýto úkon. V těchto případech mohou před notářem učinit závěť i osoby s omezenou svéprávností. Dle článku 666 CC se svéprávnost dané osoby posuzuje vzhledem k datu vyhotovení příslušné závěti.

Ve španělsku je možné učinit běžné či privilegované formy závěti.¹⁷¹ V případě běžných závětí jde o:

- **závěť holografní,**
- tzv. **otevřenou závěť** a
- tzv. **uzavřenou závěť.**

Pokud jde o závěti privilegované, jedná o závěť vojenskou, námořní či závěť učiněnou mimo území Španělska.¹⁷²

Pokud jde o svědky závětí, těmito nemohou být dle článku 681 CC například osoby nezletilé, slepé, hluché, němé, dále osoby, které neznají jazyk pořizovatele závěti, osoby, které nejsou při smyslech a rovněž nemohou být svědkem partner zůstavitele a někteří z jeho blízkých příbuzných.

¹⁷¹ Čl. 676 CC: *El testamento puede ser común o especial. El común puede ser ológrafo, abierto o cerrado.*

¹⁷² Čl. 677 CC: *Se consideran testamentos especiales el militar, el marítimo y el hecho en país extranjero.*

5.2.1 Allografní závět'

Dle článku 678 CC se jedná se o závět' psanou vlastní rukou zůstavitele a jím rovněž podepsanou, s uvedením data jejího vyhotovení. Tento typ závěti mohou učinit pouze osoby zletilé, tedy osoby starší 18 let.¹⁷³ Po smrti zůstavitele musí osoba, která má tento typ závěti u sebe, předložit ji u příslušného soudu. V opačném případě by odpovídala dle článku 690 CC za vzniklou škodu.

5.2.2 Otevřená závět'

Tento typ závěti je upraven v článku 679 CC a dále v člancích 694 CC a násl. Činí se před notářem, který si vždy ponechá originál závěti za účelem její úschovy. Cílem je zamezit jejímu případnému zničení či možné ztrátě. V určitých případech je třeba za přítomnosti notáře zajistit dva svědky, a to pokud pořizovatel závěti neumí či nemůže psát, je slepý, neumí či nemůže číst anebo pokud si svědky vyžádá sám notář z jiných důvodů. Výhodou tohoto typu závěti je její okamžitá aplikace v případě úmrtí zůstavitele, neboť je vedena v evidenci závětí.

Existují rovněž i specifické formy otevřené závěti, a to pro případy hrozby smrti¹⁷⁴ (nutná účast pěti svědků, účast notáře není podmínkou) či epidemie¹⁷⁵ (postačí tři svědci staří 16 let). Jakmile pomine takovéto ohrožení, předmětná závět' pozbývá platnosti ve lhůtě dvou měsíců. V případě pořízení otevřené závěti bez přítomnosti notáře je nutné pořídit o nich následně veřejnou listinu dle článku 704 CC.

5.2.3 Uzavřená závět'

V případě tzv. uzavřených závětí dle článku 680 CC a dále článků 694 CC a násl. pořizovatel pouze deklaruje, že se jedná o jeho poslední vůli, přičemž samotná závět' je uzavřena v obálce, která se odevzdá notáři. Tento typ závěti může být psán vlastní rukou zůstavitele a jím podepsán, avšak může být pořízen i mechanickými prostředky

¹⁷³ Čl. 688 CC.

¹⁷⁴ Čl. 700 CC.

¹⁷⁵ Čl. 701 CC.

či sepsán jinou osobou. Obálka se závětí musí být uzavřena takovým způsobem, aby nemohla být otevřena bez znatelného poškození. Následně notář takto předanou poslední vůli zaprotokoluje. Pořizovatel však musí před notářem výslovně prohlásit, že se jedná o jeho poslední vůli. Následně si takto zaprotokolovanou závěť může její autor ponechat u sebe, uložit ji u jiné osoby či uložit do úschovy notáře. V případě úmrtí zůstavitele musí příslušná osoba či notář odevzdat takto uschovanou závěť ve lhůtě deseti dní příslušnému soudu. V případě zatajení závětí taková osoba ztrácí právo dědit po zůstaviteli. Vzhledem k výše uvedenému se jedná o soukromou listinu.

5.2.4 Nakládání s majetkem v závěti

Majetek zůstavitele se ve španělské úpravě dělí na tři třetiny, které se nazývají *legítima*, *mejora* a *tercio de libre disposición*. **Legítima** tvoří dle článku 806 CC podíl, který náleží nepominutelným dědicům¹⁷⁶. **Mejora** tvoří dle článku 808 podíl majetku, který může být závětí užit ke zvýhodnění některého z potomků. Pokud se o této části nehovoří v závěti, bere se jako součást podílu *legítima*, tedy *legítima* by v takovém případě tvořila dvě třetiny majetku zůstavitele. Z výše uvedeného vyplývá, že zůstavitel může volně nakládat pouze se zbylou třetinou svého majetku, která se označuje jako **el tercio de libre disposición**. Pokud tedy chce někdo učinit závěť a má nepominutelné dědice, může některého z nich upřednostnit ve výši jedné třetiny svého majetku (na úkor jiných svých potomků, kterým by se v těchto případech dostalo pouze podílu odpovídající části *legítima*). Cizí osobě tedy lze v případě nevydědění nepominutelných dědiců odkázat pouze jednu třetinu ze svého majetku.

5.3 Řízení o pozůstalosti

K rozdělení dědictví dochází v momentě, kdy je dědictví ze strany možných dědiců přijato. Na dědice však přecházejí dle španělské úpravy jak aktiva, tak i pasiva, tedy

¹⁷⁶ Dle článku 807 CC se za nepominutelné dědice (*herederos forzosos*) považují potomci ve vztahu ke svým předkům (například děti ve vztahu ke svým rodičům), nebo předci ve vztahu ke svým potomkům (například rodiče ve vztahu ke svým dětem). Dále se za nepominutelné dědice považují vdovec či vdova zemřelé osoby.

jak majetek, tak dluhy zůstavitele. Přejchod dědictví může být ve Španělsku učiněn třemi způsoby, a to:

- dohodou všech dědiců,
- soudním rozhodnutím či
- vypořádání dědictví pověřenou osobou.¹⁷⁷

5.3.1 Vypořádání pozůstalosti dohodou

Nejlepší způsob vypořádání pozůstalosti je dohodou, tedy společným souhlasným rozhodnutím všech dědiců. Tato dohoda může být učiněna jak soukromou listinou, tak veřejnou listinou u notáře. Lepší variantou je zajisté sepsání veřejné listiny notářem, neboť ten může v těchto případech dědicům poradit a vyvarovat se případných nesrovnalostí v soupisu majetku zůstavitele. V případě vypořádání nemovitého majetku, respektive majetku, který podléhá zápisu do veřejného rejstříku, je vždy nutné sepsání veřejné listiny notářem. **Specifickým znakem vypořádání pozůstalosti veřejnou listinou je skutečnost, že dědicové si mohou zvolit notáře dle vlastního uvážení.** V případě existence závěti je možná volba kteréhokoliv notáře, v případě neexistence závěti je nutná volba notáře dle bydliště zůstavitele.¹⁷⁸

5.3.2 Soudní rozhodnutí

V případě **sporného dědictví** je nutné projednání pozůstalosti soudem.¹⁷⁹ K rozdělení majetku dochází na základě soudního rozhodnutí. Soud za účelem vypořádání pozůstalosti stanoví osobu, která provede soupis aktiv a pasiv dědictví a vyhotoví způsob jeho rozdělení dle závěti/zákona.

¹⁷⁷ Dědictví v Evropě. Dědictví ve Španělsku. *Které státní orgány jsou příslušné?*

Na koho se mám obrátit? [online]. 2012-02-10 [cit. 2013-03-23]. Dostupné na WWW:

<http://www.successions-europe.eu/en/spain/topics/which-is-the-competent-authority-who-should-i-contact>.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Tato úprava se nachází v procesním předpise: Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil, konkrétně v jeho části TÍTULO II, CAPÍTULO I „De la división de la herencia“. [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné na WWW: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2000/BOE-A-2000-323-consolidado.pdf>.

Soud projednává pozůstalost vyjma sporných případů také tehdy, pokud **zůstavitel nezanechal závět'** a neměl ani žádných zákonných dědiců, respektive **neměl děti, manžela ani rodiče, neboť v těchto případech musí soud určit příslušné dědice.**

5.3.3 Vypořádání pozůstalosti pověřenou osobou

Třetí možností je vypořádání pozůstalosti osobu, která se nazývá **contador-partidor**.¹⁸⁰ Tato osoba může být ustanovena zůstavitelem v pořízení pro případ smrti, avšak může ji ustanovit i soud v případech, kdy o to požádá nejméně polovina dědiců. Tento způsob vypořádání pozůstalosti však musí být následně schválen soudem. Jedná se však o rychlejší a méně nákladnější způsob než v případě klasického sporného řízení.

¹⁸⁰ Čl. 1057 CC: *El testador podrá encomendar por acto «inter vivos» o «mortis causa» para después de su muerte la simple facultad de hacer la partición a **cualquier persona** que no sea uno de los coherederos.*

Závěr

Ve své práci jsem se zabýval právní úpravou dědictví s mezinárodním prvkem, přičemž nejprve jsem v první kapitole stručně rozebral dědické právo v právním řádu České republiky s přihlédnutím k jeho úpravě v právu římském. Dále jsem se zabýval vývojem dědického práva od úpravy ABGB, přes vládní návrh československého občanského zákoníku z roku 1937, úpravu občanského zákoníku z roku 1950, občanského zákoníku z roku 1964 až po rekodifikaci soukromého práva završenou přijetím nového občanského zákoníku a zákona o zvláštních řízeních soudních s účinností od ledna roku 2014. Snažil jsem se upozornit na podstatné změny, jako je například okamžik nabytí dědictví s poukazem na úpravu tzv. ležící pozůstalosti, přičemž v dnešní době se dědictví nabývá smrtí zůstavitele. Na závěr první kapitoly jsem poukázal na vynětí procesní úpravy dědictví občanského soudního řádu a jeho nového zařazení do zákona o zvláštních řízeních soudních jako řízení o pozůstalosti. Považoval jsem za důvodné zmínit i skutečnost, že v České republice je notář jako soudní komisař k vyřízení pozůstalosti pověřován soudem a není tedy možné, aby si dědici zvolili notáře sami, jak je tomu v nesporných případech například ve Španělsku.

Ve druhé kapitole jsem se věnoval problematice mezinárodního práva soukromého a jeho rekodifikaci. Nejprve jsem však provedl stručný nástin vývoje mezinárodního práva soukromého v České republice. Následně byly rozebrány soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem a vysvětleno, co se mezinárodním prvkem rozumí, že ne vždy je v právních jednáních dostatečně významný. Byla rozebrána problematika vztahu vnitrostátního práva, mezinárodního práva a práva Evropské unie. Vnitrostátní právo se uplatní v případech neexistence úpravy mezinárodní, neboť tato má před vnitrostátním právem přednost. Následně byly rozebrány normy mezinárodního práva, konkrétně normy přímé, kolizní (včetně rozsahu a navázání) a procesní. Dále jsem se zabýval kvalifikačním problémem, zpětným a dalším odkazem, předběžnými otázkami, zjišťováním a používáním zahraničního práva, mezinárodním právem procesním a uznáním a výkonem cizích rozhodnutí. V této souvislosti bylo upozorněno na úpravu Nařízení Brusel I bis, která již nevyžaduje prohlášení o vykonatelnosti cizího rozhodnutí.

Ve třetí kapitole jsem se zabýval již konkrétně dědickým právem v úpravě mezinárodního práva soukromého. Kde to bylo vhodné, porovnával jsem úpravu zákona č. 97/1963 Sb. s úpravou v zákoně č. 91/2012 Sb., přičemž za největší změnu považuji přechod od hraničního určovatele státní příslušnosti k současnému obvyklému pobytu zůstavitele v době jeho smrti. Byly zmíněny některé mezinárodní úmluvy v souvislosti s Haagskou konferencí mezinárodního práva, neboť pro Českou republiku je závazná například Úmluva o mezinárodní správě dědictví, naopak nejsme signatářem Úmluvy o právu použitelném na formu závětí, přičemž jedním z jejích signatářů je například Španělsko. Vzhledem k tomu že kolizní problematika dědického práva není doposud sjednocena na mezinárodní úrovni, je nutné v současné době vycházet zejména ze zákona o mezinárodním právu soukromém. Dále bylo pojednáno o dědickém statutu a rozebráno, že česká úprava se řídí jednotným dědickým statutem, přičemž stejně tak tomu je v nařízení o dědictví Evropské unie. Oproti tomu bylo poukázáno na skutečnost, že některé smlouvy o právní pomoci vycházejí z jednotného dědického statutu, jiné z rozštěpeného dědického statutu, k čemuž byly uvedeno několik příkladů s vybranými státy. Podrobněji jsem se věnoval problematice hraničního určovatele v úpravě dědického práva s tím, že jsem upozornil na nejednotnost v překladech slovního spojení „habitual residence“ jako obvyklý pobyt či obvyklé bydliště. Navrhuji, aby se do budoucna užívalo pouze slovního spojení obvyklý pobyt, s přihlédnutím k rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2244/2011 a vzhledem k tomu, že s překladem obvyklý pobyt pracuje i nařízení o dědictví Evropské unie. Dále jsem se zabýval pravomocí soudů ve věcech dědických, přičemž v České republice vydává rozhodnutí ve věci samé notář jako soudní komisař a tato skutečnost je v souladu i s nařízením o dědictví Evropské unie. Zabýval jsem se rovněž i úpravou tzv. odúmrti, neboť tato v předchozím zákoně č. 97/1963 Sb. scházela a výslovně ji upravuje až zákon č. 91/2012 Sb., stejně tak jako nařízení o dědictví Evropské unie. V této kapitole jsem se zabýval také uznáním cizích rozhodnutí ve věcech dědických, neboť za splnění určitých podmínek se rozhodnutí ve věcech dědických uznávají bez dalšího, a pokud byla v dané věci dána pravomoc zahraničního soudu, k jeho rozhodnutí se pouze přihlédne.

V čtvrté kapitole jsem se zabýval konkrétně nařízením o dědictví Evropské unie, které bude účinné od 17. srpna 2015, kdy nahradí převážnou část kolizních i

procesních ustanovení zákona č. 91/2012 Sb. ve vztahu k dědictví. Cílem tohoto nařízení je sjednocení postupu v dědických řízeních s mezinárodním prvkem v členských státech EU, konkrétně sjednocení postupu pro určení příslušnosti soudu a rozhodného práva. Nařízení o dědictví se použije na dědění majetku osob s datem úmrtí od 17. srpna 2015. Bylo rovněž rozebráno, co je z oblasti působnosti tohoto nařízení vyloučeno. Co se týče úpravy hraničního určovatele, tento je stejný jako v naší rekodifikované vnitrostátní úpravě a jedná se o obvyklý pobyt zůstavitele v době jeho smrti. Upozornil jsem na vztah tohoto nařízení k mezinárodním smlouvám, zejména na Haagskou úmluvu ze dne 5. října 1961, která se před tímto nařízením upřednostní, avšak Česká republika ani Slovensko nejsou jejími signatáři. Jejím signatářem je však například Španělsko. Následně jsem rozebral problematiku mezinárodní příslušnosti, tedy soudní příslušnosti členských států Evropské unie. Tyto jsou dle nařízení o dědictví příslušné k projednání jak movitého majetku, tak nemovitého majetku zůstavitele, a to bez ohledu na to, ve kterém státě se nachází. Nařízení o dědictví tedy stejně jako naše vnitrostátní úprava vychází z jednotného dědického statutu. Následně byla rozebrána problematika rozhodného práva, které je možné určit dle obecného pravidla nebo i na základě volby zůstavitele. Nařízení o dědictví sice umožňuje v určitých případech užití práva státu, s nímž měl zůstavitel „užší spojení“, neumožňuje mu však takovéto právo dobrovolně zvolit. Na druhou stranu je ale možné případnou volbu práva učiněnou ještě před nabytím účinnosti nařízení o dědictví považovat za platnou, vyhoví-li požadavkům tohoto nařízení či národní úpravě platné a účinné v době takového pořízení. Následně jsem se zabýval úpravou pořízení pro případ smrti, problematikou odúmrti, uznáváním a výkonem rozhodnutí v dědických věcech a přijímáním a výkonem veřejných listin v dědických věcech. Upozornil jsem na skutečnost, že byť nařízení Brusel I bis ustupuje od požadavku prohlášení vykonatelnosti v rámci Evropské unie, nařízení o dědictví i nadále na tomto požadavku trvá. Na závěr této kapitoly jsem se zabýval úpravou evropského dědického osvědčení, které má sloužit případným dědicům, odkazovníkům, vykonavatelům závětí či správcům dědictví k prokázání svého statusu či k výkonu potřebných práv v ostatních členských státech. Evropské dědické osvědčení bude možno na území členských států užívat bez zvláštního řízení. Jeho platnost však bude omezena na dobu šesti měsíců a žadateli se bude vydávat pouze ověřená kopie, neboť příslušný soud si vždy ponechá originál vydávaného osvědčení.

V poslední kapitole jsem se zabýval úpravou dědictví ve Španělsku, neboť v určitých případech mezinárodní právo soukromé stanoví, že je nutné aplikovat jiné než tuzemské právo. Chtěl jsem tedy alespoň stručně upozornit na některé skutečnosti, které jsem považoval za zajímavé pro srovnání s českou právní úpravou. Úprava dědictví se ve španělsku nachází v občanském zákoníku, a to nejen úprava vnitrostátní, ale i úprava mezinárodního práva soukromého. Dědické právo je však zaručeno již v ústavě, stejně jako je tomu v Listině základních práv a svobod v České republice. Dědictví se ve Španělsku řídí jednotným dědickým statutem, stejně jako v České republice, avšak hraničním určovatelem je státní příslušnost v době úmrtí zůstavitele. Stejně tak tomu bylo v České republice i před rekodifikací. V této souvislosti však do španělské úpravy významně zasáhne nařízení o dědictví Evropské unie, neboť jak jsme si uvedli, hraniční určovatel je v něm zvolen obvyklý pobyt zůstavitele v době jeho smrti. Co se týče Španělska, zde se v případě úmrtí zůstavitele užije nejen úprava občanského zákoníku, ale případně i zákonů dle autonomních oblastí Španělska jako je například Katalánsko, Galicie, Navarra či Baskicko. V České republice obdobnou situaci neznáme. Na rozdíl od České a Slovenské republiky je Španělsko signatářem Haagské úmluvy ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závěti, která bude mít přednost i před úpravou nařízení o dědictví Evropské unie. Co se týče pravomoci, v případě majetku nacházejícího se na území Španělska je dána výlučná pravomoc španělských soudů pro movitý i nemovitý majetek zůstavitele. Dědit lze ve Španělsku buď ze závěti, či ze zákona, z čehož vyplývá, že oproti české rekodifikované úpravě schází možnost dědění na základě dědické smlouvy. Ve Španělsku naopak znají institut ležící pozůstalosti, neboť takto nazývají jmění zůstavitele v době od jeho smrti do projednání dědictví, přičemž však – stejně jako v České republice – se dědictví nabyvá smrtí zůstavitele. Institut ležící pozůstalosti tedy v době ukončení dědického řízení zaniká. Co se týče přijetí či odmítnutí dědictví, přijetí dědictví lze učinit buď bez výhrad, či s výhradou soupisu a od tohoto je odvislé následné ručení za dluhy zůstavitele. Tato úprava je tedy podobná rekodifikované české úpravě, přičemž předchozí občanský zákoník institut výhrady soupisu neznal a za pasiva dědictví ručil každý z dědiců vždy jen do výše nabytého majetku z příslušného dědictví. Následně jsem se věnoval úpravě závětí, kdy ve Španělsku existují závěti obecné či privilegované, přičemž obecné se dále dělí na allografní a dále na tzv. otevřenou a tzv. uzavřenou závěť. Všemi typy

závěti jsem se ve své práci zabýval podrobněji. Stejně jako v České republice není možné učinit společnou závěť více osob. Pokud jde o nepominutelné dědice, ve Španělsku je poměrně striktně omezeno nakládání s vlastním majetkem v závěti, neboť celé dvě třetiny majetku jsou vyhrazeny ve prospěch nepominutelných dědiců a pouze s jednou třetinou lze volně nakládat, respektive ji odkázat například kamarádovi. Pokud jde o řízení o pozůstalosti, přechod dědictví může být ve Španělsku učiněn třemi způsoby, a to dohodou dědiců, soudním rozhodnutím či vypořádáním dědictví osobou pověřenou zůstavitelem s následným schválením soudem. Dohoda může být učiněna jak soukromou listinou, tak veřejnou listinou u notáře. Pokud by se však jednalo o majetek zapsaný do veřejného seznamu, v těchto případech je veřejná listina obligatorní. Dědicové si však mohou vybrat notáře dle vlastního uvážení. Pouze v případě sporného dědictví je nutné projednání soudem. Soud projednává dědictví také v případech, kdy zůstavitel nezanechal závěť a neměl děti, manžela ani rodiče. V těchto případech musí dědice po zůstaviteli určit soud. Poslední možností je vypořádání pozůstalosti osobou, kterou určil za svého života zůstavitel. Tato osoba se označuje jako „contador-partidor“ a tato forma vypořádání musí být následně schválena soudem. Oproti tomu v české republice projednávají dědictví notáři jako soudní komisaři, kteří jsou k této činnosti pověřováni soudem, a není tedy možné si notáře pro tyto úkony vybrat.

Tuto práci jsem zpracoval jako student s určitou praxí v oboru – v kanceláři notáře –, převážně však týkající se administrativních záležitostí spojených s dědickou agendou. Jsem si tedy vědom faktu, že koncipientům či notářům s několikaletou praxí zpracovaný text neposlouží jako návod k vyřešení případných řízení o pozůstalosti s mezinárodním prvkem, k tomu využijí spíše odborné přednášky organizované notářskou komorou, případně přímo Evropskou unií. Za sebe však mohu říci, že zpracování této diplomové práce mi umožní snadnější orientaci v této problematice, neboť očekávám, že ve své vlastní koncipientské praxi se pravděpodobně setkám s nejedním řízením o pozůstalosti s mezinárodním prvkem. Z tohoto důvodu předpokládám, že bych se zvolenou problematikou zabýval i s určitým časovým odstupem, s jiným pohledem na věc, ovlivněným praktickými zkušenostmi z pozice notářského koncipienta. Ostatně nic jiného mi ani nezbyde, neboť účinnost nařízení o dědictví se nezadržitelně blíží a na jeho aplikaci v praxi bude nutné se předem připravit.

Resumé

This thesis deals with the issue of succession with a foreign element in the context of recodification of private law in the Czech Republic. It takes into account the Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession which entered into force on 17 August 2012 and will apply fully from 17 August 2015. This thesis compares the former Act No. 97/1963 Coll. on Private and Procedural International Law with the current Act No. 91/2012 Coll. on Private International Law when it is convenient. In view of the fact that according to the international private law sometimes it is necessary to use a foreign law as a applicable law, at the end of this thesis there is a demonstration of some examples from Spanish legal system related to succession as a comparison to the Czech law.

Seznam literatury

PRAMENY

1. České

a. Právní předpisy

- Listina základních práv a svobod vyhlášena usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky;
- Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení ze dne 4. července 2012;
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky;
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník;
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník;
- Zákon č. 41/1948 Sb., o mezinárodním a mezioblastním právu soukromém a o právním postavení cizinců v oboru práva soukromého;
- Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním;
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém;
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád;
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních;
- Zákon č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích;
- Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

b. Mezinárodní smlouvy

- SMLOUVA mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech;
- SMLOUVA mezi Československou socialistickou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních;
- SMLOUVA mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech;
- SMLOUVA mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních;
- SMLOUVA mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech;
- SMLOUVA Mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních;
- SMLOUVA mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních;
- SMLOUVA mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních;
- SMLOUVA mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních;
- SMLOUVA mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných, pracovních a trestních;
- Úmluva o mezinárodní správě dědictví (218/1995 Sb.);
- Úmluva o právu rozhodném pro dědění;
- Úmluva o právu použitelném na formu závěti.

2. Cizojazyčné

- Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (občanský soudní řád Španělského království);
- Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil (občanský zákoník Španělského království).

LITERATURA

1. Knižní

a. Česká

- DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd. Praha: Leges, 2013. 528 str. ISBN 978-80-87576-94-6;
- KUČERA, Zdeněk: *Mezinárodní právo soukromé.* 7. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 462 str. ISBN 978-80-7380-171-7;
- PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé.* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. 194 str. ISBN 978-80-87146-94-1;
- PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 928 str. ISBN 978-80-7478-368-5;
- POLÁČEK, Bohumil: *Praktikum mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 240 str. ISBN 978-80-7380-400-8;
- SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel: *Dědické právo podle nového občanského zákoníku.* 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013. 152 str. ISBN 978-80-7201-931-1.

2. Časopisecká

a. Česká

- PFEIFFER, Magdalena; Obvyklý pobyt v evropském rodinném právu. *Soudní rozhledy*, 2013, roč. 19, č. 3, s. 87-89. ISSN 1211-4405.

OSTATNÍ

1. Judikatura

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2244/2011;
- Nález Rsp 78/92 Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR;
- Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27. 8. 1987, Cpjf 27/86, publikováno jako R 26/1987 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

2. Informační brožury Ministerstva spravedlnosti ČR

- KOMISE PRO APLIKACI NOVÉ CIVILNÍ LEGISLATIVY PŘI MINISTERSTVU SPRAVEDLNOSTI ČR; Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Informační brožura*, 2013. 8 str. Dostupné na WWW: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozury/MS_brozura_ZMPS.pdf.

3. Internet

- Succession law in European countries. Successions in Europe [online]. © 2010 [cit. 2013-12-06]. Dostupné na WWW: <http://www.successions-europe.eu/>;
- Notaries of Europe. Training 2013/2014 [online]. 2013 [cit. 2013-12-06]. Dostupné na WWW: <http://www.notaries-of-europe.eu/services/services-for-notaries/training/overview>;
- Dědické právo: Obecně o dědickém právu. NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK [online]. 2013 [cit. 2014-01-15]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/obecne/>;
- Notářská komora České republiky. Pozůstalost [online]. 2014 [cit. 2013-03-13]. Dostupné na WWW: <http://www.nkcr.cz/index.php?page=dedictvi>;
- Důvodová zpráva k NOZ. [online]. 2013 [cit. 2014-01-15]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>;
- Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Dostupné na WWW: <http://obchod.wkcr.cz/obchod/pravo/knihy->

klasicka-pravnicka-dila/komentar-k-ceskoslovenskemu-obecnemu-zakoniku-obcanskemu-a-obcanske-pravo-platne-na-slovensku-a-v-podkarpatske-rusi.html;

- El Código Civil. CAPÍTULO IV: Normas de derecho internacional privado. [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné na WWW: <http://www.boe.es/buscar/pdf/1889/BOE-A-1889-4763-consolidado.pdf>;
- Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 11. června 2010, č.j. 59/2010-MOC-J, kterou se upravuje POSTUP JUSTIČNÍCH ORGÁNŮ VE STYKU S CIZINOU VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH A OBCHODNĚPRÁVNÍCH. [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné na WWW: http://www.nkr.cz/doc/instr_msp_instrukce.pdf;
- Důvodová zpráva k ZMPS. [online]. 2013 [cit. 2014-02-25]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf>;
- Web ÚZSVM je dostupný na WWW: <http://www.uzsvm.cz/>;
- Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil (občanský zákoník Španělského království). [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné na WWW: <http://www.boe.es/buscar/pdf/1889/BOE-A-1889-4763-consolidado.pdf>;
- Constitución Española. [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné na WWW: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1978-31229>;
- Dědictví v Evropě. Dědictví ve Španělsku. *Kdo dědí a v jaké výši v případě, že neexistuje závěť?* [online]. 2012-02-10 [cit. 2013-03-23]. Dostupné na WWW: http://www.successions-europe.eu/cs/spain/topics/in-the-absence-of-a-will_who-inherits-and-how-much;
- Dědictví v Evropě. Dědictví ve Španělsku. *Které státní orgány jsou příslušné? Na koho se mám obrátit?* [online]. 2012-02-10 [cit. 2013-03-23]. Dostupné na WWW: <http://www.successions-europe.eu/en/spain/topics/which-is-the-competent-authority-who-should-i-contact>;
- Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil. [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné na WWW: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2000/BOE-A-2000-323-consolidado.pdf>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.....	70
--	----

Příloha č. 1: NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 650/2012

ze dne 4. července 2012

o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 81 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ⁽¹⁾,v souladu s řádným legislativním postupem ⁽²⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Unie si stanovila za cíl udržovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zaručen volný pohyb osob. Pro postupné vytváření tohoto prostoru musí Unie přijmout opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem, zejména pokud jsou nezbytná k řádnému fungování vnitřního trhu.

(2) Podle čl. 81 odst. 2 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie mohou tato opatření zahrnovat opatření, která mají za cíl zajistit slučitelnost kolizních norem a pravidel pro určení příslušnosti platných v členských státech.

(3) Na svém zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 podpořila Evropská rada zásadu vzájemného uznávání rozsudků a jiných rozhodnutí soudních orgánů jakožto základ soudní spolupráce v občanských věcech a vyzvala Radu a Komisi, aby přijaly program opatření k provádění této zásady.

(4) Dne 30. listopadu 2000 byl přijat společný program Komise a Rady pro opatření k provedení zásady vzájemného uznávání rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ⁽³⁾. Tento program určuje opatření týkající se harmonizace kolizních norem usnadňující vzájemné uznávání soudních rozhodnutí a stanoví, že má být vytvořen nástroj ve vztahu k závětem a dědění.

(5) Evropská rada přijala na zasedání v Bruselu ve dnech 4. a 5. listopadu 2004 nový program nazvaný „Haagský program: posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii“ ⁽⁴⁾. V uvedeném programu je zdůrazněna potřeba přijmout nástroj pro dědické věci, jenž se bude zabývat zejména otázkami rozhodného práva, příslušnosti, vzájemného uznávání a výkonu rozhodnutí v oblasti dědictví, a dále evropským dědickým osvědčením.

(6) Evropská rada na svém zasedání ve dnech 10. a 11. prosince 2009 v Bruselu přijala nový víceletý program nazvaný „Stockholmský program – otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je“ ⁽⁵⁾. Evropská rada v tomto programu vyjádřila přesvědčení, že by vzájemné uznávání mělo být rozšířeno na oblasti, jež dosud nejsou upraveny, avšak mají zásadní význam pro každodenní život, jako například dědění a závěti, přičemž je však třeba zohlednit právní systémy členských států, včetně veřejného pořádku (*ordre public*) a vnitrostátních tradic v dané oblasti.

(7) Je třeba usnadnit řádné fungování vnitřního trhu odstraněním překážek volného pohybu osobám, které se v současnosti potýkají s obtížemi při uplatňování svých práv v souvislosti s dědictvím, jež má přeshraniční dopady. V evropském prostoru práva musí být občanům umožněno předem uspořádat své dědictví. Práva dědiců a odkazovníků, dalších osob zůstaviteli blízkých a věřitelů zůstavitele musí být účinným způsobem zaručena.

(8) Toto nařízení by za účelem dosažení uvedených cílů mělo shromáždit pravidla o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání — nebo případně přijímání —, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí, veřejných listin a soudních smírů a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 148.

⁽²⁾ Postoj Evropského parlamentu ze dne 13. března 2012 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 7. června 2012.

⁽³⁾ Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 1.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 53, 3.3.2005, s. 1.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 115, 4.5.2010, s. 1.

- (9) Do oblasti působnosti tohoto nařízení by měly spadat veškeré občanskoprávní aspekty dědění majetku zůstavitele, konkrétně pak veškeré způsoby přechodu majetku, práv a závazků z důvodu smrti, ať už se jedná o přechod jako projev vůle na základě pořízení pro případ smrti, nebo přechod na základě dědění ze zákona.
- (10) Toto nařízení by se nemělo použít na otázky příjmů ani na správní věci veřejnoprávní povahy. Například způsob vyměřování a hrazení daní a další povinnosti veřejnoprávní povahy, ať už se jedná o daně, jež měl v době smrti platit zůstavitel, nebo o jakýkoli typ daně spojené s děděním, která má být uhrazena z dědictví nebo ji mají uhradit oprávněné osoby, by proto měly upravovat vnitrostátní právní předpisy. Vnitrostátní právní předpisy by také měly určit, zda uvolnění majetku z pozůstalosti oprávněným osobám podle tohoto nařízení nebo zápis majetku z pozůstalosti do příslušného rejstříku mohou být podmíněny uhrazením daně.
- (11) Toto nařízení by se nemělo vztahovat na jiné oblasti občanského práva než dědění. Za účelem jednoznačnosti by z oblasti působnosti tohoto nařízení měla být výslovně vyloučena řada otázek, jež by bylo možné považovat za otázky související s dědickými záležitostmi.
- (12) Toto nařízení by se tak nemělo vztahovat na otázky související s úpravou majetkových poměrů v manželství, včetně manželských smluv známých v některých právních řádech v rozsahu, v jakém se tyto smlouvy nezabývají otázkami dědění, a s úpravou majetkových poměrů ve vztazích, jež se považují za vztahy s účinky obdobnými manželství. Orgány, jež se na základě tohoto nařízení zabývají určitou dědickou věcí, by však podle situace přesto měly při určování majetku zůstavitele a příslušných podílů oprávněných osob vzít v úvahu vypořádání úpravy majetkových poměrů zůstavitele v manželství nebo obdobných majetkových poměrů.
- (13) Z oblasti působnosti nařízení by měly být vyloučeny také otázky související se zakládáním, správou a rušením trustů. Toto ustanovení by však nemělo být vykládáno tak, že trusty jsou vyloučeny obecně. Byl-li trust založen na základě závěti nebo podle právního předpisu v souvislosti s děděním ze zákona, mělo by se ve vztahu k přechodu majetku a k určení oprávněných osob uplatnit právo rozhodné pro dědění podle tohoto nařízení.
- (14) Práva a majetek vytvořené či převedené jiným způsobem než děděním, například prostřednictvím darů, by měly být rovněž z oblasti působnosti tohoto nařízení vyloučeny. Při určování toho, zda by dary nebo jiné druhy převodů mezi živými (*inter vivos*) zakládající věcná práva před smrtí měly být vráceny nebo započteny pro účely určení podílů oprávněných osob v souladu s právem rozhodným pro dědění, by se nicméně mělo uplatnit právo, které je podle tohoto nařízení právem rozhodným pro dědění.
- (15) Toto nařízení by mělo umožňovat vznik práva k nemovitému nebo movitému majetku nebo přechod takového práva děděním podle práva rozhodného pro dědění. Nemělo by však mít dopad na omezený počet (*numerus clausus*) věcných práv podle vnitrostátního práva určitých členských států. Členský stát by neměl mít povinnost uznat věcné právo ve vztahu k majetku, který se nachází na jeho území, pokud jeho právní řád příslušné věcné právo nezná.
- (16) Toto nařízení by však mělo umožnit přizpůsobení neznámého věcného práva nejbližšímu rovnocennému věcnému právu podle práva tohoto jiného členského státu, aby měly oprávněné osoby v jiném členském státě možnost vykonávat práva, jež jim děděním vznikla nebo jež na ně přešla. V kontextu tohoto přizpůsobení je třeba zohlednit účel a zájmy sledované příslušným věcným právem a účinky s tímto právem spojené. Pro účely určení nejbližšího rovnocenného věcného práva v rámci vlastního právního řádu se lze obrátit na orgány nebo příslušné osoby státu, jehož právo je rozhodné pro dědění, se žádostí o další informace o povaze a účincích daného práva. Za tímto účelem by mohly být využívány stávající sítě v oblasti justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech, jakož i veškeré další dostupné prostředky usnadňující porozumění cizímu právu.
- (17) Přizpůsobení neznámých věcných práv, jak je výslovně stanoveno v tomto nařízení, by v souvislosti s uplatňováním tohoto nařízení nemělo bránit jiným formám přizpůsobení.
- (18) Požadavky pro zápis práva k nemovitému či movitému majetku do příslušného rejstříku by měly být z oblasti působnosti tohoto nařízení vyloučeny. Proto právo členského státu, kde je rejstřík veden (pro nemovitý majetek *lex rei sitae*), určí, za jakých právních podmínek a jakým způsobem je zápis prováděn a jaké orgány, jako například rejstříky nemovitostí nebo notáři, jsou oprávněny kontrolovat, že všechny podmínky jsou splněny a že předložené nebo vytvořené dokumenty jsou dostatečné nebo že obsahují nezbytné informace. Příslušné orgány mohou především ověřovat, že právo zůstavitele k majetku z pozůstalosti, jež je v dokumentu předkládaném pro účel zápisu uvedeno, je právem, které je jako takové v rejstříku zapsáno nebo které je jinak prokázáno v souladu s právem členského státu, kde je rejstřík veden. V zájmu zabránění zdvojení dokumentů by orgány provádějící zápis měly přijímat dokumenty vyhotovené příslušnými orgány v jiném členském státě, jejichž oběh je tímto nařízením předpokládán. Evropské dědické osvědčení vydané podle tohoto nařízení by zejména mělo být platným dokumentem pro zápis majetku z dědictví do rejstříku členského státu. To by však nemělo bránit tomu, aby orgány podílející se na zápisu mohly vyzvat osobu, která podává žádost o zápis, k poskytnutí doplňujících informací či předložení dokumentů, které jsou vyžadovány právními předpisy

členského státu, v němž je rejstřík veden, například informací nebo dokumentů týkajících se hrazení daní. Příslušný orgán může osobě podávající žádost o zápis sdělit způsob, jak chybějící informace či dokumenty poskytnout.

- (19) Účinky zápisu práva do rejstříku by rovněž měly být vyloučeny z oblasti působnosti tohoto nařízení. Skutečnost, zda má zápis například deklaratorní nebo konstitutivní účinek, by tudíž měla být stanovena právem členského státu, v němž je rejstřík veden. Pokud tedy například podle práva členského státu, v němž je rejstřík veden, musí být nabytí práva k nemovitému majetku zapsáno do rejstříku, aby byl zajištěn účinek *erga omnes* nebo byly ochráněny právní úkony, měl by se okamžik takového nabytí řídit právem tohoto členského státu.
- (20) Toto nařízení by mělo respektovat jednotlivé systémy vypořádání dědických věcí, jež se uplatňují v členských státech. Pro účely tohoto nařízení by proto měl být pojem „soud“ vykládán široce tak, aby zahrnoval nejen soudy v pravém slova smyslu vykonávající soudní funkce, ale také notáře a rejstříkové úřady v některých členských státech, kteří nebo které v určitých dědických záležitostech vykonávají soudní funkce stejně jako soudy, a notáře a právní odborníky, kteří v některých členských státech vykonávají v konkrétních dědických věcech soudní funkce na základě zmocnění soudu. Na všechny soudy ve smyslu tohoto nařízení by se měla vztahovat pravidla příslušnosti, která jsou v něm stanovena. Naproti tomu by pojem „soud“ neměl zahrnovat nesoudní orgány členských států, které mají podle vnitrostátních právních předpisů pravomoc jednat v dědických věcech, jako jsou například notáři ve většině členských států, v nichž v souladu s běžnou praxí nevykonávají soudní funkce.
- (21) Toto nařízení by mělo umožnit, aby všichni notáři, kteří mají pravomoc jednat v členských státech v dědických věcech, mohli tuto pravomoc vykonávat. Otázka, zda jsou notáři v konkrétním členském státě vázáni pravidly pro určení příslušnosti stanovenými v tomto nařízení, by měla záviset na tom, zda se na ně pro účely tohoto nařízení vztahuje pojem „soud“.
- (22) Rozhodnutí vydaná notáři v dědických věcech v členských státech by měla obíhat podle tohoto nařízení. Pokud notáři vykonávají soudní funkce, jsou vázáni pravidly pro určení příslušnosti a jimi vydaná rozhodnutí by měla obíhat v souladu s ustanoveními o uznávání,

vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí. Pokud notáři nevykonávají soudní funkce, nejsou pravidly pro určení příslušnosti vázáni a jimi vydané veřejné listiny by měly obíhat v souladu s ustanoveními o veřejných listinách.

- (23) S ohledem na rostoucí mobilitu občanů a za účelem zajištění řádného výkonu spravedlnosti v rámci Unie, jakož i zajištění toho, aby existovala skutečná vazba mezi danou dědickou věcí a členským státem, kde je příslušnost vykonávána, by mělo toto nařízení stanovit, že obecným hraničním určovatelem pro účely určení příslušnosti i rozhodného práva by měl být obvyklý pobyt zůstavitele v době smrti. Při určování místa obvyklého pobytu by měl orgán, který vede dědické řízení, provést celkové posouzení životních okolností zůstavitele v průběhu let před jeho smrtí i v době smrti a vzít přitom v úvahu všechny relevantní prvky faktické povahy, zejména délku a pravidelnost pobytu zůstavitele na území dotyčného státu a podmínky a důvody tohoto pobytu. Taktó určené místo obvyklého pobytu by mělo vykazovat úzký a trvalý vztah k dotčenému státu, přičemž je nutné vzít v potaz konkrétní cíle tohoto nařízení.
- (24) V některých případech může být určení místa obvyklého pobytu zůstavitele obtížné. Může to být zejména tehdy, kdy zůstavitel odešel z profesních nebo ekonomických důvodů za prací do jiného státu, a to někdy i na dlouhou dobu, avšak udržoval úzký a trvalý vztah ke státu svého původu. V takovém případě by bylo možné považovat za místo obvyklého pobytu zůstavitele, v závislosti na konkrétních okolnostech, i nadále jeho stát původu, v němž se nacházelo středisko zájmů jeho rodiny a jeho společenského života. K dalším složitým případům může dojít, pobýval-li zůstavitel střídavě v několika státech nebo přemísťoval-li se z jednoho státu do druhého, aniž by se v některém z nich usadil trvale. Byl-li zůstavitel státním příslušníkem jednoho z těchto států nebo nacházela-li se většina jeho majetku v jednom z těchto států, mohly by být jeho státní příslušnost nebo takové umístění majetku považovány za zvláštní faktor v rámci celkového posouzení všech skutkových okolností.
- (25) S ohledem na určení rozhodného práva pro dědění může orgán projednávající dědictví ve výjimečných případech – kdy se zůstavitel například do státu svého obvyklého pobytu přestěhoval poměrně nedlouho před svou smrtí a kdy ze všech okolností vyplývá, že měl zjevně užíti vztah k jinému státu – dospět k závěru, že právem rozhodným pro dědění by nemělo být právo státu obvyklého pobytu zůstavitele, nýbrž právo státu, k němuž měl zůstavitel zjevně užíti vztah. Tento zjevně nejužší vztah by však neměl být využíván jako náhradní hraniční určovatel, kdykoli je určení obvyklého pobytu zůstavitele v době smrti složité.

- (26) Nic by v tomto nařízení nemělo bránit soudu uplatnit mechanismy určené pro řešení obcházení zákona, jako je *fraude à la loi* v rámci mezinárodního práva soukromého.
- (27) Pravidla tohoto nařízení jsou navržena tak, aby zajistila, že orgán projednávající dědictví bude ve většině případů používat své vlastní právo. Toto nařízení proto stanoví řadu mechanismů, jež se uplatní za předpokladu, že zůstavitel zvolil jako právo rozhodné pro dědění svého majetku právo členského státu, jehož byl státním příslušníkem.
- (28) Jedním z těchto mechanismů by měla být možnost, aby dotčené strany uzavřely dohodu o volbě soudu ve prospěch soudů členského státu zvoleného práva. Případ od případu a zejména v závislosti na otázce, na niž se vztahuje dohoda o volbě soudu, by pak bylo třeba posoudit, zda by dohoda musela být uzavřena mezi všemi stranami dotčenými daným dědictvím, nebo zda by se některé z nich mohly dohodnout na tom, že určitou konkrétní otázku předloží zvolenému soudu v situaci, kdy se rozhodnutí tohoto soudu o takové otázce nedotkne práva ostatních stran, jež se dědictví účastní.
- (29) Pokud řízení o dědictví zahájil soud bez návrhu, jako je tomu v některých členských státech, by měl tento soud řízení ukončit, pokud se strany dohodly na vypořádání dědictví smírně mimo soud v členském státě zvoleného práva. Nezahájil-li soud řízení o dědictví bez návrhu, nemělo by toto nařízení stranám bránit ve smírném vypořádání dědictví mimo soud, například před notářem v členském státě, který si zvolí, pokud to právo tohoto členského státu umožňuje. Mělo by tomu tak být i v případech, že právo rozhodné pro dědění není právem uvedeného členského státu.
- (30) V zájmu zajištění toho, aby soudy všech členských států mohly ze stejných důvodů vykonávat příslušnost ve vztahu k dědictví osob, které v době smrti neměly obvyklý pobyt v žádném členském státě, by v tomto nařízení měl být uveden v hierarchickém pořadí taxativní výčet důvodů, na jejichž základě je možno založit podřípnou příslušnost.
- (31) Zejména v zájmu napravit případy odepření spravedlnosti by toto nařízení mělo rovněž stanovit forum *necessitatis*, jež by soudu některého členského státu ve výjimečných případech umožnilo rozhodnout o dědictví, které má úzkou vazbu ke třetímu státu. Takový výjimečný případ může nastat, jestliže se ukáže, že řízení v příslušném třetím státě není možné, například z důvodu občanské války, nebo pokud nelze od oprávněné osoby rozumně očekávat, že v tomto státě podá návrh nebo povede řízení. Příslušnost založená na foru *necessitatis* by však měla být vykonávána pouze za předpokladu, že věc vykazuje dostatečnou vazbu na členský stát, u jehož soudu bylo zahájeno řízení.
- (32) Za účelem usnadnění situace dědiců a odkazovníků s obvyklým pobytem v jiném členském státě, než ve kterém se o dědictví rozhoduje nebo bude rozhodovat, by toto nařízení mělo umožnit každé osobě, jež má dle práva rozhodného pro dědění právo učinit prohlášení ohledně přijetí či odmítnutí dědictví, odkazu nebo povinného podílu nebo ohledně omezení své odpovědnosti za dluhy váznoucí na dědictví, aby tato prohlášení učinila formou stanovenou právem členského státu, v němž má obvyklý pobyt, a před soudy tohoto členského státu. To by nemělo bránit tomu, aby taková prohlášení byla učiněna před jinými orgány v daném členském státě, jež jsou příslušné přijímat prohlášení podle vnitrostátního práva. Osoby, jež se rozhodnou využít možnosti učinit prohlášení v členském státě svého obvyklého pobytu, by měly samy uvědomit soud nebo orgán, jenž o dědictví rozhoduje nebo rozhodovat bude, o existenci takových prohlášení, a to ve lhůtě stanovené právem rozhodným pro dědění.
- (33) Osoba, která si přeje omezit svou odpovědnost za dluhy váznoucí na dědictví, by neměla mít možnost tak učinit pouhým prohlášením učiněným za tímto účelem před soudy nebo jinými příslušnými orgány členského státu, v němž má svůj obvyklý pobyt, pokud právo rozhodné pro dědění požaduje, aby u příslušného soudu zahájila zvláštní soudní řízení, například řízení o soupisu majetku. Prohlášení učiněné za těchto okolností osobou v členském státě jejího obvyklého pobytu formou stanovenou pro tyto účely právem členského státu by tedy pro účely tohoto nařízení nemělo být formálně platné. Stejně tak by písemnosti, které představují návrh na zahájení řízení, neměly být považovány za prohlášení pro účely tohoto nařízení.
- (34) V zájmu hladkého fungování spravedlnosti by v různých členských státech neměla být vydávána vzájemně neslučitelná rozhodnutí. Za tímto účelem by toho nařízení mělo stanovit obecná procesní pravidla podobná těm, jež jsou obsažena v jiných nástrojích Unie v oblasti justiční spolupráce v občanských věcech.
- (35) Jedním z těchto procesních pravidel je pravidlo *lis pendens*, jež se uplatní, pokud bude stejná dědická věc předložena různým soudům v různých členských státech. Toto pravidlo tedy určí, který soud by měl danou dědickou věc projednat.

- (36) Vzhledem k tomu, že o dědických věcech mohou v některých členských státech rozhodovat nesoudní orgány, jako například notáři, již nejsou vázání pravidly příslušnosti dle tohoto nařízení, nelze vyloučit, že v různých členských státech bude paralelně zahájeno smírné mimosoudní vypořádání a soudní řízení ohledně téhož dědictví nebo dvě smírná mimosoudní vypořádání ohledně téhož dědictví. V takové situaci by se měly zúčastněné strany dohodnout na dalším postupu, jakmile se o paralelně vedených řízeních dozvědí. Pokud by dohody nedosáhly, rozhodovaly by o dědictví soudy příslušné podle tohoto nařízení.
- (37) Aby občané mohli za úplné právní jistoty využívat výhod vnitřního trhu, mělo by jim toto nařízení umožnit, aby předem věděli, jaké právo se na jejich dědictví použije. V zájmu zamezení protichůdným výsledkům by měly být zavedeny harmonizované kolizní normy. Hlavní pravidlo by mělo zajistit, že se dědictví bude řídit předvídatelným právem, s nímž má úzkou vazbu. Z důvodu právní jistoty a s cílem zamezit štěpení dědictví by se uvedeným právem mělo řídit dědictví jako celek, tedy veškerý majetek, který je součástí pozůstalosti, bez ohledu na jeho povahu a bez ohledu na to, zda se nachází v jiném členském státě nebo ve třetím státě.
- (38) Toto nařízení by mělo občanům umožnit předem uspořádat jejich dědictví pomocí volby práva rozhodného pro jejich dědictví. Tato volba by měla být omezena na právo státu, jehož jsou státními příslušníky, neboť je třeba zajistit vazbu mezi zůstavitelem a zvoleným právem a zamezit úmyslné volbě takového práva, jež zmaří legitimní očekávání osob s právem na povinný podíl.
- (39) Volba práva by měla být učiněna výslovně v prohlášení ve formě pořízení pro případ smrti nebo by měla vyplývat ze znění takového pořízení. Volba práva by mohla být považována za plynoucí z pořízení pro případ smrti, jestliže například zůstavitel ve svém pořízení odkázal na konkrétní ustanovení práva státu, jehož byl státním příslušníkem, nebo jestliže se o tomto právu jiným způsobem zmínil.
- (40) Volba práva podle tohoto nařízení by měla být platná i tehdy, když zvolené právo neupravuje volbu práva v dědických věcech. Zvoleným právem by se však měla řídit věcná platnost úkonu, jímž byla volba učiněna, tedy otázka, zda se lze domnívat, že osoba volbu činící porozuměla svému jednání a souhlasila s ním. Stejně podmínky by měly platit pro úkon, kterým se volba práva mění či zrušuje.
- (41) Pro účely použití tohoto nařízení by o určení státní příslušnosti nebo vícenásobné státní příslušnosti určité osoby mělo být rozhodováno jakožto o předběžné otázce. Otázka, kdy je určitá osoba považována za státního příslušníka určitého státu, nespadá do oblasti působnosti tohoto nařízení a podléhá vnitrostátnímu právu včetně případných mezinárodních úmluv, při plném respektování obecných zásad Evropské unie.
- (42) Právem, jež bylo určeno jako právo rozhodné pro dědění, by se mělo dědictví řídit od zahájení dědického řízení do přechodu vlastnictví k majetku, který je součástí pozůstalosti, oprávněným osobám ve smyslu takového práva. Mělo by zahrnovat otázky spojené se správou pozůstalosti a odpovědností za dluhy na dědictví váznoucí. Platba dluhů plynoucích z dědictví může zejména v závislosti na právu rozhodném pro dědění zahrnovat zohlednění konkrétního pořadí věřitelů.
- (43) Pravidla pro příslušnost stanovená tímto nařízením mohou v některých případech vést k situaci, kdy soud příslušný k rozhodování o dědictví nebude používat své vlastní právo. Dojde-li k této situaci v členském státě, jehož právo stanoví povinnost ustavit správce pozůstalosti, mělo by toto nařízení umožňovat soudům tohoto členského státu, u nichž bylo zahájeno řízení, ustavit jednoho či více takových správců podle vlastního práva. Tímto by však neměla být dotčena možnost stran dohodnout se na smírném vypořádání dědictví mimo soud v jiném členském státě, pokud to právo tohoto členského státu umožňuje. S cílem zajistit plynulou koordinaci práva rozhodného pro dědění s právem členského státu soudu, který správce ustavuje, by měl soud ustavit správcem osobu (či osoby), která by byla oprávněna spravovat pozůstalost na základě práva rozhodného pro dědění, jako je například vykonatel závěti zůstavitele nebo přímo jeho dědici, nebo vyžaduje-li to právo rozhodné pro dědění, třetí osoba. Soudy však ve specifických případech mohou, pokud to jejich právo vyžaduje, určit třetí stranu jako správce i tehdy, pokud to nestanoví právo rozhodné pro dědění. Ustavil-li zůstavitel vykonatele závěti, nelze takovou osobu její pravomoci zprostit, ledaže právo rozhodné pro dědění umožňuje zbavit ji jejího pověření.
- (44) Pravomoci vykonávané správcí ustavenými v členském státě soudu, u něhož bylo zahájeno řízení, by měly být takové pravomoci správce, které mohou vykonávat podle práva rozhodného pro dědění. Je-li tedy například správcem ustaven dědic, měl by mít stejnou pravomoc spravovat pozůstalost, jakou mají na základě tohoto práva dědici. V případě, že pravomoc spravovat majetek, již lze vykonávat na základě práva rozhodného pro

dědění, není dostatečná pro účely ochrany majetku tvořícího pozůstalost nebo ochrany práv věřitelů či jiných osob, které se zaručily za dluhy zůstavitele, může správce (či správci), který byl ustaven v členském státě soudu, u něž bylo zahájeno řízení, k tomuto účelu zbytkově vykonávat pravomoc správce majetku stanovenou v právu tohoto členského státu. Tato zbytková pravomoc by mohla zahrnovat například vypracování soupisu majetku a dluhů váznoucích na pozůstalosti, informování věřitelů o zahájení dědického řízení a jejich vyzvání, aby oznámili své nároky, a přijímání případných předběžných a zajišťovacích opatření určených k ochraně majetku zahrnutého do pozůstalosti. Úkony učiněné správcem vykonávajícím zbytkové pravomoci by měly dodržovat právo rozhodné pro dědění, pokud jde o převod vlastnictví k majetku, který tvoří pozůstalost, včetně všech transakcí učiněných oprávněnými osobami před jmenováním správce, odpovědnosti za dluhy váznoucí na dědictví a práv oprávněných osob, případně i včetně práva přijmout či odmítnout dědictví. Umožňuje-li to právo rozhodné pro dědění, tyto kroky by si mohly vyžadovat například převod majetku nebo zaplacení dluhů. Pokud právo rozhodné pro dědění stanoví, že ustavení třetího správce mění odpovědnost dědiců, tato změna odpovědnosti by měla být respektována.

(45) Toto nařízení by nemělo bránit tomu, aby věřitelé mohli například prostřednictvím svého zástupce činit v zájmu ochrany svých práv případně další kroky, které jim umožňuje vnitrostátní právo a které jsou v souladu s příslušnými nástroji Unie.

(46) Toto nařízení by mělo umožňovat, aby byli potenciální věřitelé informováni o zahájení dědického řízení v jiných členských státech, kde se nachází majetek. V souvislosti s uplatňováním tohoto nařízení by proto měla být zvažována možnost zavést mechanismus – prostřednictvím portálu e-justice, bude-li to možné – který by potenciálním věřitelům v jiném členském státě poskytoval přístup k relevantním informacím tak, aby měli možnost oznámit své nároky.

(47) Právo rozhodné pro dědění by mělo určit, které osoby se u konkrétní dědické věci považují za oprávněné. Pojem „oprávněná osoba“ bude ve většině právních řádů zahrnovat dědice a odkazovníky a osoby oprávněné k povinnému podílu, ačkoli například právní postavení odkazovníků není ve všech právních rádech totožné. Podle některých právních řádů může odkazovník získat přímý podíl na pozůstalosti, zatímco podle jiných právních řádů může odkazovník získat pouze nárok vůči dědicům.

(48) V zájmu zajištění právní jistoty pro osoby, jež si přejí upravit své dědictví s předstihem, by toto nařízení mělo stanovit zvláštní kolizní pravidlo ohledně přípustnosti a věcné platnosti pořízení pro případ smrti. Toto nařízení by za účelem zajištění jednotného uplatňování tohoto pravidla mělo obsahovat výčet prvků, jež je třeba považovat za prvky související s věcnou platností. Posouzení věcné platnosti pořízení pro případ smrti by mohlo vést k závěru, že dané pořízení pro případ smrti z právního hlediska neexistuje.

(49) Dědická smlouva je druhem pořízení pro případ smrti, jehož přípustnost a přijímání se mezi členskými státy liší. V zájmu usnadnění přijetí dědických práv nabytých na základě dědické smlouvy v členských státech by toto nařízení mělo stanovit, kterým právem se má řídit přípustnost těchto smluv, jejich věcná platnost a závazné účinky mezi stranami, a to včetně podmínek pro jejich ukončení.

(50) Právem, jímž se bude podle tohoto nařízení řídit přípustnost a věcná platnost pořízení pro případ smrti a v případě dědických smluv též závazné účinky tohoto pořízení mezi stranami, by neměla být dotčena práva osoby, jež má podle práva rozhodného pro dědění nárok na povinný podíl nebo na jiné právo, jehož nemůže být ztravena osobou, jejíž majetek je dotčen.

(51) Odkazuje-li se v tomto nařízení na právo, kterým by se bylo řídilo dědění po osobě, jež učinila pořízení, v případě její smrti v den, kdy bylo pořízení vyhotoveno, změněno nebo odvoláno, je tento odkaz třeba vykládat buď jako odkaz na právo státu jejího obvyklého pobytu k danému dni, nebo – pokud provedla volbu práva podle tohoto nařízení – na právo státu její státní příslušnosti k danému dni.

(52) Toto nařízení by mělo upravovat formální platnost všech pořízení pro případ smrti vyhotovených písemně, a to pomocí pravidel, jež budou v souladu s pravidly Haagské úmluvy ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závětí. Při určování, zda je určité pořízení pro případ smrti formálně platné podle tohoto nařízení, by příslušný orgán neměl přihlížet k podvodnému vytvoření mezinárodního prvku za účelem obcházení pravidel o formální platnosti.

- (53) Pro účely tohoto nařízení by se jakékoli ustanovení právního řádu, jež omezuje povolené formy pořízení pro případ smrti odkazem na určité prvky způsobilosti osoby, jež činí pořízení, jako například její věk, mělo považovat za pravidlo související s otázkami formy. Výše uvedené by nemělo být vykládáno tak, že by právo rozhodné pro formální platnost pořízení pro případ smrti podle tohoto nařízení mělo určovat, zda nezletilá osoba má či nemá způsobilost pořídit pro případ smrti. Uvedené právo by mělo určit pouze to, zda by způsobilost osoby, jako například nezletilost, měla osobě bránit v pořízení pro případ smrti v určité formě.
- (54) Z ekonomických, rodinných nebo společenských důvodů podléhají některé nemovitosti, některé podniky a jiné zvláštní druhy majetku v členském státě, v němž se nacházejí, zvláštním pravidlům, jež stanoví omezení pro dědění tohoto majetku nebo na něj mají dopad. Toto nařízení by mělo zajistit uplatňování těchto zvláštních pravidel. Tato výjimka z použití práva rozhodného pro dědění si ale žádá přesný výklad, aby zůstala slučitelná s všeobecnými cíli tohoto nařízení. Za zvláštní omezující pravidla týkající se či ovlivňující dědění v souvislosti s některým majetkem proto nelze považovat ani pravidla mezinárodního práva soukromého, podle nichž jsou nemovitosti posuzovány podle jiného rozhodného práva než věci movité, ani ustanovení o povinném dědickém podílu, podle nichž by byl tento podíl větší než podíl stanovený právem rozhodným pro dědění podle tohoto nařízení.
- (55) V zájmu zajištění jednotného řešení situací, kdy není jisté, v jakém pořadí zemřely dvě osoby (nebo více osob), jejichž dědictví by se řídilo různým právem, by toto nařízení mělo stanovit pravidlo, podle něž by žádný ze zůstavitelů neměl mít práva ve vztahu k dědictví toho druhého (nebo ostatních).
- (56) V některých situacích může pozůstalost zůstat bez dědiců. Jednotlivé právní řády se s touto situací vyrovnávají různě. Podle některých právních řádů si bude například volnou pozůstalost moci nárokovat stát coby dědic bez ohledu na to, kde se majetek nachází. Podle jiných právních řádů si bude stát moci přisvojit pouze majetek, který se nachází na jeho území. Toto nařízení by proto mělo stanovit pravidlo, podle něhož by uplatnění práva rozhodného pro dědění nemělo vyloučit, aby si členský stát podle vlastních právních předpisů přisvojil majetek, který se nachází na jeho území. Aby však toto pravidlo nepůsobilo na úkor věřitelů zůstavitele, mělo by být doplněno ustanovení, podle něhož by věřitelé mohli požadovat uspokojení svých nároků z veškerého majetku patřícího do pozůstalosti bez ohledu na to, kde se daný majetek nachází.
- (57) Kolizní normy stanovené tímto nařízením mohou vést k použití práva třetího státu. V takových případech je třeba zohlednit pravidla mezinárodního práva soukromého tohoto státu. Pokud tato pravidla odkazují buď na právo členského státu, nebo na právo třetího státu, který by na dědictví uplatnil své vlastní právo, měl by být takový odkaz přijat, aby se zajistil soulad na mezinárodní úrovni. Odkaz by však měl být vyloučen v situacích, kdy zůstavitel učinil volbu práva ve prospěch práva třetího státu.
- (58) Důvody veřejného zájmu by za výjimečných okolností měly soudům a jiným příslušným orgánům, které se v členských státech zabývají otázkami dědění, dát možnost neuplatnit některá ustanovení cizího práva v případech, kdy by jejich uplatnění v dané věci bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem (*ordre public*) dotčeného členského státu. Soudy a jiné příslušné orgány by však neměly mít možnost použít výhradu veřejného pořádku, a nepoužít tak právo jiného státu, ani možnost odmítnout uznání — nebo případně přijetí — či vykonání rozhodnutí, veřejné listiny či soudního smíru vyhotovených jiným státem, pokud by tím byla porušena Listina základních práv Evropské unie, a zejména její článek 21, který zakazuje jakoukoli formu diskriminace.
- (59) S ohledem na obecný cíl tohoto nařízení, kterým je vzájemné uznávání rozhodnutí vydaných v členských státech v oblasti dědění, bez ohledu na to, zda byla tato rozhodnutí vydána ve sporných nebo nesporných řízeních, by toto nařízení mělo stanovit pravidla pro uznávání, vykonatelnost a výkon rozhodnutí podobná těm, jež jsou obsažena v jiných unijních předpisech pro oblast justiční spolupráce v občanských věcech.
- (60) Aby byly zohledněny různé systémy vypořádání otázek dědictví v členských státech, mělo by toto nařízení zajistit přijímání a vykonatelnost veřejných listin ve věcech dědictví ve všech členských státech.
- (61) Veřejné listiny by v jiném členském státě měly mít stejné nebo co nejvíce srovnatelné důkazní účinky jako v členském státě původu. Při určování důkazních nebo co nejvíce srovnatelných účinků konkrétní veřejné listiny v jiném členském státě by měl být učiněn odkaz na povahu a rozsah důkazních účinků dané veřejné listiny v členském státě původu. Bude proto záležet na právu členského státu původu, jaké důkazní účinky by konkrétní veřejná listina měla mít v jiném členském státě.

- (62) „Pravost“ veřejné listiny by měla být autonomním pojmem, který by měl zahrnovat prvky jako její původnost, splnění formálních náležitostí, pravomoc orgánu, jenž listinu vyhotovil, a postup, jímž je vyhotovena. Zároveň by měl zahrnovat faktické prvky zapsané do veřejné listiny příslušným orgánem, jako například skutečnost, že uvedené strany se před tento orgán dostavily v uvedený den a učinily uvedená prohlášení. Strana, jež si přeje napadnout pravost veřejné listiny, by tak měla učinit u příslušného soudu v členském státě původu této veřejné listiny podle právních předpisů tohoto členského státu.
- (63) Pojem „právní úkony nebo právní vztahy zaznamenané ve veřejné listině“ by měly být vykládány jako odkaz na věcný obsah zapsaný v dané veřejné listině. Právním úkonem zaznamenaným ve veřejné listině může být například dohoda mezi stranami o rozdělení pozůstalosti, závěť nebo dědická smlouva nebo jiný projev vůle. K právním vztahům může patřit například určení dědiců a jiných oprávněných osob dle práva rozhodného pro dědění, jejich příslušných podílů, existence povinného dědického podílu nebo jakýkoli jiný prvek stanovený podle práva rozhodného pro dědění. Strana, jež si přeje napadnout právní úkony nebo právní vztahy zaznamenané ve veřejné listině, by tak měla učinit u soudů příslušných podle tohoto nařízení, které rozhodnou v souladu s právem rozhodným pro dědění.
- (64) Je-li při řízení u soudu členského státu vznesena předběžná otázka související s právními úkony nebo právními vztahy zaznamenanými ve veřejné listině, měl by být tento soud příslušný o ní rozhodnout.
- (65) Veřejná listina, která byla napadena, by neměla až do rozhodnutí o napadení vyvolávat žádné důkazní účinky v jiném členském státě, než je členský stát původu. Týká-li se napadení pouze určité záležitosti související s právními úkony či právními vztahy zaznamenanými ve veřejné listině, neměla by veřejná listina, která byla napadena, až do rozhodnutí o napadení vyvolávat žádné důkazní účinky v jiném členském státě, než je členský stát původu, pokud jde o napadenou část. Veřejná listina, která byla v důsledku napadení prohlášena za neplatnou, by měla přestat vyvolávat jakékoli důkazní účinky.
- (66) Pokud byly orgánu v souvislosti s použitím tohoto nařízení předloženy dvě neslučitelné veřejné listiny, měl by tento orgán posoudit otázku, které veřejné listině by měla být dána přednost, nebo rozhodnout o tom, že nepoužije žádnou z nich, a to s ohledem na okolnosti dané věci. Pokud není z daných okolností zřejmé, které veřejné listině by měla být dána přednost nebo není zřejmé, zda nemá být použita žádná z listin, rozhodnou o této otázce soudy příslušné podle tohoto nařízení, nebo pokud je otázka v rámci řízení vznesena jako předběžná otázka, soud, u něhož toto řízení probíhá. V případě neslučitelnosti veřejné listiny s rozhodnutím je třeba zohlednit důvody pro neuznání rozhodnutí podle tohoto nařízení.
- (67) Rychlé, usnadněné a účinné vypořádání dědictví s přeshraničními dopady v Unii vyžaduje, aby dědicové, odkazovníci, vykonavatelé dědictví či správci pozůstalosti měli možnost snadno prokázat své postavení nebo práva a pravomoci v jiném členském státě, například v členském státě, kde se nachází majetek, který je předmětem dědictví. To by jim mělo toto nařízení umožnit ustanovením o vytvoření jednotného osvědčení, evropského dědického osvědčení (dále jen „osvědčení“), jež se bude vydávat pro použití v jiném členském státě. Aby byla dodržena zásada subsidiarity, toto osvědčení by nemělo nahradit vnitrostátní dokumenty, jež mohou pro podobné účely existovat v členských státech.
- (68) Orgán, který vydává osvědčení, by měl zohlednit formální náležitosti nezbytné pro zápis nemovitého majetku v členském státě, v němž se nachází příslušný rejstřík. Pro tyto účely by nařízení mělo zavést výměnu informací o těchto formálních náležitostech mezi členskými státy.
- (69) Použití osvědčení by nemělo být povinné. To znamená, že osoby oprávněné k podání žádosti o osvědčení by neměly mít žádnou povinnost tak učinit, nýbrž by měly mít možnost využít ostatních nástrojů dostupných podle tohoto nařízení (rozhodnutí, veřejných listin a soudních smírů). Žádný orgán nebo osoba, kterému či které bylo předloženo osvědčení vydané v jiném členském státě, by však neměla mít právo požadovat, aby namísto osvědčení bylo předloženo rozhodnutí, veřejná listina nebo soudní smír.
- (70) Osvědčení by se mělo vydávat v členském státě, jehož soudy jsou příslušné podle tohoto nařízení. Členské státy by měly ve svých vnitrostátních právních předpisech určit, které orgány mají pravomoc osvědčení vydávat – zda se má jednat o soudy ve smyslu definice pro účely tohoto nařízení, nebo o jiné orgány příslušné v dědických věcech, jako jsou například notáři. Každý členský stát by měl rovněž ve svých vnitrostátních právních předpisech stanovit, zda vydávající orgán může do procesu vydávání

zapojit další příslušné orgány, například orgány příslušné přijímat místopřísežná prohlášení namísto přísahy. Členské státy by měly sdělit Komisi podstatné informace ohledně svých vydávajících orgánů, aby tyto informace mohly být zpřístupněny veřejnosti.

(71) Osvědčení by ve všech členských státech mělo vyvolávat stejné účinky. Osvědčení by samo o sobě nemělo být vykonatelným titulem, ale mělo by mít důkazní účinky, a mělo by se předpokládat, že pravdivě dokládá prvky, které byly stanoveny podle práva rozhodného pro dědění nebo podle jiného práva rozhodného pro konkrétní prvky, jako je věcná platnost pořízení pro případ smrti. Důkazní účinky osvědčení by se neměly vztahovat na prvky, které toto nařízení neupravuje, jako je například otázka rodičovství nebo to, zda byl určitý majetek ve vlastnictví zůstavitele. Jakékoli osobě, která učiní platbu nebo předá majetek z pozůstalosti osobě uvedené v osvědčení jako osobě oprávněné obdržet tuto platbu nebo majetek jakožto dědic či závětní dědic, by měla být zaručena odpovídající ochrana, pokud jednala v dobré víře a spoléhala se při tom na pravdivost informací potvrzených v osvědčení. Stejná ochrana by měla být zaručena jakékoli osobě, která, spoléhajíc se na pravdivost informací potvrzených v osvědčení, koupí či obdrží majetek z pozůstalosti od osoby uvedené v osvědčení jako osoba oprávněná s tímto majetkem nakládat. Tato ochrana by měla být zaručena v případě, že jsou předloženy dosud platné ověřené kopie osvědčení. Tímto nařízením by nemělo být stanoveno, zda takové nabytí majetku třetí osobou je či není účinné.

(72) Příslušný orgán by měl osvědčení vydávat na žádost. Originál osvědčení by měl zůstat u vydávajícího orgánu, který by měl vydat jednu nebo více ověřených kopií osvědčení žadateli a jakékoli jiné osobě, která prokáže oprávněný zájem. To by nemělo vylučovat, aby členský stát v souladu se svými vnitrostátními pravidly pro přístup veřejnosti k dokumentům mohl povolit zpřístupnění kopií osvědčení veřejnosti. Toto nařízení by mělo umožnit nápravu vůči rozhodnutím vydávajícího orgánu, včetně rozhodnutí, jímž se odmítá vydání osvědčení. Je-li osvědčení opraveno, pozměněno či staženo, měl by o tom vydávající orgán informovat osoby, jimž byly vydány ověřené kopie, s cílem zamezit neoprávněnému využití těchto kopií.

(73) Dodržování mezinárodních závazků přijatých členskými státy znamená, že by tímto nařízením nemělo být dotčeno použití mezinárodních úmluv, jejichž smluvní stranou je jeden nebo více členských států v době přijetí tohoto nařízení. Zejména pak členské státy, jež jsou smluvními stranami Haagské úmluvy ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závětí, by měly mít možnost pro otázku formální platnosti závětí a společných závětí nadále používat ustanovení uvedené

úmluvy namísto ustanovení tohoto nařízení. Soulad s obecnými cíli tohoto nařízení nicméně vyžaduje, aby toto nařízení mělo ve vzájemných vztazích členských států přednost před úmluvami uzavřenými výlučně mezi dvěma nebo více členskými státy, a to v rozsahu, ve kterém se tyto úmluvy týkají oblastí upravených tímto nařízením.

(74) Toto nařízení by nemělo bránit členským státům, jež jsou stranami úmluvy z 19. listopadu 1934 mezi Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem o ustanoveních mezinárodního práva soukromého ve věcech dědění, závětí a správy pozůstalostí, aby nadále uplatňovaly některá ustanovení této úmluvy ve znění revize, která byla provedena mezivládní dohodou uvedených států, jež jsou stranami dané úmluvy.

(75) Aby bylo usnadněno použití tohoto nařízení, měla by být členským státům stanovena povinnost oznamovat některé informace o jejich právních předpisech a postupech vztahujících se k dědění v rámci Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci vytvořené rozhodnutím Rady 2001/470/ES⁽¹⁾. Aby mohly být všechny informace, které jsou podstatné pro praktické uplatňování tohoto nařízení, včas zveřejněny v *Úředním věstníku Evropské unie*, měly by je členské státy rovněž předat Komisi dříve, než se toto nařízení stane použitelným.

(76) Aby bylo usnadněno používání tohoto nařízení a umožněno používání moderních komunikačních technologií, měly by být rovněž stanoveny standardní formuláře pro potvrzení, která bude třeba předložit spolu s žádostí o prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí, veřejné listiny či soudního smíru, a pro žádost o evropské dědické osvědčení, jakož i pro samotné osvědčení.

(77) Při výpočtu lhůt a termínů stanovených v tomto nařízení by se mělo použít nařízení Rady (EHS, Euratom) č. 1182/71 ze dne 3. června 1971, kterým se určují pravidla pro lhůty, data a termíny⁽²⁾.

(78) Za účelem zajištění jednotných podmínek k provedení tohoto nařízení by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci, pokud jde o vydávání a následné změny potvrzení a formuláře prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí, soudních smírů a veřejných listin a o evropské

⁽¹⁾ Úř. věst. L 174, 27.6.2001, s. 25.

⁽²⁾ Úř. věst. L 124, 8.6.1971, s. 1.

dědické osvědčení. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí⁽¹⁾.

- (79) Pro přijímání prováděcích aktů, jimiž budou stanoveny a následně pozměňována potvrzení a formuláře na základě tohoto nařízení, by měl být použit poradní postup uvedený v článku 4 nařízení (EU) č. 182/2011.
- (80) Jelikož cílů tohoto nařízení, kterými jsou volný pohyb osob, možnost pro občany předem uspořádat své dědictví v rámci Unie a ochrana práv dědiců a odkazovníků a dalších osob zůstaviteli blízkých, jakož i věřitelů zůstavitele, nemůže být uspokojivě dosaženo členskými státy, a proto, z důvodu rozsahu a účinků tohoto nařízení, jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (81) Toto nařízení ctí základní práva a dodržuje zásady uznané Listinou základních práv Evropské unie. Soudy a další příslušné orgány členských států musí při uplatňování tohoto nařízení uvedená práva a zásady dodržovat.
- (82) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, se tyto členské státy neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné. Tímto však není dotčena možnost, aby Spojené království a Irsko oznámily svůj záměr přijmout toto nařízení po jeho přijetí v souladu s článkem 4 uvedeného protokolu.
- (83) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, se Dánsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné.

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

KAPITOLA I

OBLAST PŮSOBNOSTI A DEFINICE

Článek 1

Oblast působnosti

1. Toto nařízení se použije na dědění majetku zemřelých osob. Nepoužije se na daňové, celní či správní věci.
2. Z oblasti působnosti tohoto nařízení jsou vyloučeny:
 - a) věci osobního stavu fyzických osob, jakož i rodinné vztahy a vztahy považované rozhodným právem za vztahy se srovnatelnými účinky;
 - b) způsobilost fyzických osob k právům a právním úkonům, aniž je dotčen čl. 23 odst. 2 písm. c) a článek 26;
 - c) otázky vztahující se ke zmizení, nepřítomnosti nebo předpokládané smrti fyzické osoby;
 - d) otázky vztahující se k úpravě majetkových poměrů v manželství a k majetkovým uspořádáním ve vztazích považovaných rozhodným právem za vztahy s účinky srovnatelnými s manželstvím;
 - e) jiné vyživovací povinnosti než ty, které vyplynuly z důvodu smrti;
 - f) formální platnost ústně provedených pořízení pro případ smrti;
 - g) práva a majetek vytvořené nebo převedené jiným způsobem než děděním, jako například formou daru, společného vlastnictví s právem dědit po spolumajiteli, důchodového příspěvení, pojistné smlouvy a podobných ujednání, aniž je dotčen čl. 23 odst. 2 písm. i);
 - h) otázky upravené právem obchodních společností, sdružení a jiných právnických osob, jako ustanovení v základajících listinách a statutech společností, sdružení a jiných právnických osob, která určují nakládání s podíly v případech smrti jejich členů;

⁽¹⁾ Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13.

i) zrušení, zánik a fúze společností, sdružení a jiných právnických osob;	soudní smír, ve kterém byla vystavena veřejná listina nebo ve kterém bylo vydáno evropské dědické osvědčení;
j) zakládání, správa a rušení trustů;	f) „členským státem výkonu“ členský stát, v němž má být vydáno prohlášení vykonatelnosti nebo proveden výkon rozhodnutí, soudního smíru nebo veřejné listiny;
k) povaha věcných práv; a	g) „rozhodnutím“ každé rozhodnutí v dědických věcech vydané soudem členského státu bez ohledu na to, jak je toto rozhodnutí označeno, včetně rozhodnutí o nákladech řízení vydaného soudním úředníkem;
l) jakýkoli zápis práv k nemovitému či movitému majetku do rejstříku, včetně právních požadavků pro takový zápis, a účinky zápisu nebo neprovedení zápisu těchto práv do rejstříku.	h) „soudním smírem“ smír v dědických věcech, který byl schválen soudem nebo který byl v průběhu řízení před soudem uzavřen;

Článek 2

Pravomoc v dědických věcech v rámci členských států

Toto nařízení se nedotýká pravomoci orgánů členských států zabývat se dědickými věcmi.

Článek 3

Definice

1. Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „děděním“ dědění majetku zemřelé osoby, které zahrnuje jakoukoli formu přechodu majetku, práv a závazků z důvodu smrti, ať již se jedná o přechod jako projev vůle v pořízení pro případ smrti, nebo o přechod na základě dědění ze zákona;
- b) „dědickou smlouvou“ smlouva, včetně smlouvy vyplývající ze vzájemných závětí, která s protiplněním nebo bez něj vytváří, mění nebo ruší práva k budoucí pozůstalosti nebo k budoucím pozůstalostem jedné či více osob, které jsou smluvními stranami;
- c) „společnou závěť“ závěť ustanovená dvěma či více osobami v jediné listině;
- d) „pořízením pro případ smrti“ závěť, společná závěť nebo dědická smlouva;
- e) „členským státem původu“ členský stát, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, ve kterém byl schválen nebo uzavřen

- i) „veřejnou listinou“ dokument v dědické věci, který byl formálně vyhotoven nebo registrován jako veřejná listina v některém členském státě a jehož pravost:

i) se vztahuje na podpis i na obsah veřejné listiny a

ii) byla ověřena orgánem veřejné moci či jiným orgánem zmocněným pro tento účel členským státem původu.

2. Pro účely tohoto nařízení se „soudem“ rozumějí veškeré soudní orgány a všechny ostatní orgány a právní odborníci s pravomocí v dědických věcech, kteří vykonávají soudní funkce nebo jednají na základě zmocnění soudním orgánem nebo pod dohledem soudního orgánu, jestliže tyto ostatní orgány a právní odborníci nabízejí záruky nestrannosti a práva všech stran být vyslechnut a jestliže jejich rozhodnutí vydaná podle práva členského státu, v němž působí:

a) mohou být napadena před soudním orgánem nebo jím přezkoumána; a

b) mají obdobnou sílu a účinky jako rozhodnutí soudního orgánu v téže věci.

Členské státy informují Komisi o ostatních orgánech a právních odbornících uvedených v prvním pododstavci v souladu s článkem 79.

KAPITOLA II

PŘÍSLUŠNOST

Článek 4

Obecná příslušnost

Soudy členského státu, na jehož území měl zůstavitel obvyklý pobyt v době smrti, jsou příslušné rozhodovat o dědictví jako o celku.

Článek 5

Dohoda o volbě soudu

1. Pokud právo, které si zůstavitel dle článku 22 zvolil, aby se jím řídilo jeho dědictví, je právem členského státu, mohou se dotčené strany dohodnout, že soud či soudy tohoto členského státu jsou výlučně příslušné k rozhodování o kterékoli otázce související s dědictvím.

2. Uvedená dohoda o volbě soudu se sjednává písemně s uvedením data a podpisu dotčených stran. Písemné formě jsou rovnocenná veškerá sdělení elektronickými prostředky, která umožňují trvalý záznam dohody.

Článek 6

Prohlášení nepřislušnosti v případě volby práva

Pokud právo, které si zůstavitel dle článku 22 zvolil, aby se jím řídilo jeho dědictví, je právem členského státu, soud, který zahájil řízení podle článku 4 nebo článku 10:

- a) může na žádost jedné ze stran řízení prohlásit, že není příslušný, pokud má za to, že soudy členského státu zvoleného práva jsou vhodnější pro rozhodnutí o dědictví s ohledem na praktické okolnosti dědictví, jako je místo obvyklého pobytu stran a místo, kde se pozůstalost nachází, nebo
- b) prohlásí, že není příslušný, jestliže se strany řízení v souladu s článkem 5 dohodly, že přenesou příslušnost k soudu nebo soudům členského státu zvoleného práva.

Článek 7

Příslušnost v případě volby práva

Soudy členského státu, jehož právo si zůstavitel zvolil podle článku 22, jsou příslušné pro rozhodování o dědictví, pokud:

- a) soud, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, prohlásil ve stejné věci na základě článku 6 svou nepřislušnost,
- b) se strany řízení v souladu s článkem 5 dohodly, že přenesou příslušnost k soudu nebo soudům tam uvedeného členského státu, nebo
- c) strany řízení výslovně uznaly příslušnost soudu, u něhož bylo zahájeno řízení.

Článek 8

Ukončení řízení zahájeného bez návrhu v případě volby práva

Soud, který na základě článku 4 nebo článku 10 zahájil bez návrhu řízení o dědictví, toto řízení ukončí, pokud strany řízení souhlasí s vypořádáním dědictví smírným způsobem mimo soud v členském státě, jehož právo bylo zvoleno zůstavitelem podle článku 22.

Článek 9

Příslušnost založená na přítomnosti u soudu

1. Pokud v průběhu řízení u soudu členského státu příslušného podle článku 7 vyjde najevo, že ne všechny strany uvedeného řízení byly stranami dohody o volbě soudu, soud je i nadále příslušný, pokud se strany řízení, které nebyly stranami dohody, dostaví k jednání k tomuto soudu, aniž by namítaly jeho nepřislušnost.

2. Pokud je stranami řízení, které nejsou stranami dohody, namítána nepřislušnost soudu uvedeného v odstavci 1, uvedený soud prohlásí, že není příslušný.

V takovém případě jsou příslušné pro rozhodnutí o dědictví soudy příslušné podle článku 4 nebo článku 10.

Článek 10

Podpůrná příslušnost

1. Nenachází-li se místo obvyklého pobytu zůstavitele v době smrti na území členského státu, jsou soudy členského státu, v němž se majetek tvořící pozůstalost nachází, přesto příslušné k rozhodování o dědictví jako celku, pokud:

- a) měl zůstavitel v době smrti státní příslušnost tohoto členského státu; nebo pokud tomu tak není,

- b) se místo předchozího obvyklého pobytu zůstavitele nacházelo na území tohoto členského státu, za podmínky, že v době zahájení řízení od změny tohoto místa obvyklého pobytu neuplynulo období delší než pět let.

2. Pokud žádný soud v členském státě není příslušný podle odstavce 1, jsou k rozhodování o majetku tvořícím pozůstalost přesto příslušné soudy členského státu, v němž se tento majetek nachází.

Článek 11

Forum necessitatis

Není-li žádný soud členského státu příslušný podle jiných ustanovení tohoto nařízení, mohou soudy členského státu ve výjimečných případech o dědictví rozhodnout, jestliže ve třetím státě, k němuž má daná věc úzkou vazbu, není řízení možné nebo je v takovém třetím státě nelze rozumně zahájit nebo vést.

Věc musí vykazovat dostatečnou vazbu na členský stát, u jehož soudu bylo řízení zahájeno.

Článek 12

Omezení řízení

1. Pokud pozůstalost zahrnuje majetek nacházející se v třetím státě, může soud, u kterého bylo zahájeno řízení o dědictví, na žádost jedné ze stran rozhodnout, že o jedné nebo více částech tohoto majetku nebude rozhodovat, pokud lze očekávat, že jeho rozhodnutí ohledně daného majetku nebude uznáno a případně prohlášeno vykonatelným v tomto třetím státě.

2. Odstavcem 1 není dotčeno právo stran omezit rozsah řízení podle práva členského státu, u jehož soudu bylo řízení zahájeno.

Článek 13

Přijetí či odmítnutí dědictví, odkazu nebo povinného dědického podílu

Vedle soudu, který je příslušný k rozhodování o dědictví podle tohoto nařízení, jsou i soudy členského státu, kde má obvyklý pobyt osoba, jež podle práva rozhodného pro dědění může před soudem učinit prohlášení týkající se přijetí či odmítnutí dědictví, odkazu či povinného podílu nebo prohlášení za účelem omezení odpovědnosti takové osoby, pokud jde o závazky pozůstalosti, příslušné k přijetí takových prohlášení, pokud tato prohlášení mohou být učiněna před soudem podle práva tohoto členského státu.

Článek 14

Zahájení řízení

Pro účely této kapitoly se za zahájení řízení před soudem považuje okamžik, kdy:

- a) byl návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost podán k soudu za předpokladu, že navrhovatel následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému doručení písemnosti odpůrci,
- b) byla písemnost předána úřadu, který provádí doručování, pokud musí být písemnost doručena před svým podáním k soudu, za předpokladu, že navrhovatel následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému podání písemnosti u soudu, nebo
- c) soud rozhodl o zahájení řízení, je-li řízení zahajováno bez návrhu, nebo, není-li takové rozhodnutí vyžadováno, okamžik, kdy soud provedl záznam o podání v dané věci.

Článek 15

Přezkoumání příslušnosti

Pokud je u soudu některého členského státu zahájeno řízení v dědické věci, k níž není příslušný podle tohoto nařízení, prohlásí tento soud z vlastního podnětu svou nepřislusnost.

Článek 16

Přezkoumání přípustnosti

1. Pokud se odpůrce, který má obvyklé bydliště na území jiného státu, než je členský stát, ve kterém byl návrh podán, nedostaví k soudu, přeruší příslušný soud řízení do doby, než bude prokázáno, že odpůrce mohl obdržet návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost v dostatečném předstihu, jenž mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, nebo že za tímto účelem byly učiněny veškeré nezbytné kroky.

2. Má-li být návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost podle tohoto nařízení zaslán z jednoho členského státu do druhého, použije se místo odstavce 1 tohoto článku článek 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 324, 10.12.2007, s. 79.

3. Pokud nelze použít nařízení (ES) č. 1393/2007, použije se článek 15 Haagské úmluvy ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních, bylo-li třeba zaslat návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost podle uvedené úmluvy do ciziny.

Článek 17

Litispence

1. Je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první.

2. Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepřislušný ve prospěch prvního soudu.

Článek 18

Související řízení

1. Jsou-li u soudů různých členských států zahájena řízení, která navzájem souvisejí, může soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, toto řízení přerušit.

2. Dokud nejsou řízení o podaných žalobách skončena v prvním stupni, může soud, u něhož byla žaloba podána později, na návrh strany řízení také prohlásit, že není příslušný, jestliže soud, u něhož byla žaloba podána dříve, je příslušný pro řízení o těchto žalobách a spojení těchto řízení je podle jeho práva přípustné.

3. Ve smyslu tohoto článku žaloby navzájem souvisejí, pokud je mezi nimi dán tak úzký vztah, že jejich společné projednání a rozhodnutí je vhodné k tomu, aby se zabránilo vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí v oddělených řízeních.

Článek 19

Předběžná a zajišťovací opatření

Předběžná opatření, včetně zajišťovacích opatření, která jsou upravena právem jednoho členského státu, je možné u soudů tohoto státu navrhnout i tehdy, kdy je pro rozhodnutí ve věci samé příslušný na základě tohoto nařízení soud jiného členského státu.

KAPITOLA III

ROZHODNÉ PRÁVO

Článek 20

Univerzální použitelnost

Právo určené tímto nařízením se použije bez ohledu na to, zda je či není právem členského státu.

Článek 21

Obecné pravidlo

1. Nestanoví-li toto nařízení jinak, je rozhodným právem pro dědění jako celek právo státu, ve kterém měl zůstavitel svůj obvyklý pobyt v době smrti.

2. Je-li ze všech okolností věci zřejmé, že v době smrti měl zůstavitel zjevně užíti spojení s jiným státem, než je stát, jehož právo by se použilo na základě odstavce 1, bude právem rozhodným pro dědění výjimečně právo tohoto jiného státu.

Článek 22

Volba práva

1. Každá osoba si může zvolit za právo, jímž se řídí její dědictví jako celek, právo státu, jehož je státním příslušníkem v době uskutečnění této volby nebo v době smrti.

Osoba s vícenásobnou státní příslušností si může zvolit právo kteréhokoli státu, jehož je státním příslušníkem v době uskutečnění této volby nebo v době smrti.

2. Tato volba musí být učiněna výslovně v prohlášení ve formě pořízení pro případ smrti nebo musí vyplývat z ustanovení takového pořízení.

3. Věcná platnost úkonu, jímž byla volba práva učiněna, se řídí zvoleným právem.

4. Jakákoliv změna nebo odvolání volby práva musí co do formy splňovat požadavky pro změnu nebo odvolání pořízení pro případ smrti.

Článek 23

Oblast působnosti rozhodného práva

1. Právem určeným podle článku 21 nebo článku 22 se řídí dědictví jako celek.

2. Tímto právem se řídí zejména:
- a) důvody, doba a místo zahájení dědického řízení;
 - b) určení oprávněných osob a jejich příslušných podílů a povinností, které jim mohou být uloženy zůstavitelem, a určení dalších dědických práv, včetně dědických práv pozůstalého manžela či partnera;
 - c) dědická způsobilost;
 - d) vydědění a dědická nezpůsobilost;
 - e) přechod majetku, práv a závazků, které jsou součástí pozůstalosti, na dědice a případně na odkazovníky, včetně podmínek a účinků přijetí či odmítnutí dědictví či odkazu;
 - f) pravomoci dědiců, vykonavatelů závětí a jiných správců pozůstalosti, zejména pokud jde o prodej majetku a platby věřitelům, aniž jsou dotčeny pravomoci uvedené v čl. 29 odst. 2 a 3;
 - g) odpovědnost za dluhy plynoucí z dědictví;
 - h) část pozůstalosti, s níž je možno nakládat, povinné podíly a jiná omezení nakládat s majetkem po smrti, jakož i případné nároky, jež osoby zůstaviteli blízké mohou mít vůči pozůstalosti či vůči dědicům;
 - i) povinnost vrátit nebo započíst dary, zálohy na dědictví nebo odkazy při určování podílů jednotlivých oprávněných osob; a
 - j) rozdělení pozůstalosti.

Článek 24

Jiná pořízení pro případ smrti než dědické smlouvy

1. Jiné pořízení pro případ smrti než dědická smlouva se co do své přípustnosti a věcné platnosti řídí právem, které by se dle tohoto nařízení bylo použilo na dědění majetku po osobě, která pořízení učinila, pokud by tato osoba byla zemřela v den, kdy bylo pořízení učiněno.
2. Bez ohledu na odstavec 1 si osoba může jako právo, jímž se bude pořízení pro případ smrti co do jeho přípustnosti a věcné platnosti řídit, zvolit právo, které si osoba činící

pořízení pro případ smrti mohla zvolit v souladu s článkem 22 za podmínek, jež jsou v tomto článku stanoveny.

3. Odstavec 1 se přiměřeně použije i pro změnu nebo odvolání jiných pořízení pro případ smrti než dědických smluv. V případě volby práva podle odstavce 2 se změna nebo odvolání řídí zvoleným právem.

Článek 25

Dědické smlouvy

1. Dědická smlouva týkající se dědění po jedné osobě se řídí, pokud jde o její přípustnost, věcnou platnost a závazné účinky mezi stranami včetně podmínek pro její zrušení, právem, které by se podle tohoto nařízení bylo použito pro dědění po této osobě v případě její smrti ke dni uzavření dané smlouvy.

2. Dědická smlouva týkající se dědění po několika osobách je přípustná, pouze pokud je přípustná podle všech právních řádů, které by podle tohoto nařízení byly použity pro dědění po všech zúčastněných osobách v případě jejich smrti ke dni uzavření dané smlouvy.

Dědická smlouva, která je přípustná podle prvního pododstavce, se co do své věcné platnosti a závazných účinků mezi stranami, včetně podmínek pro zrušení, řídí právem, k němuž má nejužší vztah, přičemž se musí jednat o jedno z práv uvedených v prvním pododstavci.

3. Bez ohledu na odstavce 1 a 2 si strany mohou zvolit za právo, jímž se bude jejich dědická smlouva, co se týče její přípustnosti, věcné platnosti a závazných účinků mezi stranami včetně podmínek pro její zrušení řídit, právo, které by si osoba nebo jedna z osob, jejichž majetek je dotčen, mohla zvolit podle článku 22, za podmínek stanovených v tomto článku.

Článek 26

Věcná platnost pořízení pro případ smrti

1. Pro účely článku 24 a 25 se věcné platnosti týkají tyto prvky:

- a) způsobilost osoby činící pořízení pro případ smrti takové pořízení učinit;

- b) zvláštní důvody bránící osobě, která činí pořízení, pořídit ve prospěch určitých osob nebo bránící jiné osobě obdržet majetek z dědictví osoby, která pořízení učinila;
- c) přípustnost zastoupení pro účely učinění pořízení pro případ smrti;
- d) výklad pořízení;
- e) podvod, nátlak, omyl a další otázky vztahující se k souhlasu nebo vůli osoby činící pořízení.

2. Má-li osoba způsobilost učinit pořízení pro případ smrti podle práva rozhodného v souladu s článkem 24 nebo článkem 25, nedotkne se následná změna rozhodného práva její způsobilosti změnit či odvolat takové pořízení.

Článek 27

Formální platnost písemně vyhotovených pořízení pro případ smrti

1. Písemně vyhotovené pořízení pro případ smrti je platné co do formy, pokud jeho forma vyhovuje právnímu řádu:
- a) státu, v němž bylo vyhotoveno pořízení nebo uzavřena dědická smlouva;
 - b) státu, jehož byl zůstavitel nebo alespoň jedna z osob, jejichž dědictví se týká dědická smlouva, státním příslušníkem buď v době vyhotovení pořízení nebo uzavření smlouvy, nebo v době smrti;
 - c) státu, v němž měl zůstavitel nebo alespoň jedna z osob, jejíhož dědictví se týká dědická smlouva, bydliště buď v době vyhotovení pořízení nebo uzavření smlouvy, nebo v době smrti;
 - d) státu, v němž měl zůstavitel nebo alespoň jedna z osob, jejíhož dědictví se týká dědická smlouva, obvyklý pobyt buď v době vyhotovení pořízení nebo uzavření smlouvy, nebo v době smrti; nebo
 - e) pokud jde o nemovitosti, státu, v němž se dané nemovitosti nacházejí.

Stanovení toho, zda zůstavitel nebo jakákoliv osoba, jejíhož dědictví se týká dědická smlouva, měli bydliště v určitém státě, se řídí právem tohoto státu.

2. Odstavec 1 se uplatní i na pořízení pro případ smrti, jimiž se mění nebo ruší pořízení dřívější. Změna či zrušení je rovněž platné co do formy, pokud splňuje požadavky kteréhokoli právního řádu, podle jehož ustanovení by dle odstavce 1 bylo změněné nebo zrušené pořízení pro případ smrti platné.

3. Pro účely tohoto článku se každé právní ustanovení, které omezuje povolené formy pořízení pro případ smrti z hlediska věku, státní příslušnosti nebo jiných osobních okolností zůstavitele nebo osob, jejichž dědictví se týká dědická smlouva, považuje za formální požadavek. Stejně pravidlo se uplatní i na určení způsobilosti svědků, jíž je podmíněna platnost pořízení pro případ smrti.

Článek 28

Platnost formy prohlášení o přijetí či odmítnutí dědictví

Prohlášení o přijetí či odmítnutí dědictví, odkazu nebo povinného dědického podílu nebo prohlášení, kterým se omezuje odpovědnost osoby činící toto prohlášení, je co do formy platné, pokud splňuje požadavky:

- a) práva rozhodného pro dědění podle článku 21 nebo článku 22, nebo
- b) práva státu, ve kterém má osoba činící toto prohlášení obvyklý pobyt.

Článek 29

Zvláštní pravidla pro jmenování a pravomoci správce pozůstalosti v určitých situacích

1. Stanoví-li právo členského státu, jehož soudy jsou příslušné k rozhodování o dědictví na základě tohoto nařízení, že ustavení správce pozůstalosti je povinné nebo je povinné na vyžádání, a je-li právo rozhodné cizím právem, mohou soudy tohoto členského státu, u nichž bylo zahájeno řízení, ustavit jednoho či více správců pozůstalosti na základě vlastního práva za podmíněk, jež jsou stanoveny v tomto článku.

Správce (či správci) ustanovení podle tohoto odstavce jsou osoby oprávněné vykonávat závěť zůstavitele nebo spravovat pozůstalost na základě práva rozhodného pro dědění. V případě, že toto právo neumožňuje správu pozůstalosti osobou, jež není oprávněnou osobou, mohou soudy členského státu, v němž má být správce ustanoven, jmenovat třetího správce podle vlastního práva, pokud to vlastní právo ukládá a pokud existuje vážný střet zájmů mezi oprávněnými osobami nebo mezi oprávněnými osobami na jedné straně a věřiteli či jinými osobami, které se zaručily za dluhy zůstavitele, na straně druhé, neschopnost oprávněných osob dosáhnout dohody o správě dědictví nebo pokud je dědictví, jež má být spravováno, komplexní s ohledem na povahu majetku.

Správce (či správci) ustanovení podle tohoto odstavce jsou jediné osoby oprávněné k výkonu pravomocí uvedených v odstavcích 2 a 3.

2. Osoba či osoby, které byly podle odstavce 1 ustanoveny správcem či správci, jsou oprávněny vykonávat pravomoci pro správu pozůstalosti na základě práva rozhodného pro dědění. Soud, který správce ustanovuje, může ve svém rozhodnutí stanovit zvláštní podmínky pro výkon těchto pravomocí v souladu s právem rozhodným pro dědění.

V případě, že právo rozhodné pro dědění nestanoví dostatečné pravomoci pro účely ochrany majetku tvořícího pozůstalost nebo ochrany práv věřitelů či jiných osob, které mají zaručené dluhy zůstavitele, může soud, který správce ustanovuje, povolit správci či správcům vykonávat zbytkové pravomoci správce stanovené právem tohoto členského státu a ve svém rozhodnutí může stanovit zvláštní podmínky výkonu této pravomoci v souladu s tímto právem.

Správce či správci, kteří přijímají opatření na základě zbytkové pravomoci, však dodržují právo rozhodné pro dědění, pokud jde o převod vlastnictví k majetku, který tvoří pozůstalost, právní odpovědnost za dluhy váznoucí na dědictví, práva oprávněných osob, případně i včetně práva přijmout či odmítnout dědictví a práv vykonavatele závěti zůstavitele.

3. Aniž je dotčen odstavec 2, může soud, který ustanovuje jednoho nebo více správců podle odstavce 1, ve výjimečných případech, kdy je právem rozhodným pro dědění právo třetího státu, rozhodnout, že těmto správcům svěří všechny pravomoci spojené se správou podle práva členského státu, v němž jsou ustanoveni.

Správci však při výkonu takových pravomocí musí především respektovat určení oprávněných osob a jejich dědických práv,

včetně jejich práva na povinný dědický podíl nebo nároku vůči pozůstalosti či dědicům podle práva rozhodného pro dědění.

Článek 30

Zvláštní omezující pravidla týkající se či ovlivňující dědění v souvislosti s určitými aktivy

Pokud právo státu, ve kterém se nacházejí určité nemovitosti, podniky nebo další zvláštní druhy majetku, obsahuje zvláštní pravidla, která z ekonomických, rodinných či společenských důvodů stanoví omezení týkající se či ovlivňující dědění takového majetku, použijí se pro dědění tato zvláštní pravidla, pokud jsou podle práva tohoto státu použitelná nezávisle na právu rozhodném pro dědění.

Článek 31

Přízpůsobení věcných práv

Dovolává-li se osoba věcného práva, které jí náleží na základě práva rozhodného pro dědění, a dané věcné právo neexistuje v právním řádu členského státu, v němž se tohoto práva dovolává, bude toto věcné právo v případě potřeby a v možném rozsahu přizpůsobeno nejbližšímu rovnocennému věcnému právu v rámci právního řádu daného státu, přičemž bude zohledněn účel a zájem, které toto konkrétní věcné právo sleduje, jakož i účinky, jež jsou s ním spojeny.

Článek 32

Osoby současně zemřelé

Pokud dvě nebo více osob, jejichž dědění se řídí rozdílnými právními předpisy, zemřou za podmínek, v nichž není jisté pořadí jejich smrti, a pokud tyto právní předpisy upravují situaci rozdílně nebo ji neupravují vůbec, žádný z těchto zůstavitelů nemá dědická práva vůči druhému či druhým.

Článek 33

Pozůstalost bez dědiců

Pokud podle práva rozhodného pro dědění podle tohoto nařízení neexistuje pro žádný majetek ani dědic, ani odkazovník podle pořízení pro případ smrti, ani žádná fyzická osoba není dědicem ze zákona, použití takto určeného práva nevylučuje právo členského státu nebo subjektu určeného daným členským státem za tímto účelem ujmout se podle svého práva vlastnictví majetku z dědictví, který se nachází na jeho území, mají-li věřitelé právo nárokovat uspokojení svých pohledávek z majetku tvořícího pozůstalost.

Článek 34

Zpětný a další odkaz

1. Použitím práva třetího státu určeného na základě tohoto nařízení se rozumí použití právních norem platných v tomto státu včetně jeho norem mezinárodního práva soukromého, pokud odkazují:

- a) na právo některého členského státu, nebo
- b) na právo jiného třetího státu, který by uplatnil své vlastní právo.

2. Zpětný a další odkaz se neuplatní v souvislosti s právem uvedeným v čl. 21 odst. 2, článku 22, článku 27, čl. 28 písm. b) a článku 30.

Článek 35

Veřejný pořádek (ordre public)

Použití některého ustanovení práva kteréhokoli státu určeného na základě tohoto nařízení může být odmítnuto pouze v případě, že by bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem (*ordre public*) místa soudu.

Článek 36

Státy s více právními systémy – kolize právních norem z hlediska územního

1. Pokud právo určené na základě tohoto nařízení je právem státu, který je složen z více územních jednotek, z nichž každá má vlastní právní normy upravující dědění, určí se příslušná územní jednotka, jejíž právní normy se uplatní, na základě vnitrostátních kolizních právních předpisů daného státu.

2. V případě neexistence daných vnitrostátních kolizních právních předpisů:

- a) jakýkoli odkaz na právo státu uvedeného v odstavci 1 je pro účely stanovení práva rozhodného na základě ustanovení odkazujících na obvyklý pobyt zůstavitele odkazem na právo územní jednotky, v níž měl zůstavitel obvyklý pobyt v době smrti;
- b) jakýkoli odkaz na právo státu uvedeného v odstavci 1 je pro účely stanovení práva rozhodného na základě ustanovení odkazujících na státní příslušnost zůstavitele odkazem na právo územní jednotky, k níž měl zůstavitel v době smrti nejužší vztah;

c) jakýkoli odkaz na právo státu uvedeného v odstavci 1 je pro účely stanovení práva rozhodného na základě jiných ustanovení, podle nichž jsou hraničními určovateli jiné prvky, odkazem na právo územní jednotky, v níž se příslušný prvek nachází.

3. Aniž je dotčen odstavec 2, je jakýkoli odkaz na právo státu uvedeného v odstavci 1 pro účely stanovení příslušného práva podle článku 27, v případě neexistence vnitrostátních kolizních právních předpisů v tomto státě, odkazem na právo územní jednotky, k níž měl zůstavitel nebo osoby, jejichž dědictví se týká dědická smlouva, nejužší vztah.

Článek 37

Státy s více právními systémy – kolize právních norem z hlediska osobního

Ve vztahu ke státu, ve kterém dva nebo více právních systémů nebo souborů pravidel použitelných pro různé kategorie osob upravují dědění, se odkazem na právo tohoto státu rozumí odkaz na právní systém nebo soubor pravidel, který je určen platnými pravidly tohoto státu. Neexistují-li taková pravidla, použije se právní systém nebo soubor pravidel, k němuž měl zůstavitel nejužší vztah.

Článek 38

Nepoužití tohoto nařízení v případě vnitrostátní kolize právních norem

Členský stát, který má více územních jednotek, z nichž každá má vlastní právní normy upravující dědění, není povinen uplatňovat toto nařízení při kolizích právních předpisů, jež se týkají výhradně těchto jednotek.

KAPITOLA IV

UZNÁVÁNÍ, VYKONATELNOST A VÝKON ROZHODNUTÍ

Článek 39

Uznávání

1. Rozhodnutí vydaná v některém členském státě jsou v ostatních členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení.

2. Stane-li se sporným, zda rozhodnutí má být uznáno, může každá strana, která uplatňuje uznání jako hlavní věc v daném sporu, v řízení podle článků 45 až 58 navrhnout, že soudní rozhodnutí má být uznáno.

3. Je-li otázka uznání rozhodnutí vznesena u soudu členského státu jako předběžná otázka, může o ní tento soud rozhodnout.

Článek 40

Důvody pro neuznání

Rozhodnutí se neuznává:

- a) je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem (*ordre public*) členského státu, v němž se o uznání žádá;
- b) jestliže odpůrci, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost;
- c) jestliže je neslučitelné s rozhodnutím vydaným v řízení v téže věci mezi týmiž stranami v členském státě, v němž se o uznání žádá,
- d) je-li neslučitelné s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetím státě v řízení mezi týmiž stranami a pro tentýž nárok, pokud toto dřívější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro uznání v členském státě, v němž se o uznání žádá.

Článek 41

Vyloučení přezkoumání ve věci samé

Rozhodnutí vydané v členském státě nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé.

Článek 42

Přerušování řízení o uznání

Soud členského státu, v němž se žádá o uznání rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, může řízení přerušit, jestliže byl proti rozhodnutí podán řádný opravný prostředek v členském státě původu.

Článek 43

Vykonatelnost

Rozhodnutí vydaná v některém členském státě a vykonatelná v tomto státě jsou vykonatelná v jiném členském státě, pokud tam byla na žádost kterékoli dotčené strany prohlášena vykonatelnými v souladu s postupem stanoveným v článcích 45 až 58.

Článek 44

Určení bydliště

Pro posouzení, zda má strana řízení bydliště na území členského státu výkonu pro účely řízení podle článků 45 až 58, použije soud, u nějž bylo řízení zahájeno, právo tohoto státu.

Článek 45

Příslušnost místních soudů

1. Návrh na prohlášení vykonatelnosti se podává u soudu nebo příslušného orgánu členského státu výkonu, o kterém tento členský stát informoval Komisi v souladu s článkem 78.
2. Místní příslušnost se určuje podle bydliště strany, vůči níž je výkon navrhován, nebo podle místa výkonu.

Článek 46

Postup

1. Postup pro podání návrhu se řídí právem členského státu výkonu.
2. Navrhovatel není povinen mít v členském státě výkonu ani poštovní adresu, ani pověřeného zástupce.
3. K návrhu musí být přiloženy tyto dokumenty:
 - a) jedno vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro uznání jeho pravosti;
 - b) potvrzení vydané soudem nebo příslušným orgánem členského státu původu za použití formuláře stanoveného poradním postupem podle čl. 81 odst. 2, aniž je dotčen článek 47.

Článek 47

Nepředložení potvrzení

1. Pokud není předloženo potvrzení uvedené v čl. 46 odst. 3 písm. b), může soud nebo příslušný orgán určit lhůtu pro jeho předložení, přijmout rovnocennou písemnost nebo, pokud nepovažuje za potřebné další objasnění, jeho předložení prominout.
2. Na požádání soudu nebo příslušného orgánu je třeba předložit překlad takových písemností. Překlad musí být vyhotoven osobou oprávněnou k překladatelské činnosti v některém z členských států.

Článek 48

Prohlášení vykonatelnosti

Rozhodnutí se prohlásí za vykonatelné bez přezkumu podle článku 40, jakmile jsou splněny formální náležitosti uvedené v článku 46. Strana, vůči níž je výkon navrhován, není v této části řízení oprávněna činit k návrhu jakákoli podání.

Článek 49

Sdělení rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti

1. Rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti se bez odkladu sdělí navrhovateli postupem stanoveným právem členského státu výkonu.
2. Prohlášení vykonatelnosti se doručí straně, vůči níž je výkon navrhován, spolu s rozhodnutím, pokud jí toto rozhodnutí již nebylo doručeno.

Článek 50

Opravný prostředek proti rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti

1. Proti rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti může kterákoli strana podat opravný prostředek.
2. Opravný prostředek se podává u soudu, o kterém dotýčný členský stát informoval Komisi v souladu s článkem 78.
3. Opravný prostředek se projednává v souladu s předpisy upravujícími sporná řízení.
4. Jestliže se strana, vůči níž je výkon navrhován, nedostaví k řízení o opravném prostředku zahájeného navrhovatelem

u odvolacího soudu, použije se článek 16, i když strana, vůči níž je výkon navrhován, nemá bydliště v žádném členském státě.

5. Opravný prostředek proti prohlášení vykonatelnosti musí být podán ve lhůtě 30 dnů od doručení tohoto prohlášení. Má-li strana, vůči níž je výkon navrhován, bydliště v jiném členském státě, než ve kterém bylo prohlášení vykonatelnosti vydáno, činí lhůta pro podání opravného prostředku 60 dní a počíná běžet dnem jeho doručení straně osobně nebo do místa jejího pobytu. Prodloužení této lhůty z důvodu vzdálenosti je vyloučeno.

Článek 51

Postup pro napadení rozhodnutí o opravném prostředku

Rozhodnutí o opravném prostředku může být napadeno pouze postupem, o němž dotýčný členský stát informoval Komisi v souladu s článkem 78.

Článek 52

Zamítnutí či zrušení prohlášení vykonatelnosti

Soud, u něhož byl opravný prostředek podle článku 50 nebo článku 51 podán, zamítne nebo zruší prohlášení vykonatelnosti pouze na základě důvodů uvedených v článku 40. Rozhodnutí soud vydá neprodlžené.

Článek 53

Přerušování řízení

Soud, u něhož byl podán opravný prostředek podle článku 50 nebo článku 51, přeruší na návrh strany, vůči níž je výkon navrhován, řízení, jestliže je odložena vykonatelnost rozhodnutí v členském státě původu z důvodu podání opravného prostředku.

Článek 54

Předběžná opatření včetně opatření zajišťovacích

1. Musí-li být rozhodnutí uznáno v souladu s touto kapitolou, není navrhovatel omezen v podávání návrhů na přijetí předběžných nebo zajišťovacích opatření v souladu s právem členského státu výkonu, aniž by bylo nezbytné prohlášení vykonatelnosti podle článku 48.
2. Prohlášení vykonatelnosti s sebou ze zákona nese možnost přijmout jakákoli zajišťovací opatření.

3. Dokud běží lhůta k podání opravného prostředku proti prohlášení vykonatelnosti stanovená v čl. 50 odst. 5 a dokud není o tomto opravném prostředku rozhodnuto, nesmí být učiněna jiná opatření než opatření k zajištění majetku strany, vůči níž je výkon navrhován.

Článek 55

Částečná vykonatelnost

1. Bylo-li vydáno rozhodnutí o více nárocích a nemůže-li být prohlášení vykonatelnosti vydáno pro všechny z těchto nároků, vydá soud nebo příslušný orgán prohlášení vykonatelnosti pro jeden nebo více těchto nároků.

2. Navrhovatel může požádat, aby bylo prohlášení vykonatelnosti omezeno pouze na část nároků.

Článek 56

Právní pomoc

Navrhovatel, jemuž se v členském státě původu dostává výhod úplné nebo částečné právní pomoci nebo který je osvobozen od úhrady nákladů nebo výdajů, požívá v jakémkoli řízení o prohlášení vykonatelnosti nejvýhodnější právní pomoci nebo nejširšího osvobození od úhrady nákladů a výdajů podle práva členského státu výkonu.

Článek 57

Žádná jistota, kauce či záloha

Po straně, která v jednom členském státě navrhuje uznání, vykonatelnost nebo výkon rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, nesmí být na základě skutečnosti, že je cizím státním příslušníkem nebo že nemá bydliště nebo pobyt v členském státě, v němž se výkon navrhuje, požadována žádná jistota, kauce či záloha, jakkoli označené.

Článek 58

Bezplatnost

V řízení o prohlášení vykonatelnosti nemůže být ve státě výkonu vybírán žádný poplatek stanovený podle hodnoty předmětu sporu.

KAPITOLA V

VEŘEJNÉ LISTINY A SOUDNÍ SMÍRY

Článek 59

Přijímání veřejných listin

1. Veřejná listina vyhotovená v jednom členském státě má v jiném členském státě stejné důkazní účinky jako ve státě

původu, popřípadě účinky co nejvíce srovnatelné, pokud to není zjevně v rozporu s veřejným pořádkem (*ordre public*) dotčeného členského státu.

Osoba, jež má v úmyslu použít veřejnou listinu v jiném členském státě, může požádat orgán, který listinu vyhotovil v členském státě původu, aby vyplnil formulář stanovený poradním postupem podle čl. 81 odst. 2 a popsal v něm důkazní účinky, které daná veřejná listina vyvolává v členském státě původu.

2. Jakékoli napadení pravosti veřejné listiny se provede u soudu členského státu původu a rozhodne se o něm podle práva tohoto státu. Veřejná listina, která byla napadena, nevyvolává do rozhodnutí příslušného soudu žádné důkazní účinky v jiném členském státě.

3. Jakékoli napadení právních úkonů nebo právních vztahů zaznamenaných ve veřejné listině se provede u soudů příslušných podle tohoto nařízení a rozhodne se o něm podle práva rozhodného podle kapitoly III. Veřejná listina, která byla napadena, nevyvolává do rozhodnutí příslušného soudu žádné důkazní účinky v jiném členském státě, než je členský stát původu, pokud jde o napadenou část.

4. Pokud výsledek řízení u soudu členského státu závisí na určení předběžné otázky související s právními úkony nebo právními vztahy zaznamenanými ve veřejné listině pořízené v dědických věcech, je tento soud příslušný o ní rozhodnout.

Článek 60

Vykonatelnost veřejných listin

1. Veřejná listina, která je vykonatelná v členském státě původu, se prohlásí za vykonatelnou v jiném členském státě na návrh kterékoli dotčené strany v souladu s postupem stanoveným v článcích 45 až 58.

2. Pro účely čl. 46 odst. 3 písm. b) vydá orgán, který veřejnou listinu vyhotovil, na návrh kterékoli zúčastněné strany potvrzení za použití formuláře stanoveného poradním postupem podle čl. 81 odst. 2.

3. Soud, ke kterému je podán opravný prostředek podle článku 50 nebo článku 51, zamítne nebo zruší prohlášení vykonatelnosti jen tehdy, pokud by výkon této veřejné listiny byl zjevně v rozporu s veřejným pořádkem (*ordre public*) členského státu výkonu.

Článek 61

Vykonatelnost soudních smírů

1. Soudní smír, který je vykonatelný v členském státě původu, se prohlásí za vykonatelný v jiném členském státě na návrh kterékoli dotčené strany v souladu s postupem stanoveným v člancích 45 až 58.

2. Pro účely čl. 46 odst. 3 písm. b) vydá soud, který smír schválil nebo před nímž byl smír uzavřen, na návrh kterékoli dotčené strany potvrzení za použití formuláře stanoveného poradním postupem podle čl. 81 odst. 2.

3. Soud, ke kterému je podán opravný prostředek podle článku 50 nebo článku 51, zamítne nebo zruší prohlášení vykonatelnosti jen tehdy, pokud by výkon soudního smíru byl zjevně v rozporu s veřejným pořádkem (*ordre public*) členského státu výkonu.

KAPITOLA VI

EVROPSKÉ DĚDICKÉ OSVĚDČENÍ

Článek 62

Vytvoření evropského dědického osvědčení

1. Toto nařízení zavádí evropské dědické osvědčení (dále jen „osvědčení“), které se vydá za účelem použití v jiném členském státě a vyvolá účinky uvedené v článku 69.

2. Použití osvědčení není povinné.

3. Osvědčení nenahrazuje vnitrostátní dokumenty používané v členských státech pro obdobné účely. Osvědčení, které již bylo vydáno za účelem použití v jiném členském státě, nicméně vyvolává účinky uvedené v článku 69 i v členském státě, jehož orgány je vydaly v souladu s touto kapitolou.

Článek 63

Účel osvědčení

1. Účelem osvědčení je jeho využití dědici, odkazovníky majícími přímá práva k dědictví a vykonavateli závětí nebo správci pozůstalosti, kteří v jiném členském státě potřebují prokázat svůj status nebo vykonávat buď svá práva jako dědicové či odkazovníci, nebo své pravomoci jako vykonavatelé závětí či správci pozůstalosti.

2. Osvědčení může být zejména použito k prokázání jednoho nebo více z těchto prvků:

- a) statusu nebo práv jednotlivých dědiců, popřípadě jednotlivých odkazovníků uvedených v osvědčení a jejich příslušných podílů na pozůstalosti;
- b) přidělení konkrétní položky nebo položek, které jsou součástí pozůstalosti, dědici (či dědicům), popřípadě odkazovníku (či odkazovníkům), uvedeným v osvědčení;
- c) pravomoci osob uvedených v osvědčení vykonávat závěť či spravovat pozůstalost.

Článek 64

Pravomoc vydat osvědčení

Osvědčení se vydává v členském státě, jehož soudy jsou příslušné podle článků 4, 7, 10 nebo 11. Vydávajícím orgánem je:

- a) soud ve smyslu čl. 3 odst. 2, nebo
- b) jiný orgán, který má podle vnitrostátního práva pravomoc zabývat se dědickými věcmi.

Článek 65

Žádost o osvědčení

1. Osvědčení se vydává na žádost kterékoli osoby uvedené v čl. 63 odst. 1 (dále jen „žadatel“).

2. Pro účely podání žádosti může žadatel využít formulář stanovený poradním postupem podle čl. 81 odst. 2.

3. Žádost musí obsahovat níže uvedené informace, pokud má žadatel takové informace k dispozici a jsou pro vydávající orgán nezbytné k tomu, aby mohl osvědčit prvky požadované žadatelem, přičemž, aniž je dotčen čl. 66 odst. 2, se spolu s žádostí předkládají veškeré relevantní dokumenty, a to v originále nebo kopii, jež splňují podmínky nezbytné pro ověření pravosti:

- a) údaje o zůstaviteli: příjmení (případně rodné příjmení), jméno (či jména), pohlaví, datum a místo narození, stav, státní příslušnost, identifikační číslo (pokud existuje), adresa v době smrti, datum a místo smrti;
- b) údaje o žadateli: příjmení (případně rodné příjmení), jméno (či jména), pohlaví, datum a místo narození, stav, státní příslušnost, identifikační číslo (pokud existuje), adresa a vztah k zůstaviteli, pokud existoval;

- c) údaje o případném zástupci žadatele: příjmení (případně rodné příjmení), jméno (či jména), adresa a způsobilost k zastupování;
- d) údaje o manželovi/manželce či partnerovi/partnerce zůstavitele, popřípadě o bývalých manželech/manželkách či bývalých partnerech/partnerech: příjmení (případně rodné příjmení), jméno (či jména), pohlaví, datum a místo narození, stav, státní příslušnost, identifikační číslo (pokud existuje) a adresa;
- e) údaje o dalších případných oprávněných osobách na základě pořízení pro případ smrti nebo ze zákona: příjmení, jméno (či jména) nebo název organizace, případné identifikační číslo a adresa;
- f) zamýšlený účel osvědčení v souladu s článkem 63;
- g) případně kontaktní údaje soudu nebo jiného příslušného orgánu, který se zabývá nebo zabýval dědickou věcí jako takovou;
- h) prvky, na nichž žadatel odpovídajícím způsobem zakládá své nárokové právo na dědictví jako oprávněná osoba nebo právo vykonávat závěť zůstavitele nebo právo spravovat majetek zůstavitele;
- i) údaj o tom, zda zůstavitel učinil pořízení pro případ smrti; není-li přiložen originál ani kopie, údaj o místě, kde se originál nachází;
- j) údaj o tom, zda zůstavitel uzavřel manželskou smlouvu nebo smlouvu v souvislosti se vztahem, který by mohl mít obdobné účinky jako manželství; není-li přiložen originál ani kopie této smlouvy, údaj o místě, kde se originál nachází;
- k) údaj o tom, zda některá z oprávněných osob učinila prohlášení ohledně přijetí nebo odmítnutí dědictví;
- l) prohlášení o tom, že podle nejlepšího vědomí žadatele neprobíhá žádný spor ohledně prvků, o jejichž osvědčení žádá;
- m) jakékoli další informace, jež žadatel považuje za užitečné pro účely vydání osvědčení.

Článek 66

Přezkoumání žádosti

1. Vydávající orgán po obdržení žádosti ověří informace, prohlášení, listiny a další důkazy, které žadatel poskytl. Provede z vlastního podnětu šetření nezbytná pro ověření, pokud to stanoví nebo umožňuje jeho právní předpisy, nebo žadatele vyzve k poskytnutí jakéhokoli dalšího důkazu, který považuje za nezbytný.

2. Pokud žadatel nebyl u příslušných dokumentů schopen předložit kopie, které splňují podmínky nezbytné pro ověření pravosti, může vydávající orgán rozhodnout, že přijme jinou formu důkazů.

3. Pokud tak stanoví jeho právní předpisy a za splnění podmínek v nich uvedených, může vydávající orgán požadovat, aby byla prohlášení učiněna pod přísahou nebo místopřísežným prohlášením namísto přísahy.

4. Vydávající orgán podnikne veškeré kroky nezbytné k tomu, aby všechny oprávněné osoby byly informovány o žádosti o osvědčení. Je-li to nezbytné pro zjištění prvků, jež mají být osvědčeny, vyslechně zúčastněné osoby a případně vykonavatele nebo správce a zveřejní oznámení, jejichž cílem je umožnit dalším případným oprávněným osobám uplatnit jejich práva k dědictví.

5. Pro účely tohoto článku poskytně na žádost příslušný orgán jednoho členského státu vydávajícímu orgánu jiného členského státu informace uchovávané zejména v rejstřících nemovitostí, v matrikách a rejstřících, které uchovávají listiny a skutečnosti významné pro dědění nebo úpravu majetkových poměrů v manželství nebo v obdobných majetkových režimech zůstavitele, pokud by příslušný orgán byl oprávněn takové informace podle vnitrostátního práva poskytnout jinému vnitrostátnímu orgánu.

Článek 67

Vydávání osvědčení

1. Vydávající orgán vydá osvědčení neprodleně v souladu s postupem stanoveným v této kapitole, pokud prvky, které mají být osvědčeny, byly stanoveny podle práva rozhodného pro dědění nebo podle jiného práva rozhodného pro konkrétní prvek. Použije k tomu formulář stanovený poradním postupem podle čl. 81 odst. 2.

Vydávající orgán osvědčení nevydává, zejména pokud:

- a) prvky, jež mají být osvědčeny, byly napadeny, nebo
- b) by osvědčení nebylo v souladu s rozhodnutím, které se týká stejných prvků.

2. Vydávající orgán přijme veškeré kroky nezbytné k tomu, aby oprávněné osoby byly informovány o vydání osvědčení.

Článek 68

Obsah osvědčení

Osvědčení obsahuje následující informace v míře požadované pro účel, za nímž je vydáváno:

- a) název a adresa vydávajícího orgánu;
- b) referenční číslo spisu;
- c) prvky, na jejichž základě má vydávající orgán za to, že je příslušný k vydání osvědčení;
- d) datum vydání;
- e) údaje o žadateli: příjmení (případně rodné příjmení), jméno (či jména), pohlaví, datum a místo narození, stav, státní příslušnost, identifikační číslo (pokud existuje), adresa a vztah k zůstaviteli, pokud existoval;
- f) údaje o zůstaviteli: příjmení (případně rodné příjmení), jméno (či jména), pohlaví, datum a místo narození, stav, státní příslušnost, identifikační číslo (pokud existuje), adresa v době smrti, datum a místo smrti;
- g) údaje o oprávněných osobách: příjmení (případně rodné příjmení), jméno (či jména) a případné identifikační číslo;
- h) informace ohledně manželské smlouvy uzavřené zůstavitelem, popřípadě smlouvy uzavřené zůstavitelem v souvislosti se vztahem, který má podle platných právních předpisů obdobné účinky jako manželství; dále pak informace o úpravě majetkových poměrů v manželství nebo obdobném majetkovém režimu;
- i) právo rozhodné pro dědění a prvky, na jejichž základě bylo toto právo stanoveno;

- j) informace o tom, zda se jedná o dědění ze zákona nebo na základě pořízení pro případ smrti, a to včetně informací ohledně prvků zakládajících práva nebo pravomoci dědiců, odkazovníků, vykonavatelů závětí nebo správců pozůstalosti;
- k) případně u každé oprávněné osoby informace o povaze přijetí nebo odmítnutí dědictví;
- l) příslušný podíl každého z dědiců a případně seznam práv nebo majetku příslušejících jednotlivým dědicům;
- m) seznam práv nebo majetku příslušejících jednotlivým odkazovníkům;
- n) omezení práv dědice (nebo dědiců) a případně odkazovníka (nebo odkazovníků) podle práva rozhodného pro dědění nebo podle pořízení pro případ smrti;
- o) pravomoci vykonavatele závěti nebo správce pozůstalosti a omezení těchto pravomocí podle práva rozhodného pro dědění nebo podle pořízení pro případ smrti.

Článek 69

Účinky osvědčení

1. Osvědčení vyvolává účinky ve všech členských státech, aniž by se vyžadoval jakýkoli zvláštní postup.
2. Předpokládá se, že osvědčení pravdivě dokládá prvky, které byly stanoveny podle práva rozhodného pro dědění nebo podle jiného práva rozhodného pro konkrétní prvky. Předpokládá se, že osoba uvedená v osvědčení jako dědic, odkazovník, vykonavatel závěti nebo správce pozůstalosti je v postavení uvedeném v osvědčení nebo disponuje tam uvedenými právy či pravomocemi, přičemž uvedená práva nebo pravomoci nejsou předmětem jiných podmínek nebo omezení, než stanoví samotné osvědčení.
3. U každé osoby, která na základě informací osvědčených v osvědčení vyplatí či předá majetek osobě uvedené v osvědčení jako osobě oprávněné k přijetí platby či majetku, se má za to, že uzavřela transakci s osobou oprávněnou k přijetí platby či majetku, ledaže jí bylo známo, že obsah osvědčení neodpovídá skutečnosti, nebo o tomto rozporu se skutečností nevěděla z důvodu hrubé nedbalosti.

4. Pokud určitá osoba uvedená v osvědčení jako osoba, jež smí nakládat s majetkem z pozůstalosti, s tímto majetkem nakládá ve prospěch jiné osoby, má se za to, že tato jiná osoba uzavřela transakci s osobou oprávněnou nakládat s dotčeným majetkem, pokud jednala na základě informací osvědčených v osvědčení, ledaže jí bylo známo, že obsah osvědčení neodpovídá skutečnosti, nebo o tomto rozporu se skutečností nevěděla z důvodu hrubé nedbalosti.

5. Osvědčení představuje platný dokument k zápisu majetku z pozůstalosti do příslušného rejstříku členského státu, aniž je dotčen čl. 1 odst. 2 písm. k) a l).

Článek 70

Ověřené kopie osvědčení

1. Vydávající orgán si ponechá originál osvědčení a vydá jednu nebo více ověřených kopií žadateli a jakékoli osobě, která prokáže oprávněný zájem.

2. Vydávající orgán vede pro účely čl. 71 odst. 3 a čl. 73 odst. 2 seznam osob, jimž byly vydány ověřené kopie podle odstavce 1.

3. Vydané ověřené kopie jsou platné po omezenou dobu šesti měsíců, což se uvede v ověřené kopii vyznačením doby platnosti. Ve výjimečných a náležitě zdůvodněných případech může vydávající orgán odchylně rozhodnout o prodloužení doby platnosti. Jakmile toto období uplyne, musí každá osoba disponující ověřenou kopií k tomu, aby mohla osvědčení použít pro účely uvedené v článku 63, požádat o prodloužení doby platnosti ověřené kopie nebo požádat vydávající orgán o novou ověřenou kopii.

Článek 71

Oprava, změna nebo stažení osvědčení

1. V případě výskytu formální chyby vydávající orgán na žádost kterékoli osoby, která prokáže oprávněný zájem, nebo z vlastního podnětu toto osvědčení opraví.

2. Vydávající orgán na žádost kterékoli osoby, která prokáže oprávněný zájem, nebo je-li to možné dle vnitrostátního práva, z vlastního podnětu změní nebo stáhne osvědčení, pokud bylo zjištěno, že toto osvědčení nebo jeho jednotlivé prvky neodpovídají skutečnosti.

3. Vydávající orgán všechny osoby, jimž byly podle čl. 70 odst. 1 vydány ověřené kopie osvědčení, neprodleně uvědomí o jakékoli opravě, změně nebo stažení tohoto osvědčení.

Článek 72

Opravné prostředky

1. Rozhodnutí přijatá vydávajícím orgánem podle článku 67 může napadnout každá osoba oprávněná k podání žádosti o osvědčení.

Rozhodnutí přijatá vydávajícím orgánem podle článku 71 a čl. 73 odst. 1 písm. a) může napadnout každá osoba, která prokáže oprávněný zájem.

Opravný prostředek se podává u soudního orgánu v členském státě vydávajícího orgánu v souladu s právními předpisy daného státu.

2. Pokud je v důsledku napadení uvedeného v odstavci 1 zjištěno, že vydané osvědčení neodpovídá skutečnosti, příslušný soudní orgán osvědčení opraví, změní nebo stáhne, popřípadě zajistí, aby jej opravil, změnil nebo stáhl vydávající orgán.

Pokud je v důsledku napadení uvedeného v odstavci 1 prokázáno, že odmítnutí vydat osvědčení bylo neodůvodněné, vydá osvědčení příslušný soudní orgán, nebo zajistí, aby vydávající orgán věc přehodnotil a vydal nové rozhodnutí.

Článek 73

Pozastavení účinků osvědčení

1. Účinky osvědčení mohou být pozastaveny:

a) vydávajícím orgánem na žádost kterékoli osoby, která prokáže oprávněný zájem, a to do rozhodnutí o změně nebo stažení osvědčení podle článku 71, nebo

b) soudním orgánem na žádost kterékoli osoby oprávněné na základě článku 72 k napadení rozhodnutí přijatého vydávajícím orgánem, a to až do rozhodnutí o opravném prostředku.

2. Vydávající nebo soudní orgán všechny osoby, jimž byly podle čl. 70 odst. 1 vydány ověřené kopie osvědčení, neprodleně uvědomí o jakémkoli pozastavení účinků tohoto osvědčení.

Po dobu pozastavení účinků osvědčení nelze vydávat další jeho ověřené kopie.

KAPITOLA VII

OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 74

Legalizace nebo obdobné formální požadavky

U dokumentů vydaných v členských státech v rámci tohoto nařízení se nevyžaduje legalizace či obdobný formální požadavek.

Článek 75

Vztah ke stávajícím mezinárodním úmluvám

1. Tímto nařízením není dotčeno uplatňování mezinárodních úmluv, jejichž smluvními stranami je v okamžiku přijetí tohoto nařízení jeden nebo více členských států a které se týkají oblastí upravených tímto nařízením.

Zejména pak členské státy, jež jsou smluvními stranami Haagské úmluvy ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závětí, používají pro formální platnost závětí a společných závětí i nadále namísto článku 27 tohoto nařízení ustanovení uvedené úmluvy.

2. Aniž je dotčen odstavec 1, má toto nařízení ve vzájemných vztazích členských států přednost před úmluvami uzavřenými výlučně mezi dvěma nebo více z nich, a to v rozsahu, ve kterém se tyto úmluvy týkají oblastí upravených tímto nařízením.

3. Toto nařízení nebrání uplatňování úmluvy z 19. listopadu 1934 mezi Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem o ustanoveních mezinárodního práva soukromého ve věcech dědění, závětí a správy pozůstalosti ve znění revize, která byla provedena mezivládní dohodou uvedených států ze dne 1. června 2012, členskými státy, jež jsou stranami dané úmluvy, a v rozsahu, v němž tato úmluva stanoví:

a) pravidla týkající se procesních aspektů správy pozůstalosti ve smyslu definice uvedené v úmluvě a související pomoc ze strany orgánů států, které jsou stranami úmluvy, a

b) zjednodušené a rychlejší postupy uznání a výkonu rozhodnutí v dědických věcech.

Článek 76

Vztah k nařízení Rady (ES) č. 1346/2000

Tímto nařízením není dotčeno uplatňování nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení⁽¹⁾.

Článek 77

Zveřejňované informace

Členské státy za účelem zpřístupnění informací pro veřejnost poskytují v rámci Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci Komisi krátké shrnutí svých vnitrostátních právních předpisů a postupů vztahujících se k dědění, včetně informací o druhu orgánu příslušného v dědických věcech a informací o druhu orgánu příslušného k přijímání prohlášení o přijetí či odmítnutí dědictví, odkazu nebo povinného dědického podílu.

Členské státy rovněž poskytnou základní přehled, v němž budou uvedeny všechny dokumenty a informace obvykle potřebné k zápisu nemovitého majetku, který se nachází na jejich území.

Členské státy tyto informace neustále aktualizují.

Článek 78

Informace o kontaktních údajích a postupech

1. Do 16. ledna 2014 sdělí členské státy Komisi:

a) názvy a kontaktní údaje soudů nebo orgánů příslušných pro rozhodování o návrzích na prohlášení vykonatelnosti podle čl. 45 odst. 1 a o opravných prostředcích proti rozhodnutím o těchto návrzích podle čl. 50 odst. 2;

b) řízení o opravných prostředcích uvedených v článku 51;

c) podstatné informace o orgánech příslušných k vydávání osvědčení podle článku 64; a

d) opravné prostředky uvedené v článku 72.

Členské státy sdělí Komisi veškeré následné změny těchto informací.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 160, 30.6.2000, s. 1.

2. Informace sdělené v souladu s odstavcem 1 zveřejní Komise v *Úředním věstníku Evropské unie*, s výjimkou adres a dalších kontaktních údajů soudů a orgánů uvedených v odst. 1 písm. a).

3. Všechny informace sdělené v souladu s odstavcem 1 Komise zpřístupní veřejnosti za použití jakéhokoliv dalšího vhodného prostředku, zejména prostřednictvím Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci.

Článek 79

Stanovení a následné změny seznamu obsahující informace uvedené v čl. 3 odst. 2

1. Komise na základě informací členských států stanoví seznam ostatních orgánů a právních odborníků podle čl. 3 odst. 2.

2. Členské státy oznámí Komisi všechny následné změny informací uvedených na tomto seznamu. Komise seznam odpo-
vídajícím způsobem změní.

3. Komise zveřejní seznam a všechny následné změny v *Úředním věstníku Evropské unie*.

4. Všechny informace oznámené v souladu s odstavci 1 a 2 Komise zpřístupní veřejnosti za použití jakéhokoliv dalšího vhodného prostředku, zejména prostřednictvím Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci.

Článek 80

Stanovení a následné změny potvrzení a formulářů uvedených v člancích 46, 59, 60, 61, 65 a 67

Komise přijme prováděcí akty, jimiž budou stanoveny a následně pozměňovány potvrzení a formuláře uvedené v člancích 46, 59, 60, 61, 65 a 67. Tyto prováděcí akty se přijímají poradním postupem podle čl. 81 odst. 2.

Článek 81

Výbor

1. Komisi je nápomocen výbor. Tento výbor je výborem ve smyslu nařízení (EU) č. 182/2011.

2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 4 nařízení (EU) č. 182/2011.

Článek 82

Přezkum

Komise do 18. srpna 2025 předloží Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování tohoto nařízení, jež bude obsahovat hodnocení jakýchkoli praktických obtíží ve vztahu k paralelním mimosoudním řízením v dědických věcech v různých členských státech nebo kdy je současně s mimosoudním řízením v jednom členském státě vedeno řízení před soudem v jiném členském státě. Ke zprávě budou případně připojeny návrhy změn.

Článek 83

Přechodná ustanovení

1. Toto nařízení se použije na dědictví osob, které zemřely 17. srpna 2015 nebo později.

2. Pokud zůstavitel zvolil přede dnem použitelnosti tohoto nařízení právo rozhodné pro dědění po něm 17. srpna 2015, je tato volba platná, vyhovuje-li podmínkám stanoveným v kapitole III nebo je-li platná podle pravidel mezinárodního práva soukromého, jež byla v době provedení volby v platnosti ve státě, kde měl zůstavitel obvyklý pobyt, nebo v kterémkoli ze států, jichž byl státním příslušníkem.

3. Pořízení pro případ smrti učiněné před 17. srpna 2015 je přípustné a platné co do obsahu a formy, vyhovuje-li podmínkám stanoveným v kapitole III nebo je-li přípustné a platné co do obsahu a formy podle pravidel mezinárodního práva soukromého, jež byla v době vyhotovení pořízení v platnosti ve státě, kde měl zůstavitel obvyklý pobyt, nebo v kterémkoli ze států, jichž byl státním příslušníkem, nebo v členském státě, v němž sídlí orgán, který se dědictvím zabývá.

4. Bylo-li pořízení pro případ smrti učiněno před 17. srpna 2015 a je-li v souladu s právem státu, které by si byl zůstavitel mohl zvolit v souladu s tímto nařízením, pak se toto právo považuje za zvolené rozhodné právo pro dědění.

*Článek 84***Vstup v platnost**

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se ode dne 17. srpna 2015, s výjimkou článků 77 a 78, které se použijí ode dne 16. ledna 2014, a článků 79, 80 a 81, které se použijí ode dne 5 července 2012.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

Ve Štrasburku dne 4. července 2012

Za Evropský parlament
předseda
M. SCHULZ

Za Radu
předseda
A. D. MAVROYIANNIS